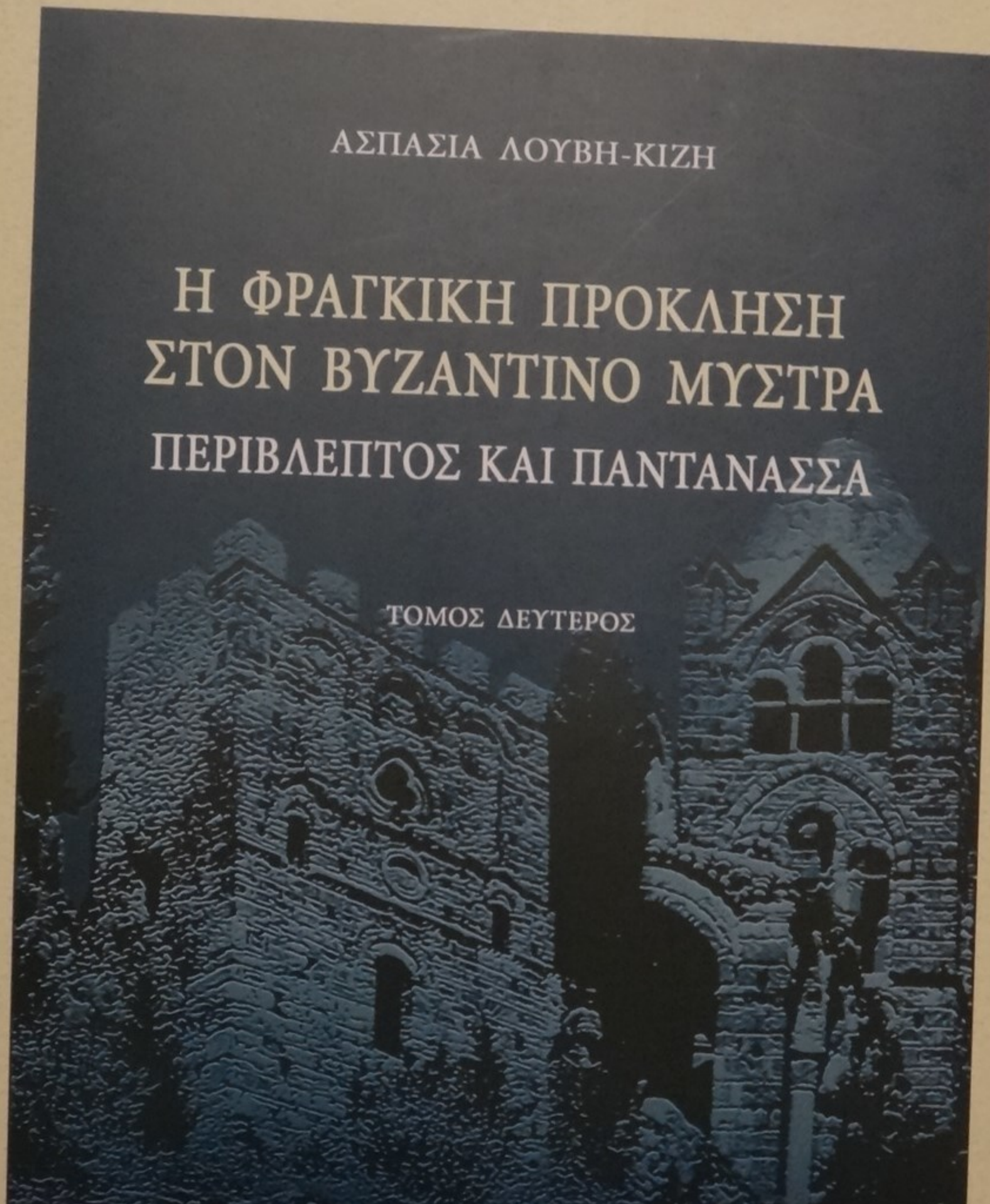
ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΟΣ 74
2019

ΑΣΠΑΣΙΑ ΛΟΥΒΗ-ΚΙΖΗ

Η ΦΡΑΓΚΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΥΣΤΡΑ

ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
2019

Ἐκδοτικὴ Ἐπιμέλεια: Εὐγενία Σαράντη

Παραγωγὴ – Ἐκτύπωση:
Ἀφοὶ Ἐμμ. Παπαδάκη – «Στοιχειάγρα» ΕΠΕ

ISBN: 978-960-404-356-9 [SET]
978-960-404-355-2

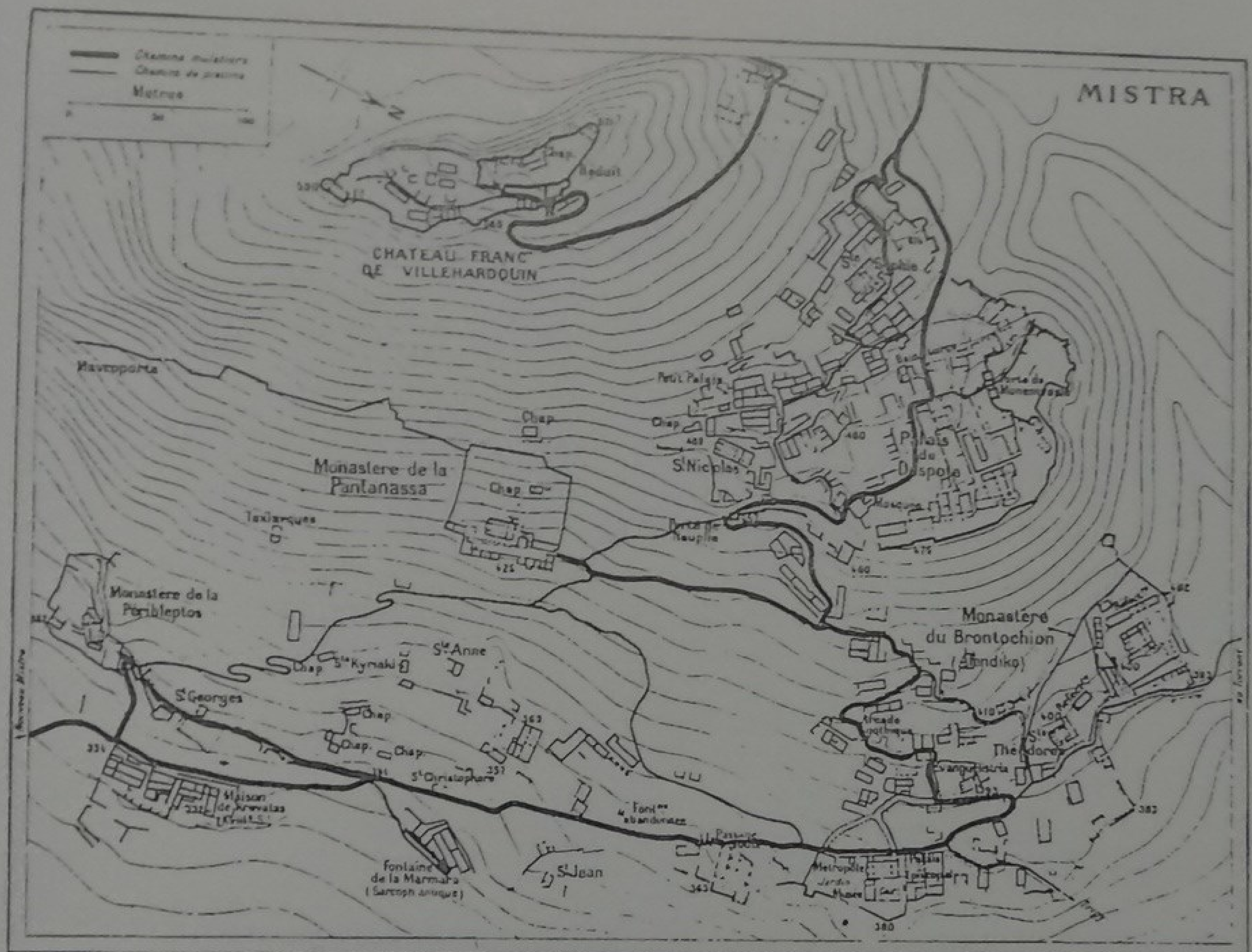
ΠΡΑΓΜΑΤ[illegible] ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΟΣ [illegible] 2019

ΑΣ[illegible] ΛΟΥΒΗ-ΚΙΖΗ

Η ΦΡΑΓΚΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΥΣΤΡΑ
ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
2019

Εἰκ. 1. Τοπογραφικὸ τοῦ Μυστρᾶ (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 21).

Εἰκ. 2. Μυστρᾶς. Ἄποψη ἀπὸ βορειοανατολικά.

Εἰκ. 3α. Ὁ Μυστρὰς ἀπὸ ἀνατολικὰ (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 22).

Εἰκ. 3β. Μυστράς. Ἄποψη ἀπὸ νοτιοανατολικά. Φωτογραφία ἀπὸ ἀέρος (Ἀρχεῖο Θ. Σολωμοῦ).

Εἰκ. 4. Ἡ μονὴ τῆς Περιβλέπτου. Τοπογραφικὸ σχέδιο.

1. Καθολικό
2. Ἅγιος Παντελεήμονας
3. Ἁγία Αἰκατερίνη
4. Ἁγία Παρασκευή
5. Νάρθηκας
6. Ἰσόγειο, ἀρχικὴ εἴσοδος στὴν μονή. Ἀνώγειο μεταβυζαντινὸ κελλὶ
7. Ὁ πύργος τῆς μονῆς
8. Ὑπολείμματα κελλιοῦ
9. Κλιμακοστάσιο μεταγενέστερης εἰσόδου
10. Κλιμακοστάσιο πρὸς τὸν νάρθηκα
11. Ἀταύτιστο κτίσμα
12. Κλιμακοστάσιο πρὸς τὸ ὑπερῷο

Εἰκ. 5. Μονὴ Περιβλέπτου. Ἀνατολικὴ πλευρά.

Εἰκ. 6. Ἡ πύλη στὸ ἀκρότατο σημεῖο τοῦ νότιου τείχους τοῦ Μυστρᾶ.

Εἰκ. 7. Ἡ πύλη στὸ βορειοανατολικὸ ἄκρο τοῦ περιβόλου τῆς Περιβλέπτου.

Εἰκ. 8α. Ἡ βορειοανατολικὴ πύλη τῆς Περιβλέπτου (1978).

Εἰκ. 8β. Ἡ πύλη ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ περιβόλου.

Εἰκ. 9α. Ἡ νοτιοανατολικὴ γωνία τοῦ περιβόλου.

Εἰκ. 9β. Κτίσμα «6», δεύτερος ὄροφος, ἐσωτερικό, ἀνατολικὴ πλευρά.

Εἰκ. 10α. Κτίσμα «6», βόρεια πλευρά.

Εἰκ. 10β. Κτίσμα «6», δεύτερος ὄροφος, ἐσωτερικό, βόρεια πλευρά.

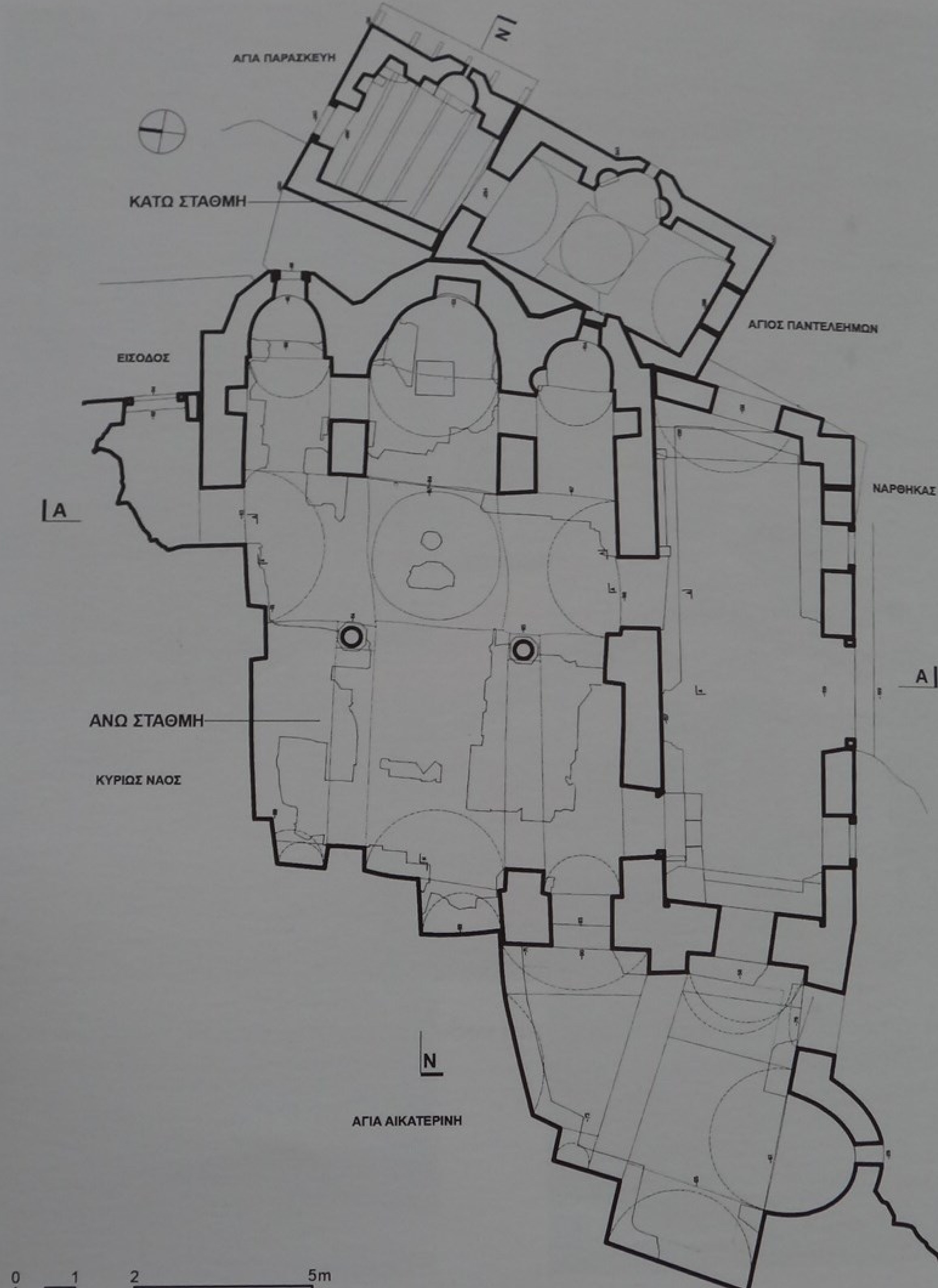
Εἰκ. 10γ. Κτίσμα «6». Τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἰσογείου πρὸς νότον.

Εἰκ. 10δ. Κτίσμα «6», νότια πλευρὰ (ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ τοῦ περιβόλου).

Εἰκ. 11. Ἡ δυτικὴ πλευρὰ τῆς στέγης τοῦ καθολικοῦ, νότιο σκέλος. Ἀριστερὰ τοῖχος ἀντιστήριξης τοῦ βράχου.

Εἰκ. 12. Μονὴ Περιβλέπτου. Κάτοψη καθολικοῦ καὶ προσκτισμάτων.

Εἰκ. 13. Ἐσωτερικὴ ἄποψη τοῦ καθολικοῦ πρὸς ἀνατολάς.

Εἰκ. 14. Καθολικό. Ἡ ἀψίδα τοῦ ἱεροῦ βήματος.

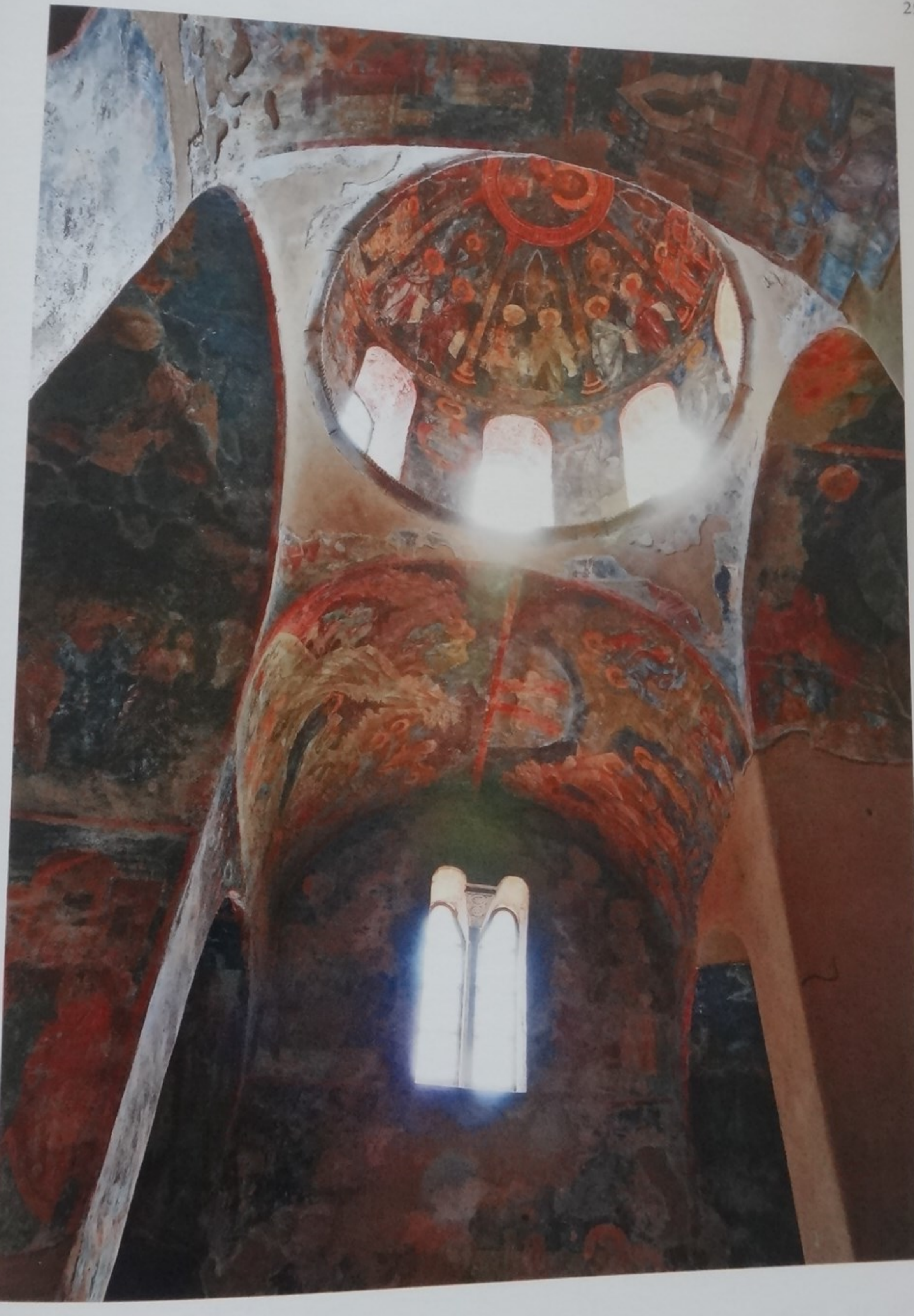

Εἰκ. 15. Καθολικό. Ἡ ἀψίδα τῆς πρόθεσης.

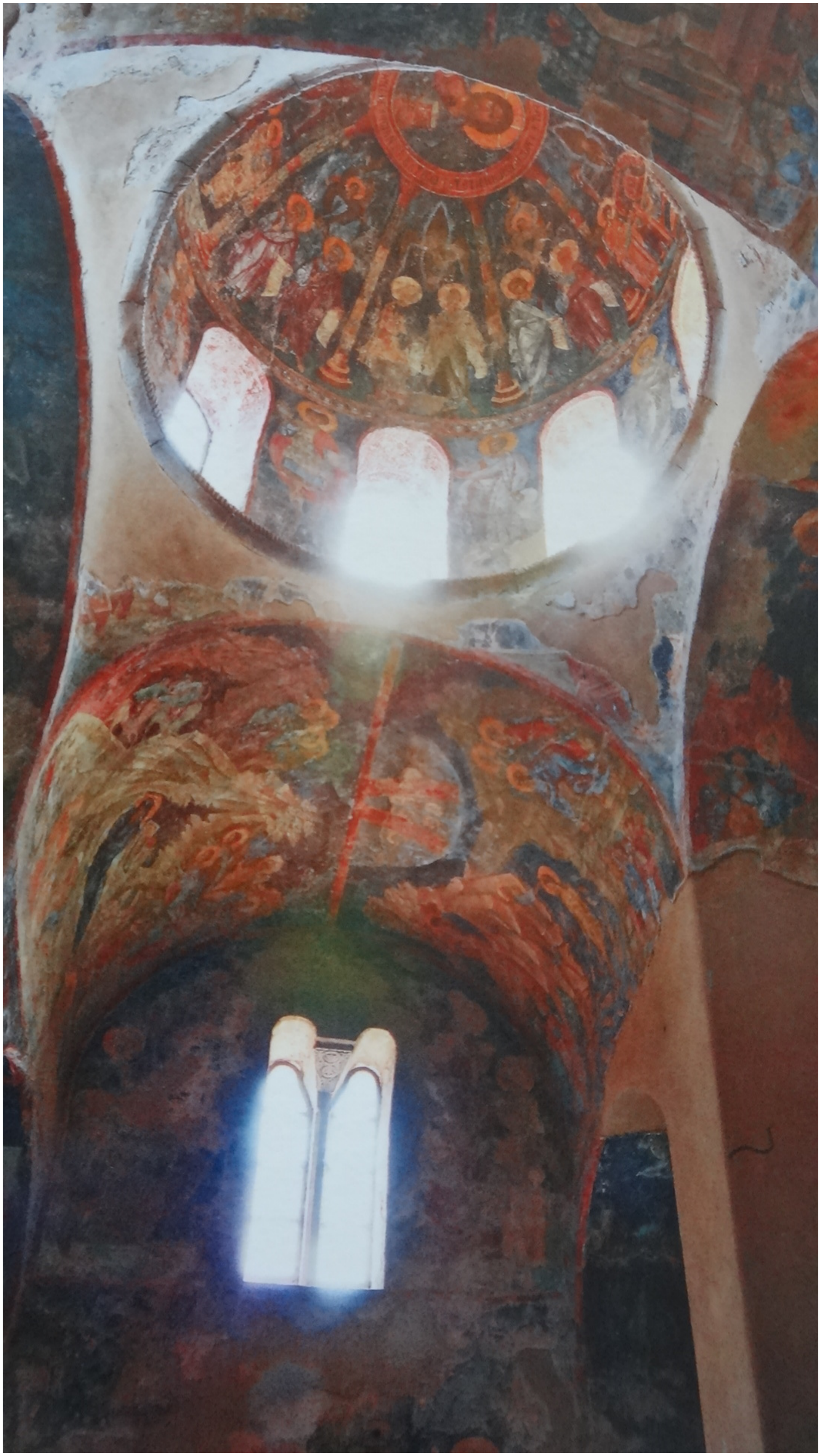

Εἰκ. 16. Καθολικό. Τὸ ἱερὸ βῆμα, στὸ βάθος τὸ διακονικό.

Εἰκ. 17. Καθολικό. Τροῦλλος καὶ νότιο σκέλος.

Εἰκ. 18. Καθολικό. Δυτικὸ σκέλος, ἀνακατασκευασμένα τόξα.

18. Καθολικό. Δυτικὸ σκέλος, ἀνακατασκευασμένα τόξα.

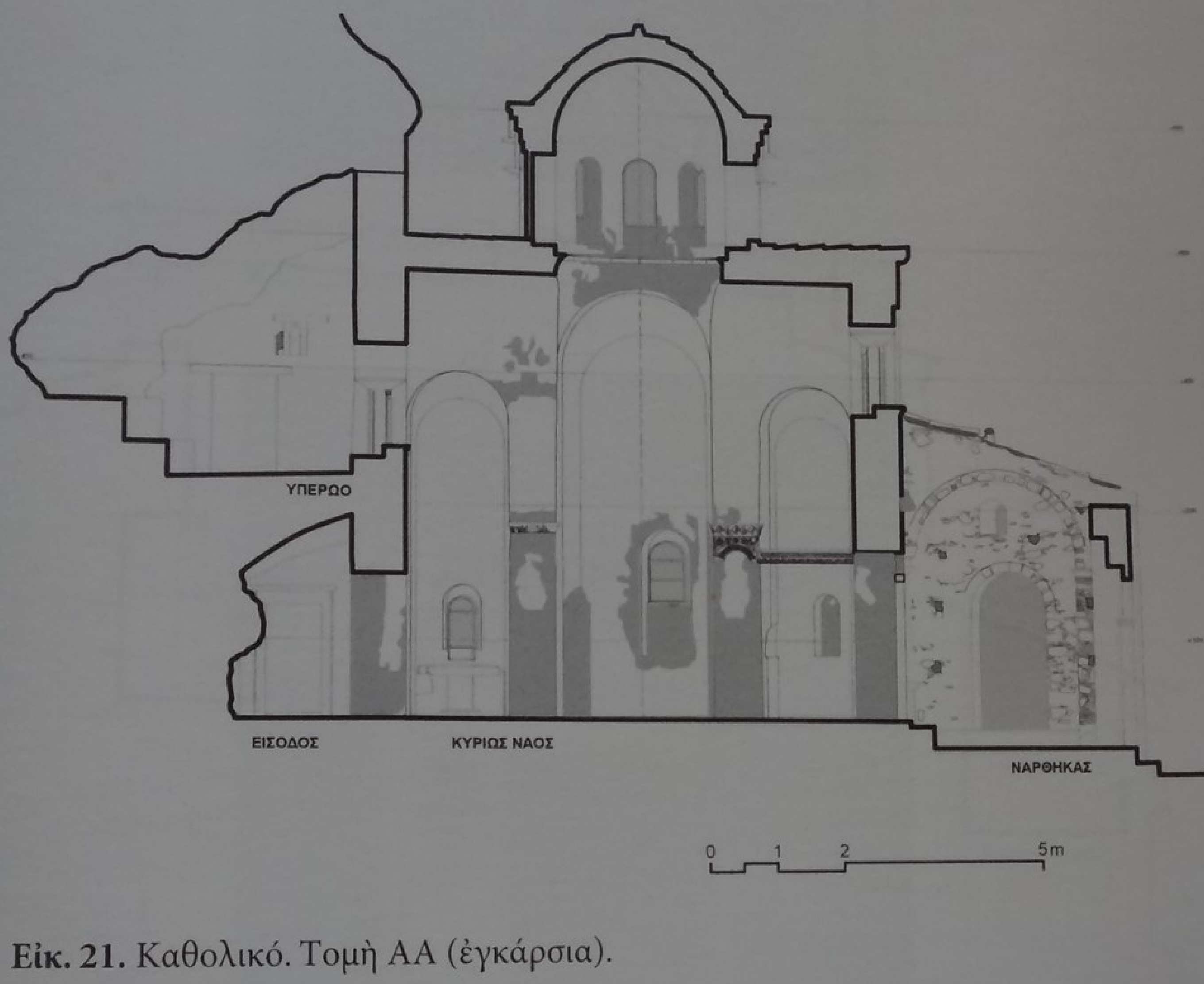

ικ. 19. Καθολικό. Νότιο κλίτος.

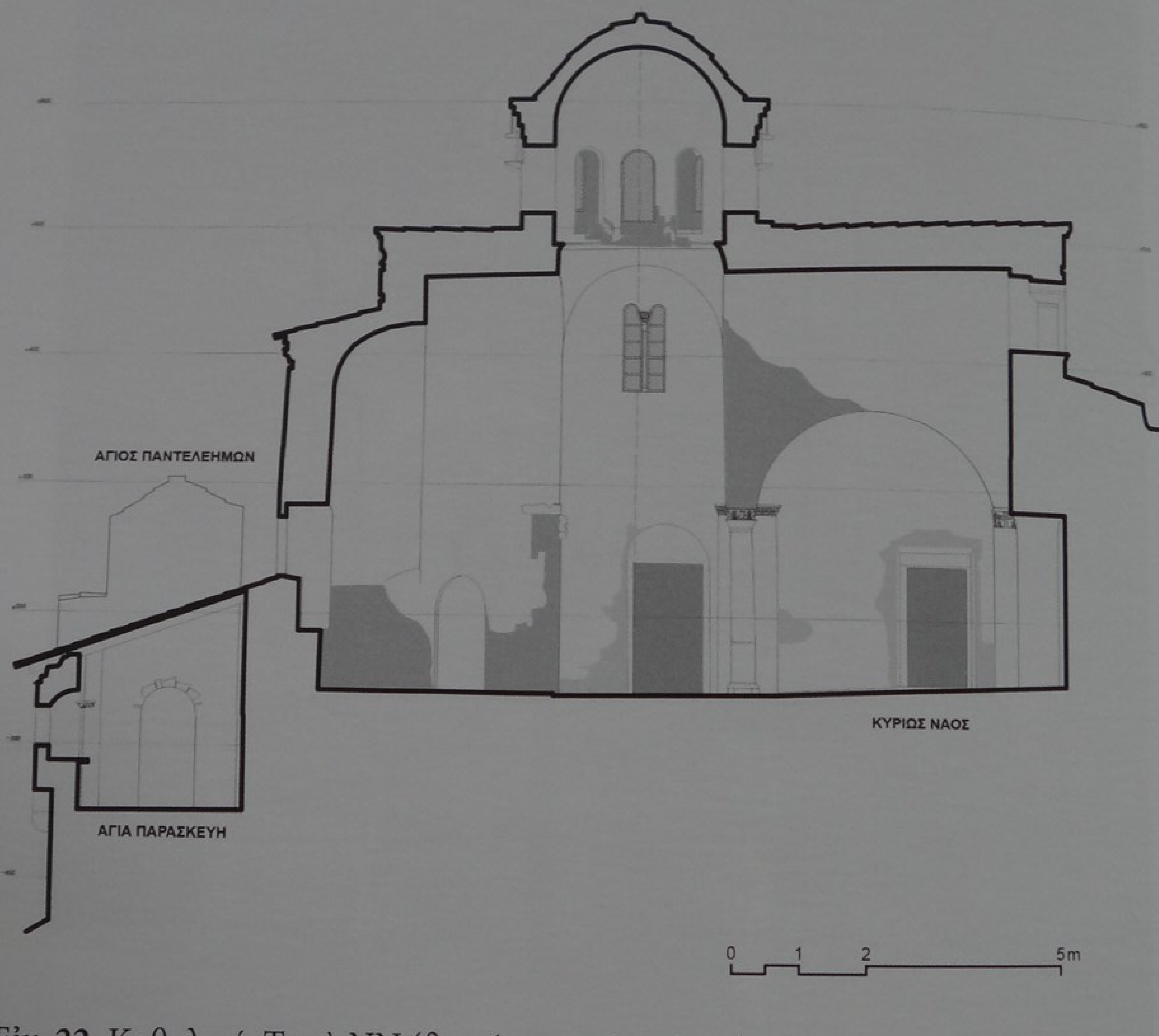

Εικ. 20. Καθολικό. Βόρειο κλίτος.

Εἰκ. 21. Καθολικό. Τομὴ ΑΑ (ἐγκάρσια).

Εἰκ. 22. Καθολικό. Τομὴ ΝΝ (διαμήκης, πρὸς νότον).

Εἰκ. 23α. Ἀποκατεστημένο τόξο μὲ ἑλκυστῆρες πρὶν ἀπὸ τὸ 1895 (Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 23β. Ἀποκοπὴ τῶν ἑλκυστήρων καὶ διακονικό.

Εἰκ. 24. Καθολικό. Ἡ νότια πλευρά.

Εικ. 25α. Νότιο σκέλος.

Εικ. 25β. Δίλοβο παράθυρο νότιου σκέλους (1975).

Εἰκ. 26α. Βόρειο σκέλος, ὑπερῷο (Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 26β. Βόρειο σκέλος.

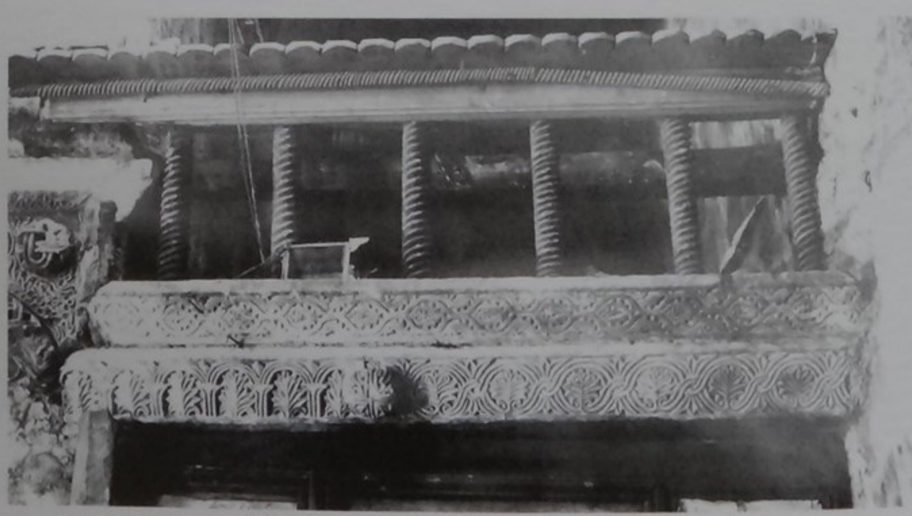
Εἰκ. 26γ. Δίλοβο ἄνοιγμα τοῦ ὑπερώου.

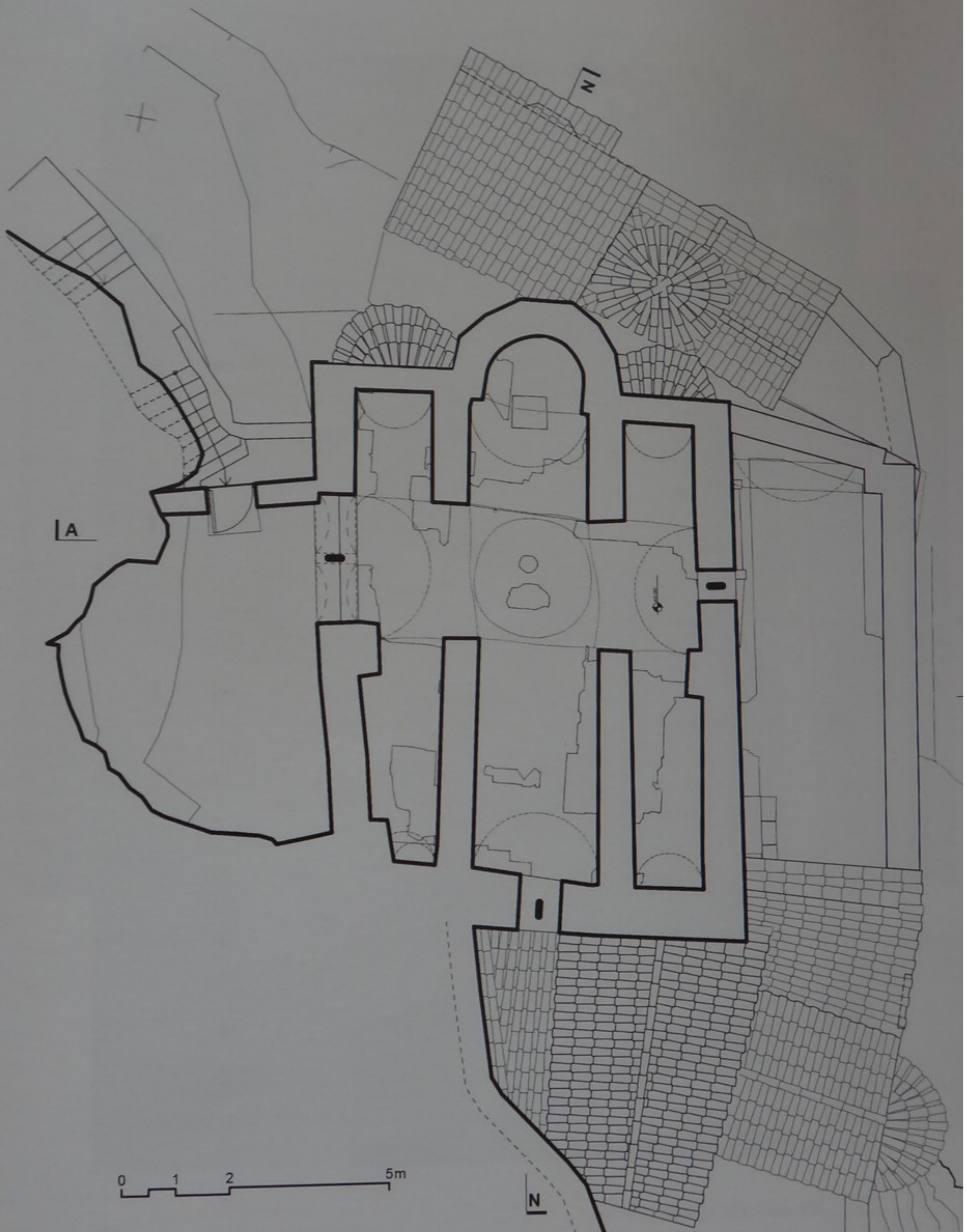
Εἰκ. 27. Τὸ ὑπερῷο μέσα στὴν σπηλιά.

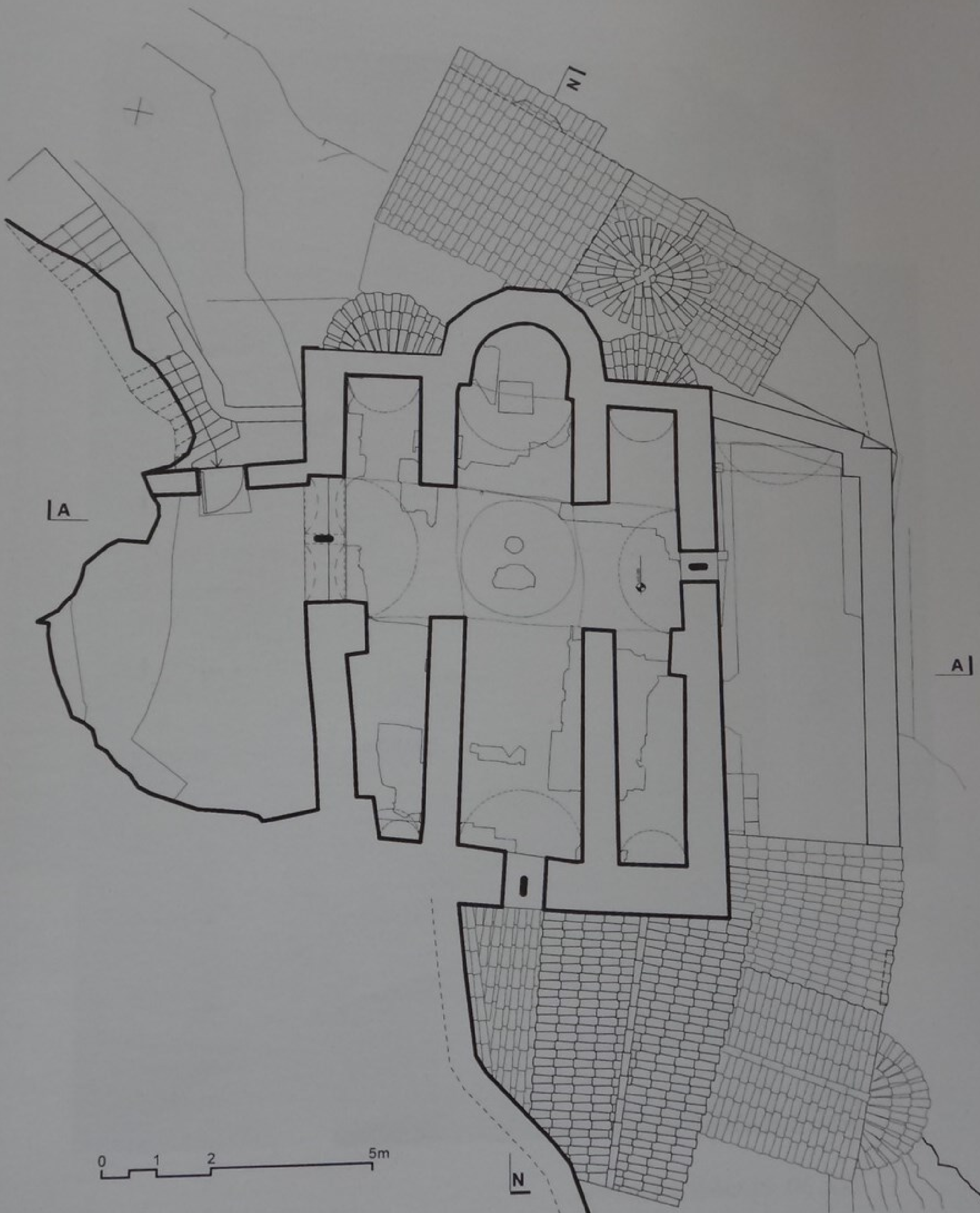
Εἰκ. 28α. Βόρειο σκέλος (1910, Φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο Ἐθνικοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου).

Εἰκ. 28β. Εἰκονοστάσιο (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE).

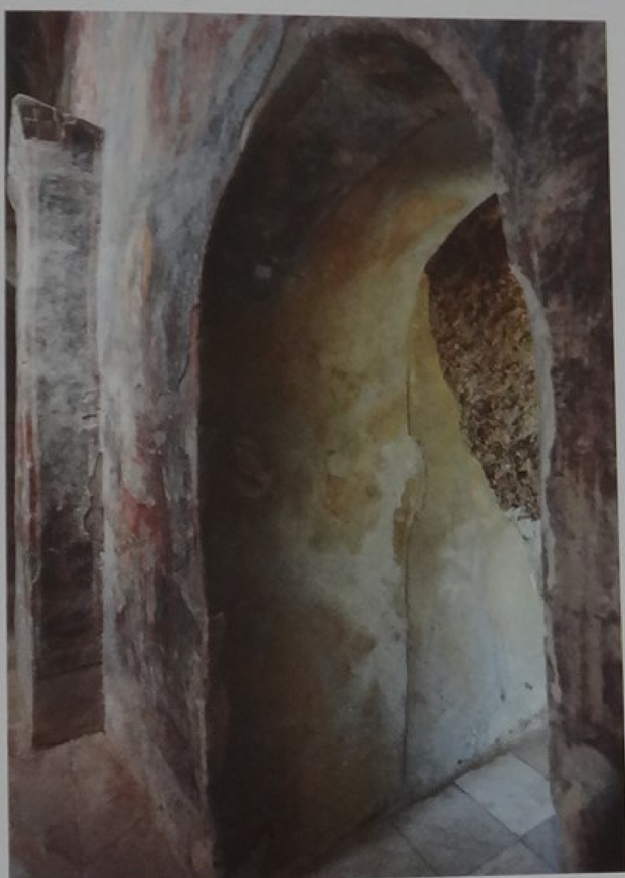

Εἰκ. 29. Καθολικό. Κάτοψη στὴν στάθμη τοῦ ὑπερώου.

Εἰκ. 29. Καθολικό. Κάτοψη στὴν στάθμη τοῦ ὑπερώου.

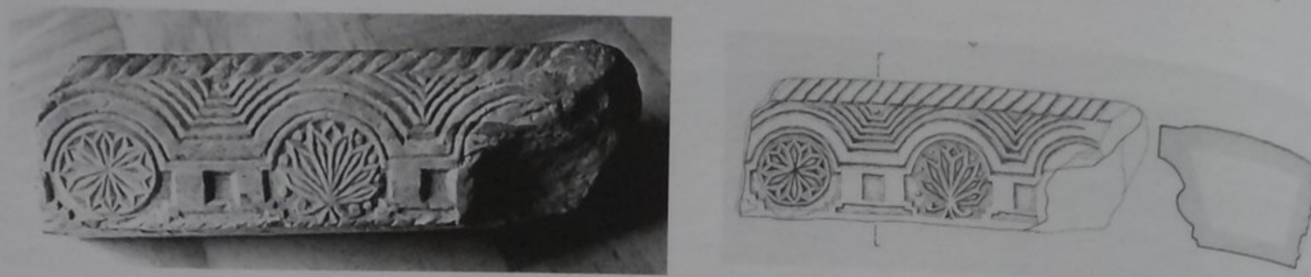
Εἰκ. 30. Εἴσοδος ὑπερώου.

Εἰκ. 31α. Διανοιγεῖσα βόρεια εἴσοδος. Δυτικὴ λωρίδα τοιχογράφησης.

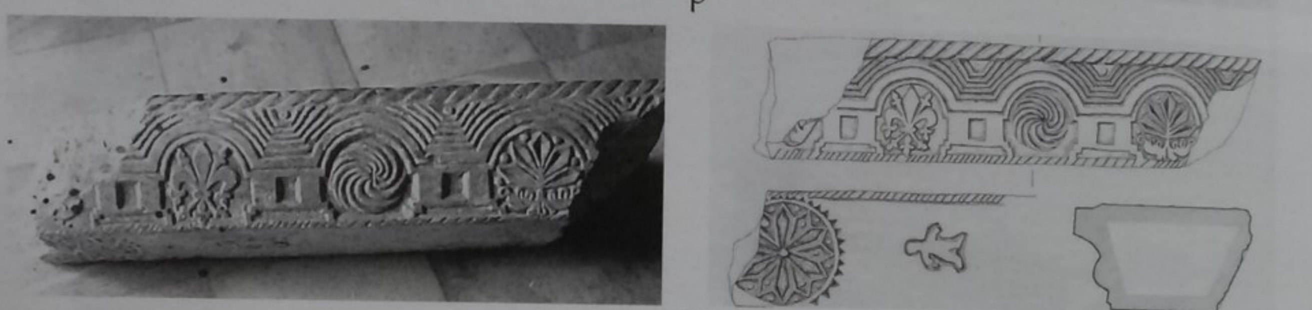
Εἰκ. 31β. Διανοιγεῖσα βόρεια εἴσοδος. Ἀνατολικὴ λωρίδα τοιχογράφησης.

α

β

γ

Εἰκ. 32α, β, γ. Τμήματα ἐπιστυλίου τέμπλου.

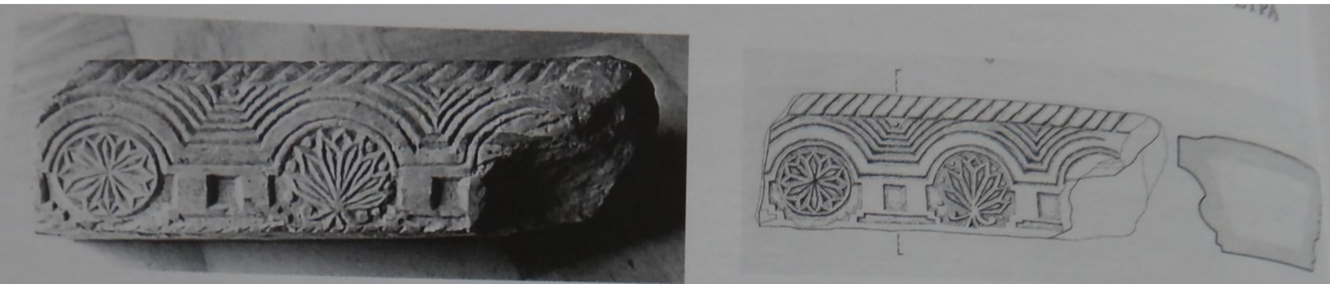

Εἰκ. 32δ. Ἀνάγλυφο τῆς Ἀνάληψης τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τοῦ δαπέδου, σήμερα στὸ Μουσεῖο τοῦ Μυστρᾶ (Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 32α, β, γ. Τμήματα ἐπιστυλίου τέμπλου.

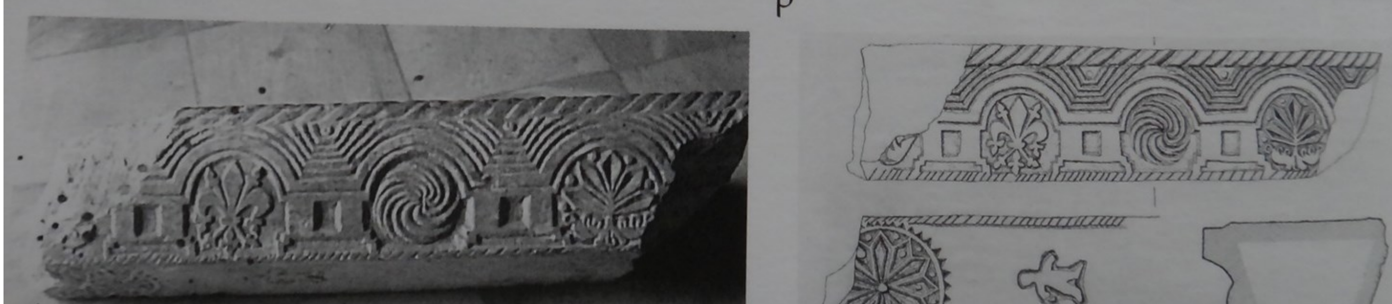
Εἰκ. 32δ. Ἀνάγλυφο τῆς Ἀνάληψης τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τοῦ δαπέδου, σήμερα στὸ Μουσεῖο τοῦ Μυστρᾶ (Φωτοθήκη Millet EPHE).

α

β

γ

Εἰκ. 33α. Τμήματα βάσεων τέμπλου στὸ διακονικό.

Εἰκ. 33β. Τμήματα βάσεων τέμπλου στὴν πρόθεση.

Εἰκ. 33γ. Τμήματα βάσεων τέμπλου στὸ ἱερὸ βῆμα.

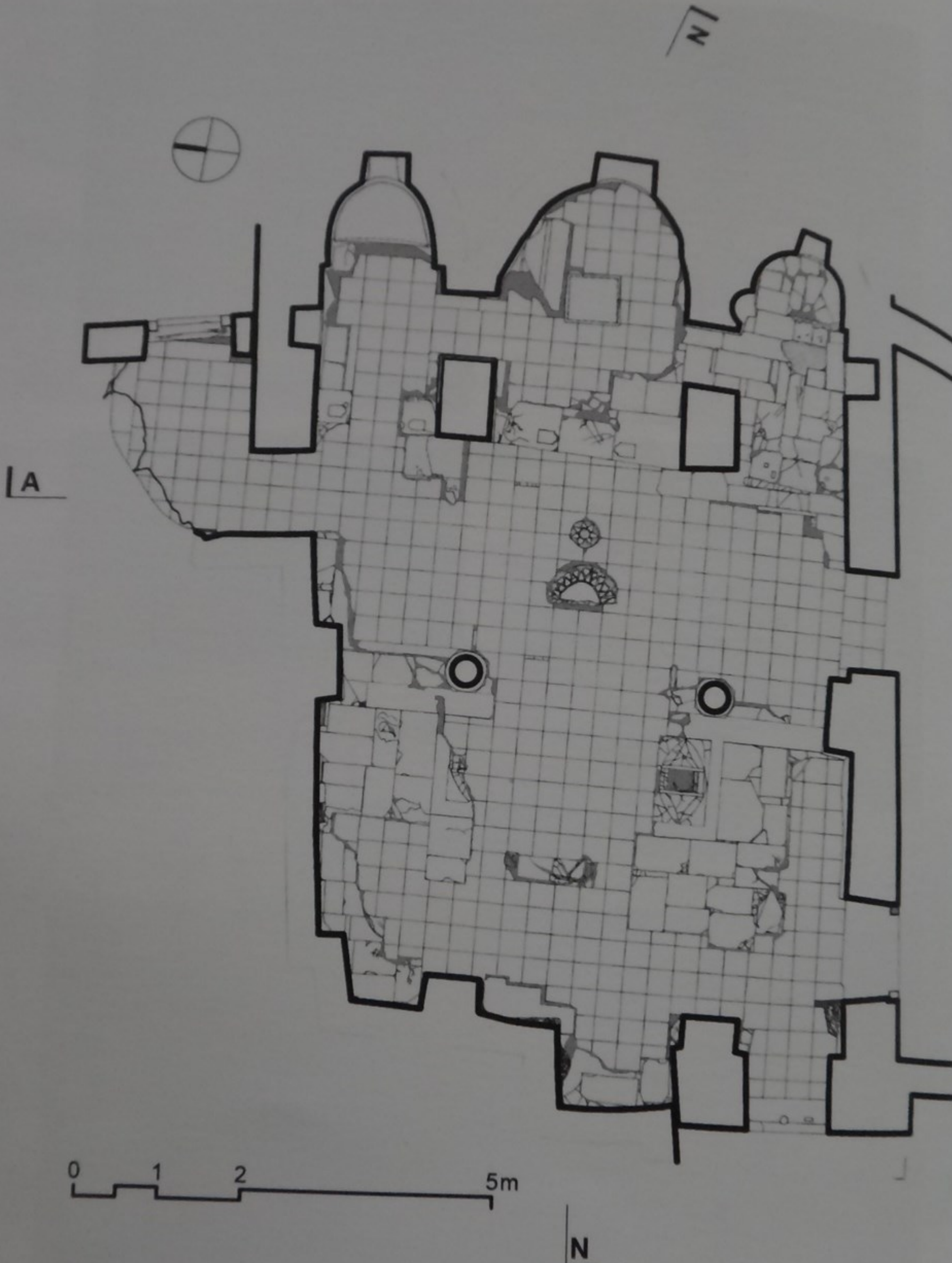
Εἰκ. 33α. Τμήματα βάσεων τέμπλου στὸ διακονικό.

Εἰκ. 33β. Τμήματα βάσεων τέμπλου στὴν πρόθεση.

Εἰκ. 33γ. Τμήματα βάσεων τέμπλου στὸ ἱερὸ βῆμα.

Εἰκ. 34. Κάτοψη τοῦ δαπέδου τοῦ καθολικοῦ.

α

β

γ

Εἰκ. 35α, β, γ. Σωζόμενα τμήματα ἀπὸ τὸ δάπεδο τοῦ καθολικοῦ.

Εἰκ. 36. Ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ ναοδομικοῦ συνόλου τῆς Περιβλέπτου.

Εἰκ. 37. Ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ ναοδομικοῦ συνόλου τῆς Περιβλέπτου.

Εἰκ. 38. Ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ ναοδομικοῦ συνόλου τῆς Περιβλέπτου (1910, Φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο Ἐθνικοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου).

Εἰκ. 39α. Ἀψίδα ἱεροῦ βήματος. Παράθυρο, ἐξωτερικὴ πλευρά.

Εἰκ. 39β. Λεπτομέρεια παρεκκλησίου κάτω ἀπὸ τὴν στάθμη τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ καθολικοῦ.

Εἰκ. 39γ. Τυφλὸ παράθυρο διακονικοῦ. Ἐξωτερικὴ πλευρά.

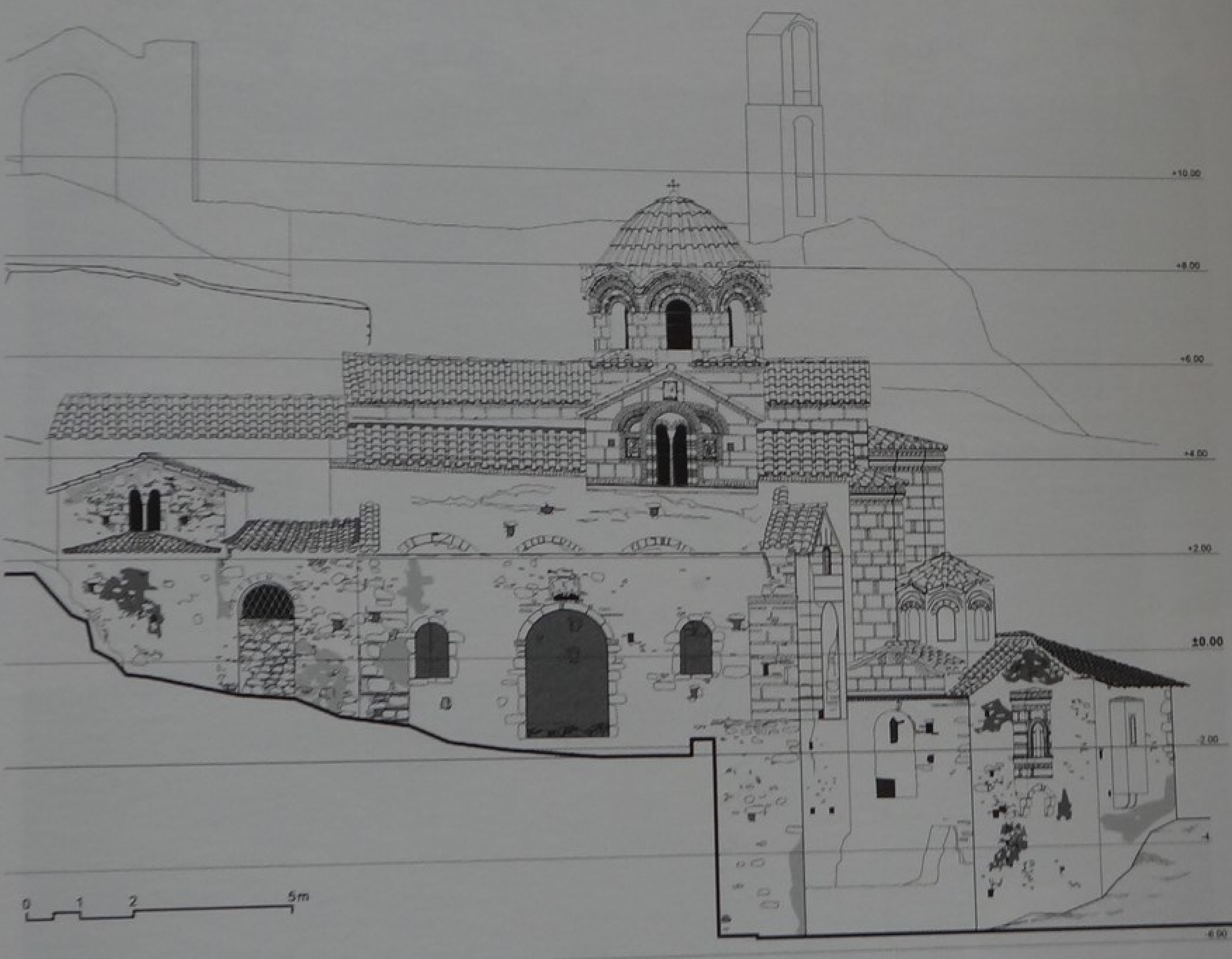
Εἰκ. 40α. Ἡ ἔνθεση ἔξεργων κοσμημάτων στὴν τοιχοποιία τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 40β. Ὁ διάκοσμος τοῦ κεντρικοῦ τμήματος τοῦ γείσου τοῦ ἱεροῦ βήματος (1978).

Εἰκ. 40γ. Ὁ διάκοσμος τοῦ κεντρικοῦ τμήματος τοῦ γείσου τῆς πρόθεσης (1978).

Εἰκ. 41. Νότια πλευρὰ τοῦ ναοδομικοῦ συνόλου τῆς Περιβλέπτου.

Εἰκ. 42α. Ἀποτύπωση τοῦ νότιου τοίχου τοῦ καθολικοῦ.

Εἰκ. 42β. Νότιος τοῖχος τοῦ καθολικοῦ. Ἐπάλληλα τόξα στοῶν.

Εἰκ. 42β. Νότιος τοῖχος τοῦ καθολικοῦ. Ἐπάλληλα τόξα στοῶν.

Εἰκ. 43. Οἱ ἀπολαξευμένοι θολίτες στὸν νότιο τοῖχο τοῦ καθολικοῦ.

Εἰκ. 44α. Νότια θύρα τοῦ καθολικοῦ, ἀνατολικὸ ἄκρο (1978).

Εἰκ. 44β. Νότια θύρα τοῦ καθολικοῦ, ἀνατολικὸ ἄκρο (2013).

Εἰκ. 45α. Ἀνώφλι μὲ ἐπιγραφὴ νότιας θύρας καθολικοῦ, δυτικὸ ἄκρο (1978).

Εἰκ. 45β. Νότια θύρα τοῦ καθολικοῦ, δυτικὸ ἄκρο (2013).

Εἰκ. 46α. Προσκυνητάρια παρὰ τὴν κεντρικὴ νότια θύρα τοῦ καθολικοῦ (2013).

Εἰκ. 46β. Προσκυνητάρια παρὰ τὴν κεντρικὴ νότια θύρα τοῦ καθολικοῦ (1975).

Εἰκ. 47. Παλαιότερος θολίτης στὸν νότιο τοῖχο τοῦ καθολικοῦ καὶ μεταγενέστερη θολοδομία. Δυτικὸ ἄκρο.

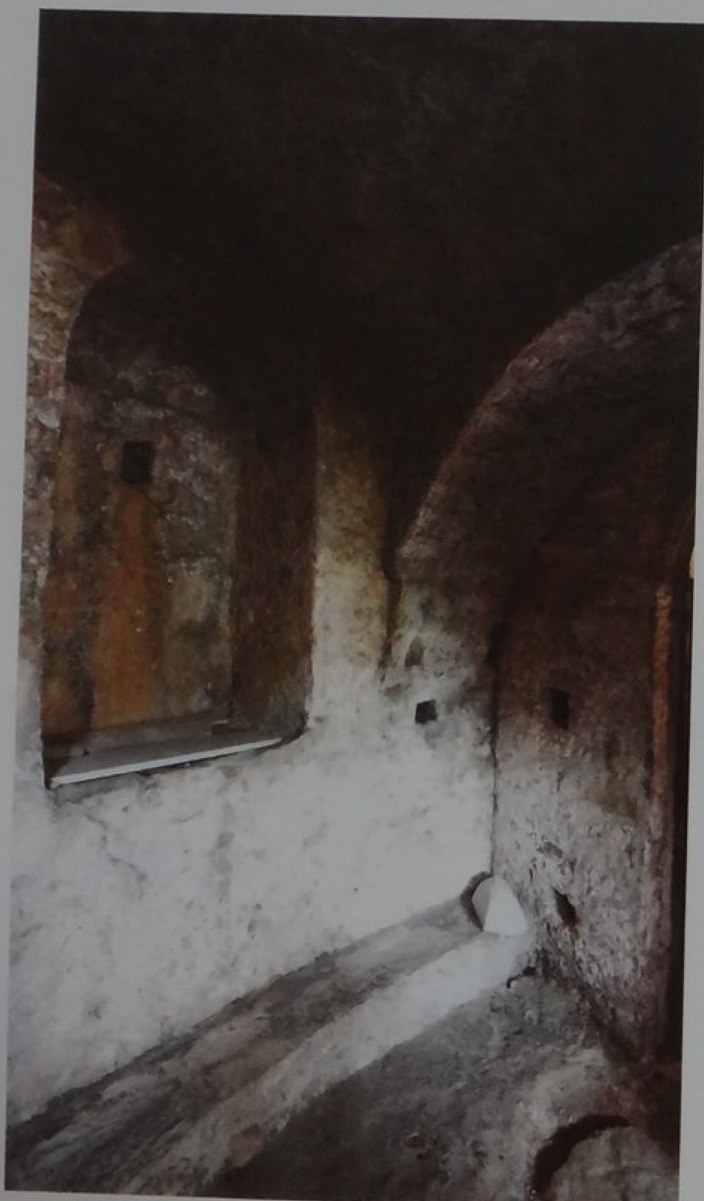
Εἰκ. 48α. Ὁ νάρθηκας πρὸς τὰ δυτικά.

Εἰκ. 48β. Ὁ νάρθηκας πρὸς τὰ ἀνατολικά.

Εἰκ. 49. Τὸ παρεκκλήσιο τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης πρὸς τὰ βορειοανατολικά. Πάνω ἀπὸ τὸ ἐγκάρσιο τόξο τοξωτὸ ἄνοιγμα ὁδηγεῖ σὲ τυφλὸ χῶρο τῆς στέγης τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης.

Εἰκ. 50α. Τὸ παρεκκλήσιο τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης πρὸς τὰ βόρεια.

Εἰκ. 50β. Ὁ ἁρμὸς στὴν φραγὴ τῆς δυτικῆς θύρας τοῦ καθολικοῦ.

Εἰκ. 51α. Τὸ παρεκκλήσιο τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης πρὸς τὰ δυτικά.

Εἰκ. 51β. Τὸ παρεκκλήσιο τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης πρὸς τὰ νότια (ἱερό).

Εἰκ. 52α. Τὸ ναοδομικὸ σύνολο τῆς Περιβλέπτου. Ἄποψη ἀπὸ νοτιοανατολικά.

Εἰκ. 52β. Πεσσὸς στὴν νοτιοανατολικὴ γωνία τοῦ νάρθηκα.

Εἰκ. 52γ. Τμῆμα τῆς νότιας πλευρᾶς τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης καὶ τοῦ νάρθηκα.

Εἰκ. 53α. Τμῆμα τῆς πρόσοψης τοῦ δυτικοῦ σκέλους τοῦ καθολικοῦ μέσα ἀπὸ τὸν τυφλὸ χῶρο τῆς στέγης τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης.

Εἰκ. 53β. Ἡ ἐπαφὴ τῆς πρόσοψης τοῦ δυτικοῦ σκέλους τοῦ καθολικοῦ μὲ τὴν βόρεια πλευρὰ τοῦ τυφλοῦ χώρου τῆς στέγης τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης.

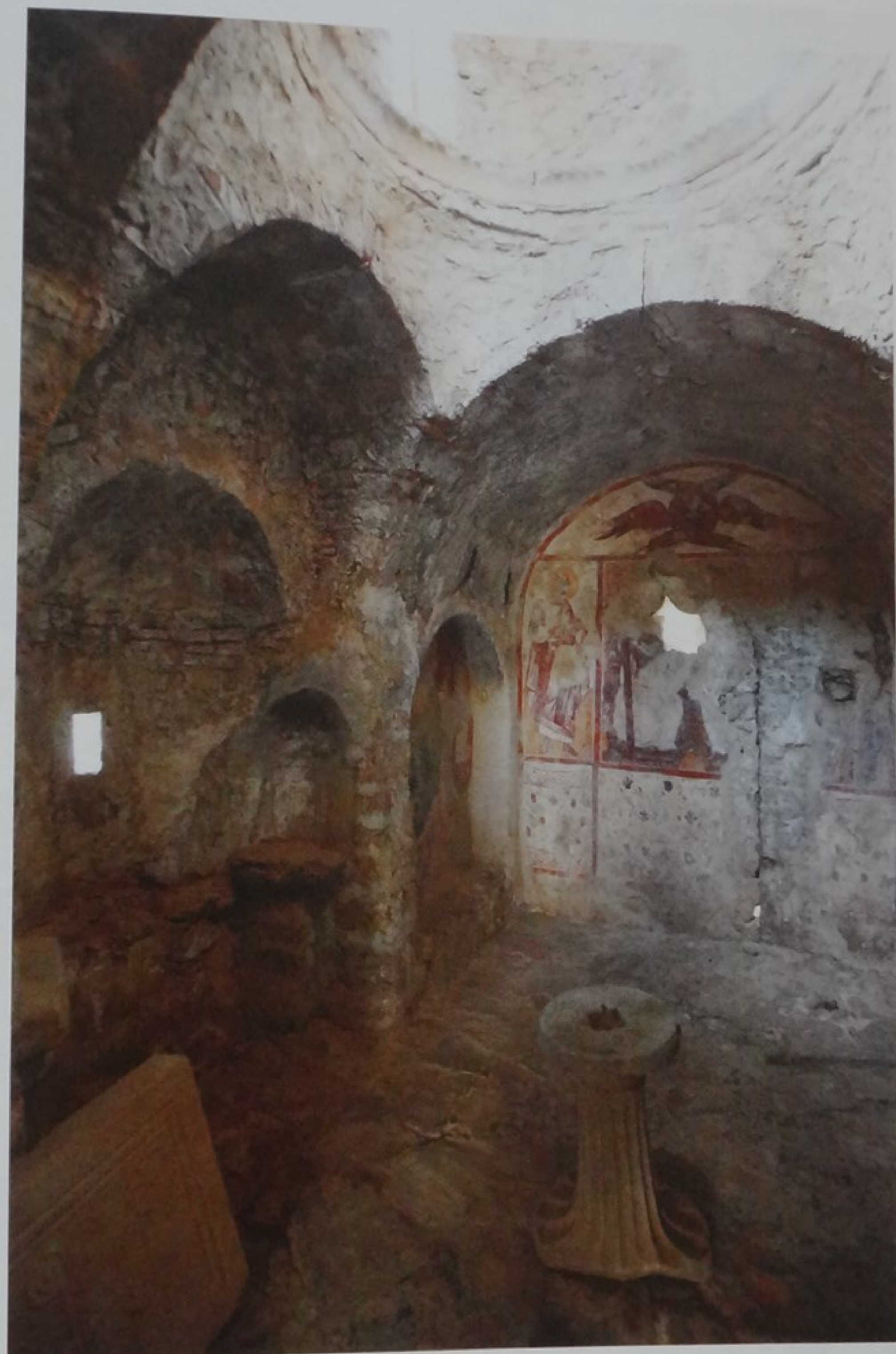
Εἰκ. 54α. Ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονα.

Εἰκ. 54β. Νότια πλευρὰ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονα (1975).

Εἰκ. 54γ. Νότια πλευρὰ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονα (2013).

Εἰκ. 55. Τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονα πρὸς νοτιοανατολικά.

Εἰκ. 56α. Ὁ τροῦλλος τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονα (περίπου στὴν ἴδια κλίμακα μὲ τὸν τροῦλλο τοῦ καθολικοῦ, Εἰκ. 56β).

Εἰκ. 56β. Ὁ τροῦλλος τοῦ καθολικοῦ (περίπου στὴν ἴδια κλίμακα μὲ τὸν τροῦλλο τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονα, Εἰκ. 56α).

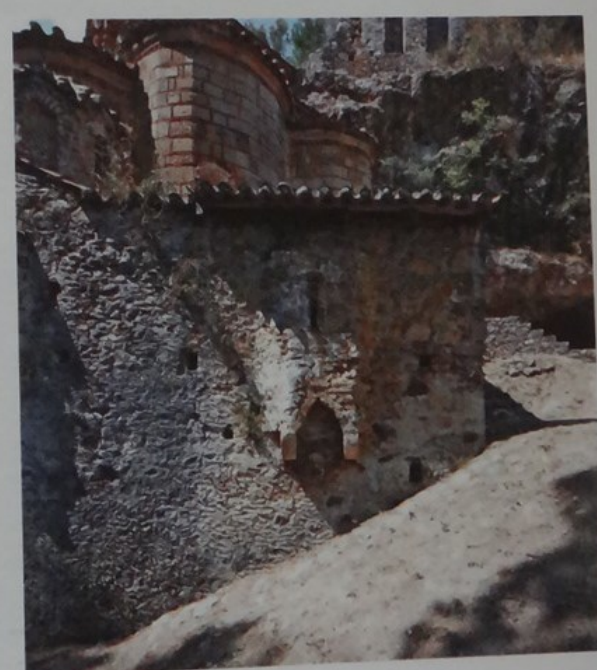

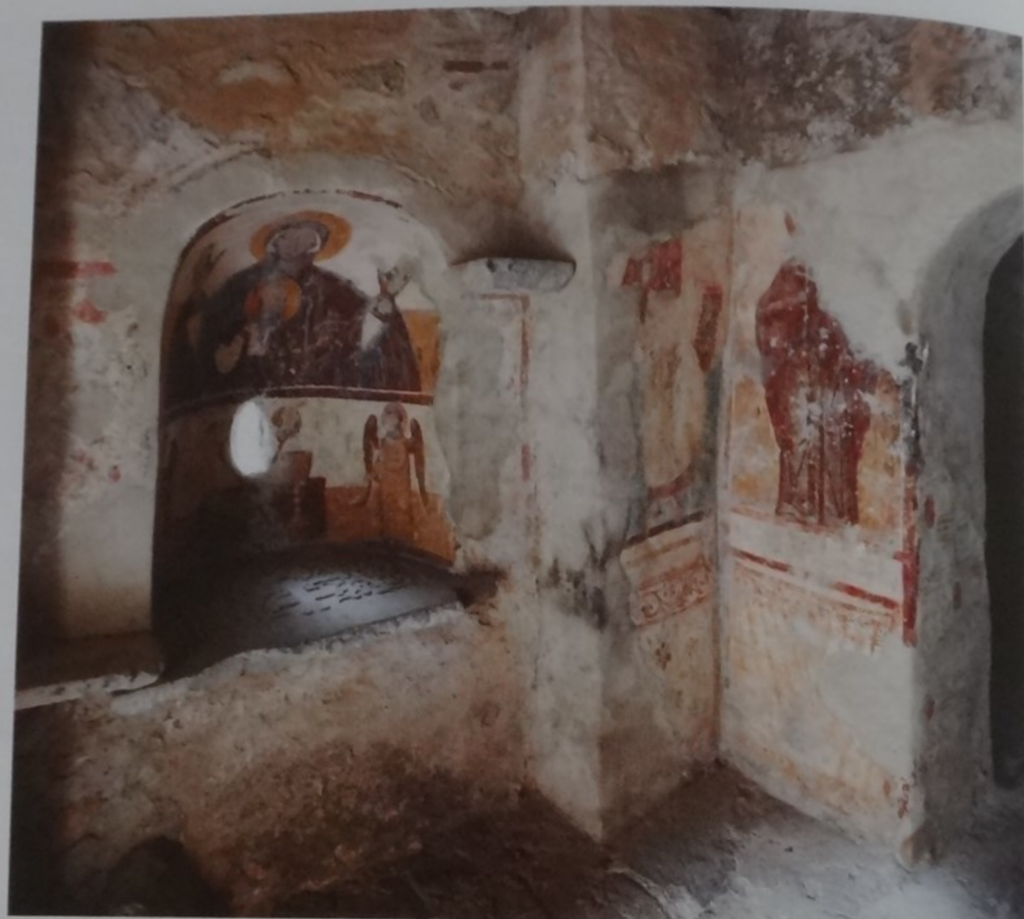

Εἰκ. 57α. Τὸ ὑπέρθυρο τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς (1975).

Εἰκ. 57β. Ἡ εἴσοδος τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

Εἰκ. 57γ. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

Εἰκ. 58α. Τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Νοτιοανατολικὴ ἄποψη.

Εἰκ. 58β. Ἁγία Τράπεζα παρεκκλησίου Ἁγίας Παρασκευῆς. Ἀνάγλυφη πλάκα σὲ δεύτερη χρήση.

Εἰκ. 59α. Τὸ ναοδομικὸ σύνολο τῆς Περιβλέπτου ἀπὸ νοτιοδυτικὰ (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 59β. Τὸ ναοδομικὸ σύνολο τῆς Περιβλέπτου ἀπὸ νοτιοδυτικὰ (περ. 1895, Φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο Μουσείου Μπενάκη).

Εἰκ. 60α. Ὁ ἀνατολικὸς τοῖχος τοῦ νάρθηκα (1975).

Εἰκ. 60β. Ὁ νάρθηκας. Νοτιοανατολικὴ ἄποψη.

Εἰκ. 61α. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ τείχους καὶ τοῦ πύργου τῆς Περιβλέπτου (1910-1930, Φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο Ἐθνικοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου).

Εἰκ. 61β. Τὸ νότιο τεῖχος καὶ ἡ νοτιοανατολικὴ πλευρὰ τοῦ πύργου τῆς Περιβλέπτου (ὀξυγραφία Λ. Κογεβίνα, 1927).

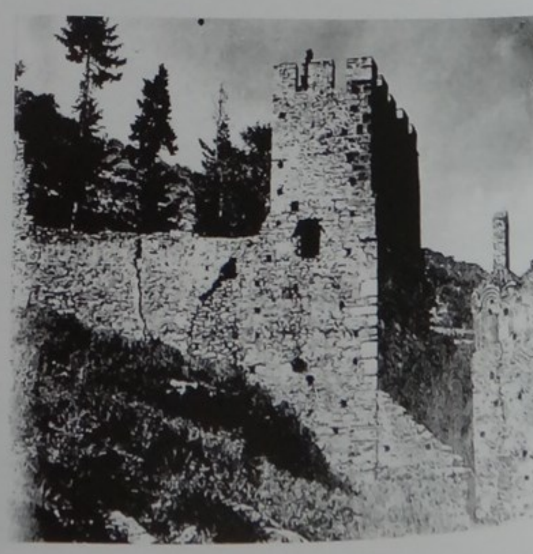
Εἰκ. 62α. Τὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ πύργου.

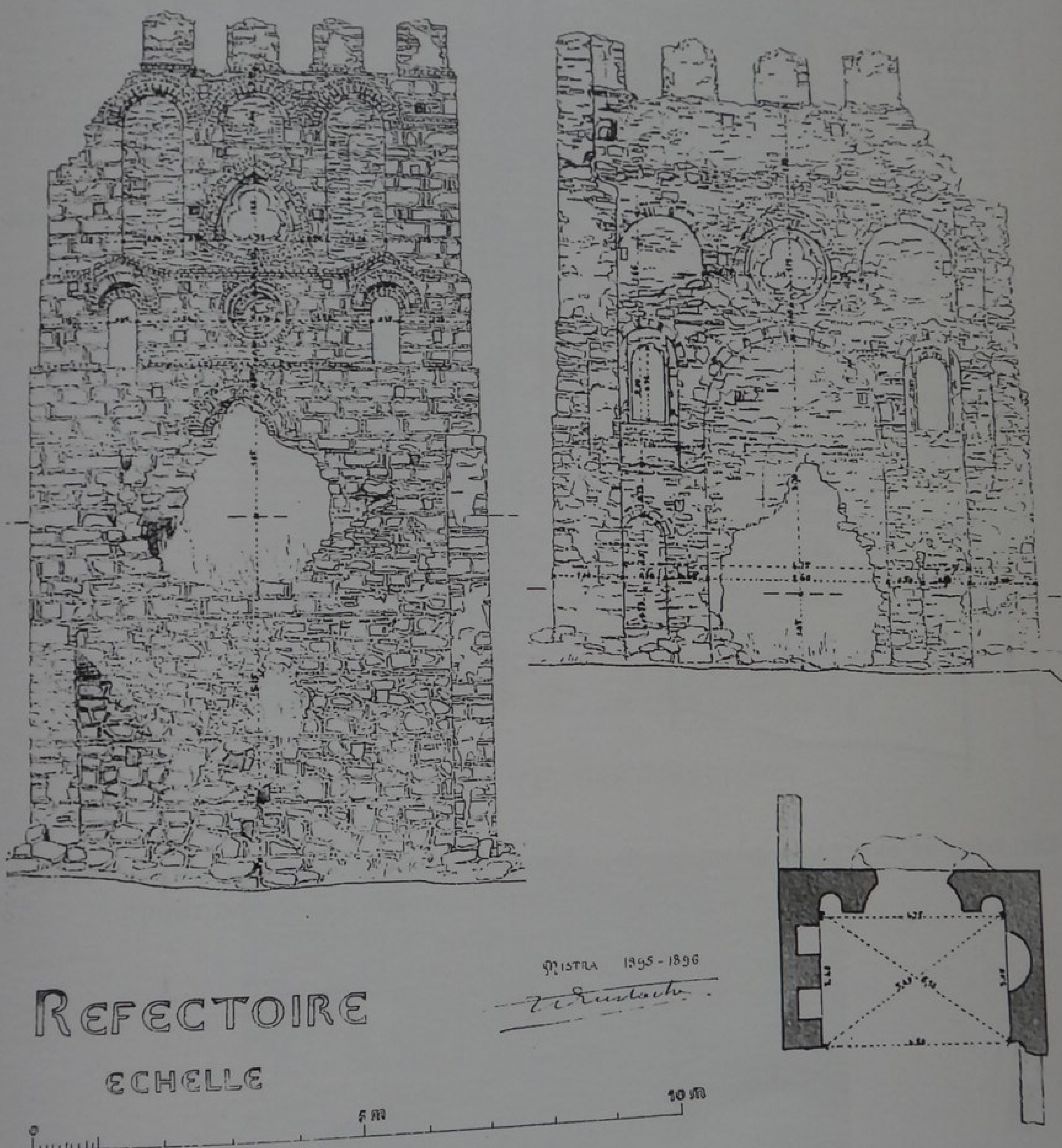
Εἰκ. 62β. Ἡ βορειοανατολικὴ πλευρὰ τοῦ πύργου.

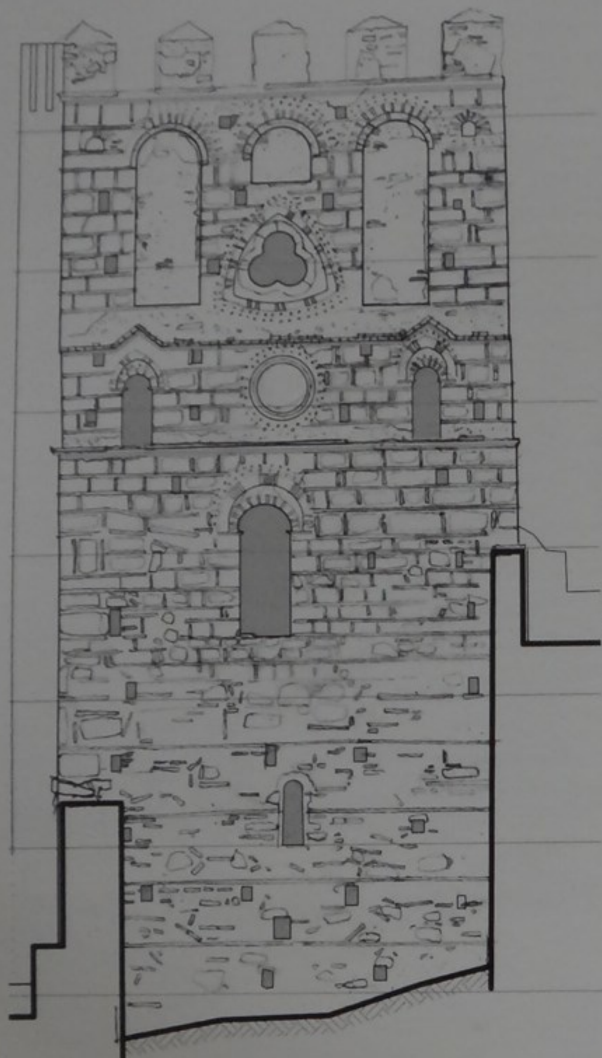
Εἰκ. 62γ. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ πύργου (Ἀρχεῖο Ν. Γεωργιάδη).

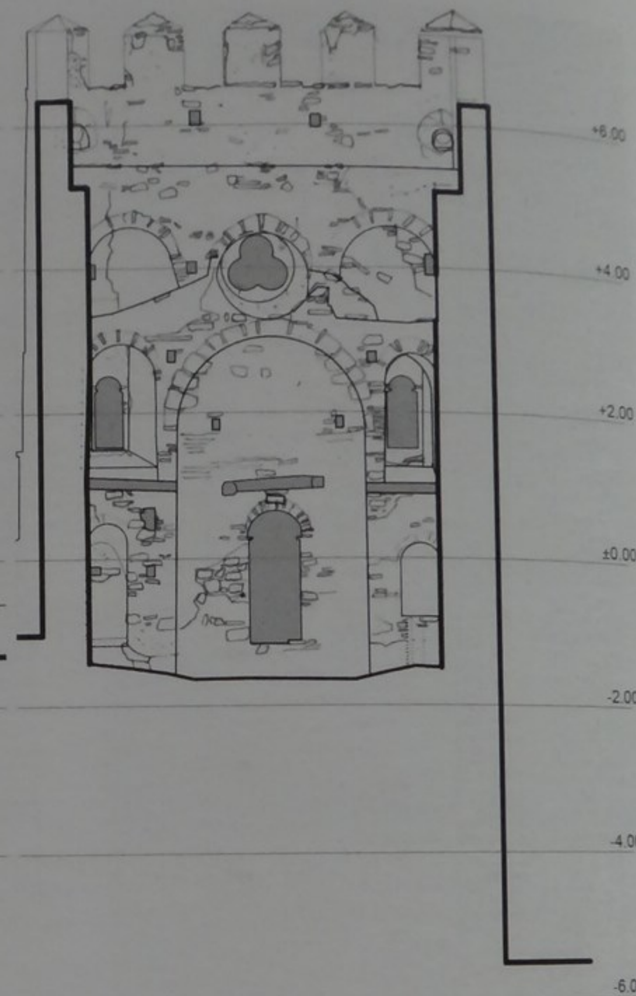
Εἰκ. 62δ. Ἡ νότια πλευρὰ τοῦ πύργου καὶ τὸ τεῖχος (Ἀρχεῖο Ν. Γεωργιάδη).

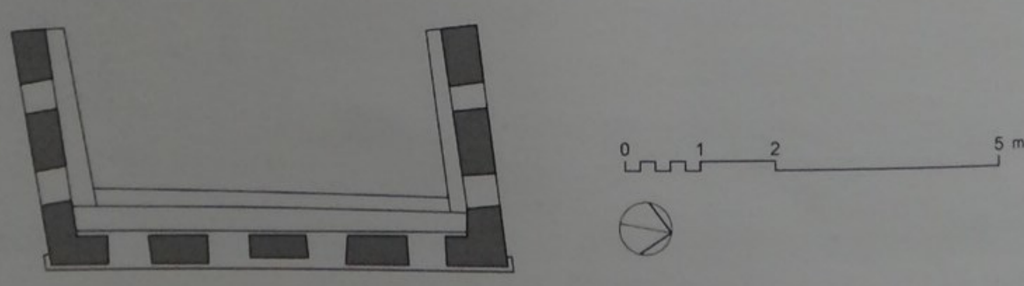

Εἰκ. 63. Σχέδια ἀποτυπώσεων τοῦ πύργου (1895-1896), ἀρχιτέκτων Η. Eustache (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 25, 4, 5, 8).

Εἰκ. 64α. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ πύργου.

Εἰκ. 64β. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ πύργου ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ (ἐγκάρσια τομή).

Εἰκ. 64γ. Κάτοψη τοῦ πύργου στὴν στάθμη τῶν ἐπάλξεων.

Εἰκ. 65α. Πύργος. Κόγχη στὴν τέταρτη ζώνη.

Εἰκ. 65β. Πλινθοπερίκλειστη ἐπένδυση μικροῦ πάχους, σὲ κρήνη κοντὰ στὰ παλάτια τοῦ Μυστρᾶ.

Εἰκ. 66α. Πύργος. Ὁ τρίφυλλος φεγγίτης.

Εἰκ. 66β. Πύργος. Ὁ κυκλικὸς τυφλὸς φεγγίτης.

Εἰκ. 66γ. Πύργος. Παράθυρο στὴν τρίτη ζώνη.

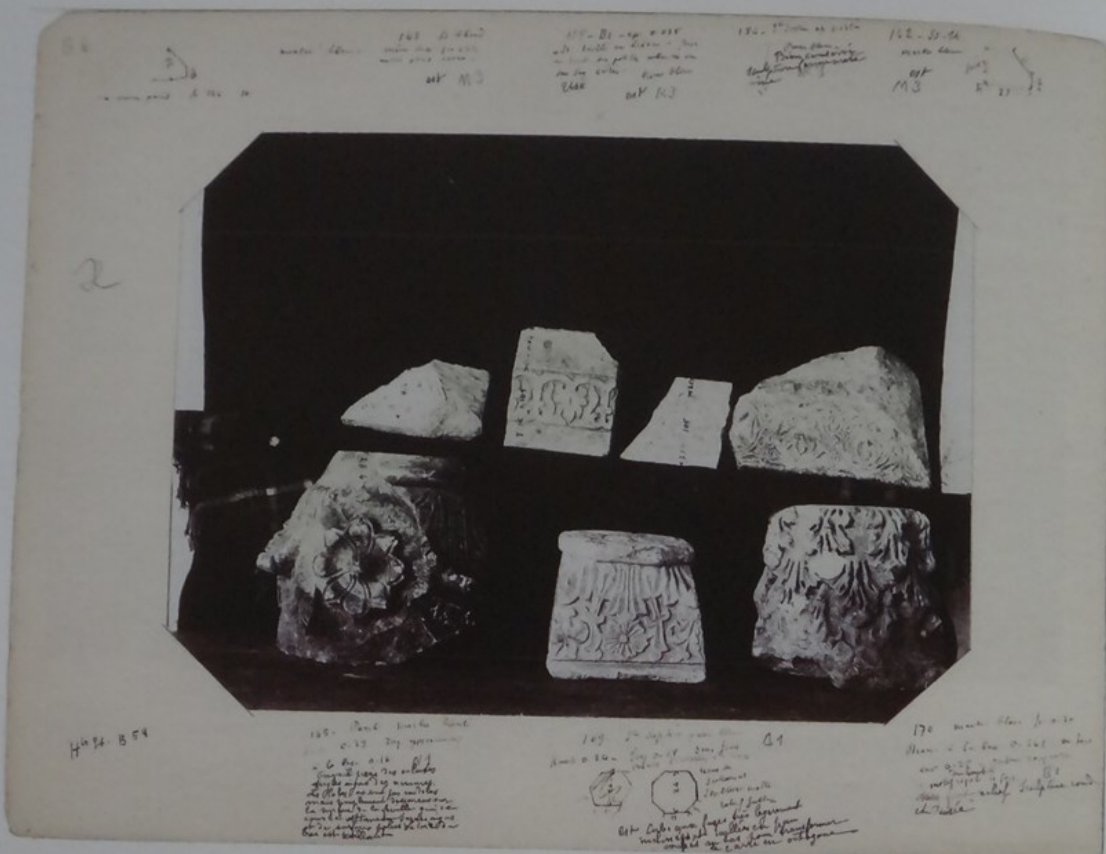
Εἰκ. 66δ. Πύργος. Παράθυρο στὴν δεύτερη ζώνη.

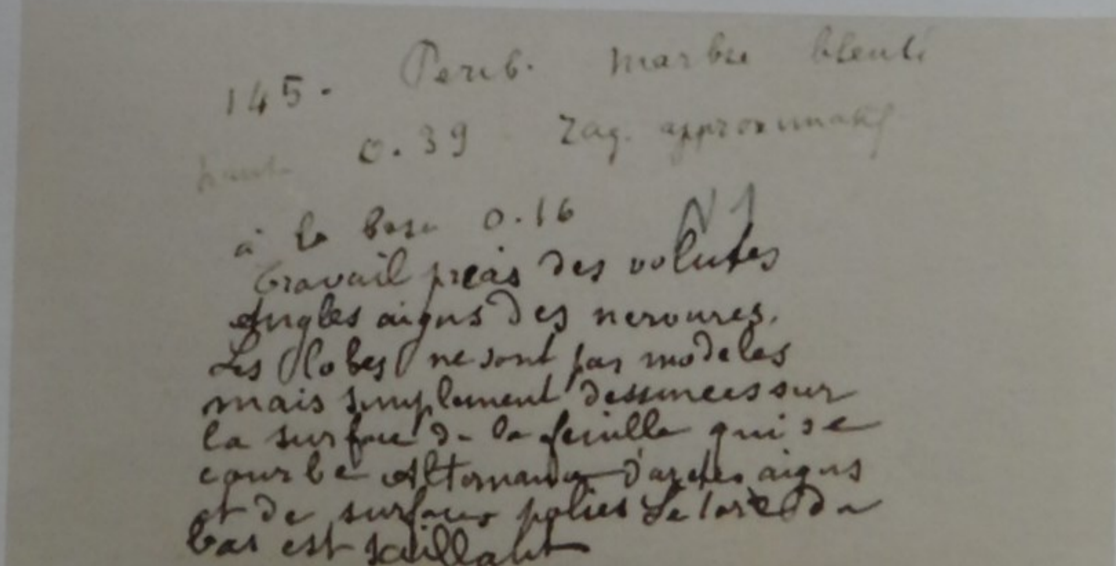
Εἰκ. 67α. Λευκωσία, παρεκκλήσιο τοῦ ναοῦ τῶν Αὐγουστινιανῶν (Ἀρχεῖο Μ. Ὀλύμπιου).

Εἰκ. 67β. Λευκωσία, κυκλικὸς φεγγίτης στὴν δυτικὴ πλευρὰ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας (Ἀρχεῖο Μ. Ὀλύμπιου).

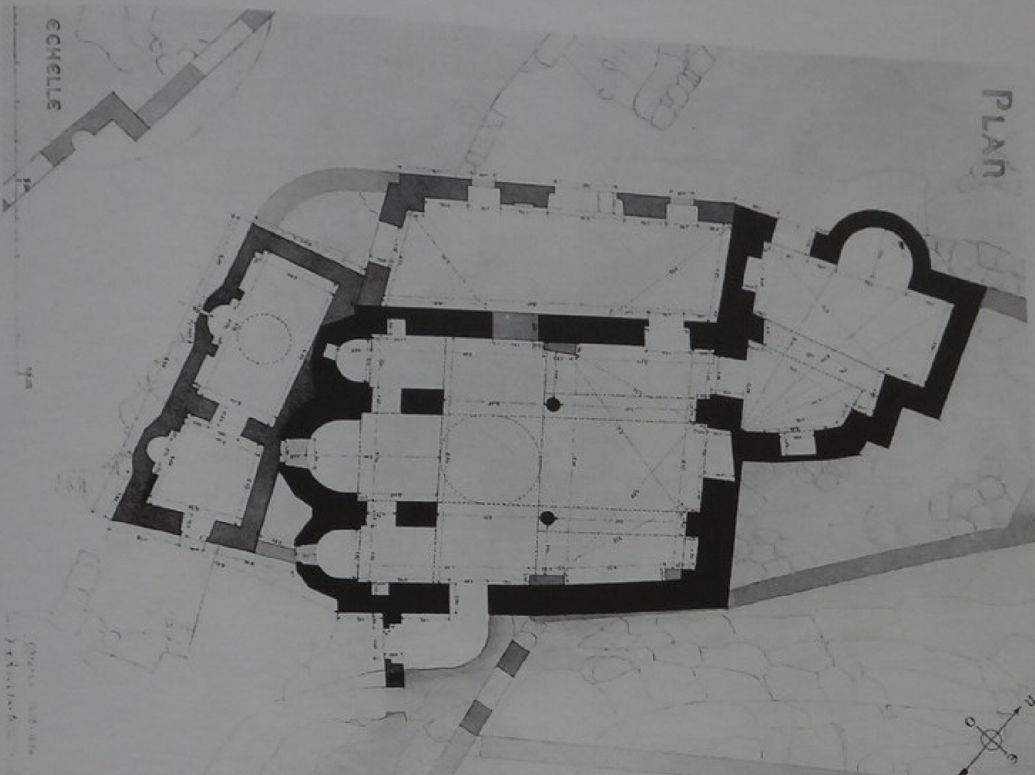

Εἰκ. 68α. Φωτογραφία γλυπτῶν μὲ σχόλια τοῦ G. Millet (Φωτοθήκη Millet EPHE).

145 - Persb. marbre blanc
haut. 0.39 Larg. approximatif
à la base 0.16 N1
travail précis des volutes
angles aigus des nervures.
Les lobes ne sont pas modelés
mais simplement dessinés sur
la surface de la feuille qui se
courbe. Alternance d'arêtes aigus
et de surfaces polies de loin d'en
bas est saillant

Εἰκ. 68β. Λεπτομέρεια ἀπὸ τὰ σχόλια τοῦ G. Millet γιὰ τὸν τόπο προέλευσης τοῦ κιονόκρανου (Φωτοθήκη Millet EPHE).

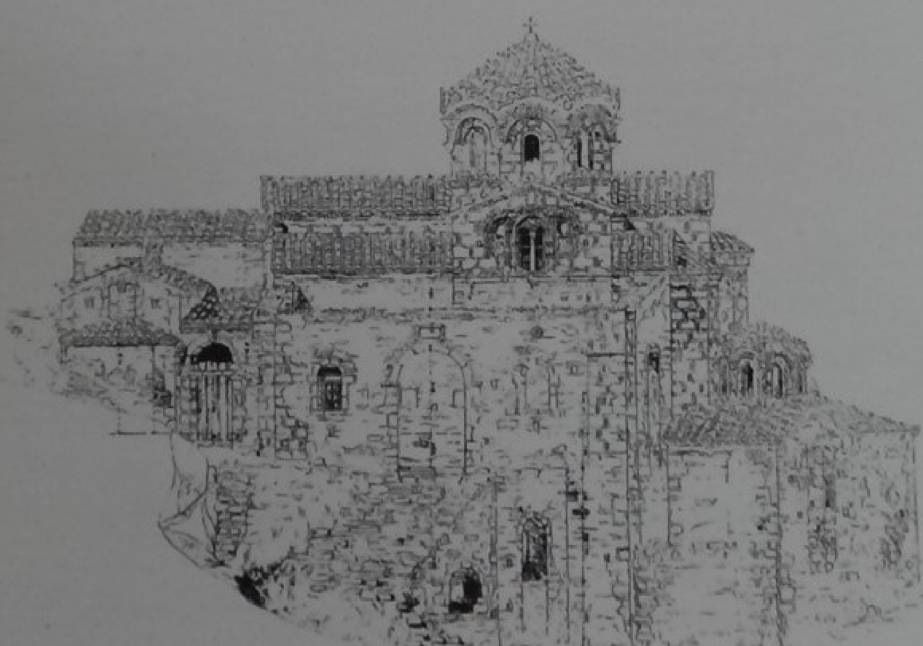

Εἰκ. 69α. Κάτοψη τῆς Περιβλέπτου (1895-1896), ἀρχιτέκτων H. Eustache (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 25, 2).

Εἰκ. 69β. Τομὲς τῆς Περιβλέπτου (1895-1896), ἀρχιτέκτων H. Eustache (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 25, 6 καὶ 7).

Εἰκ. 70α. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς Περιβλέπτου (1895-1896), ἀρχιτέκτων H. Eustache (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 25, 1).

Εἰκ. 70β. Ἡ νότια πλευρὰ τῆς Περιβλέπτου (1895-1896), ἀρχιτέκτων H. Eustache (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 25, 3).

Εἰκ. 71α. Τὸ νότιο δίλοβο παράθυρο μὲ κατεστραμμένο τὸ ἀνώφλι τῆς κεντρικῆς νότιας θύρας τοῦ καθολικοῦ (Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 71β. Τὸ θυρόφυλλο τῆς κεντρικῆς νότιας θύρας τοῦ καθολικοῦ (Φωτοθήκη Millet EPHE).

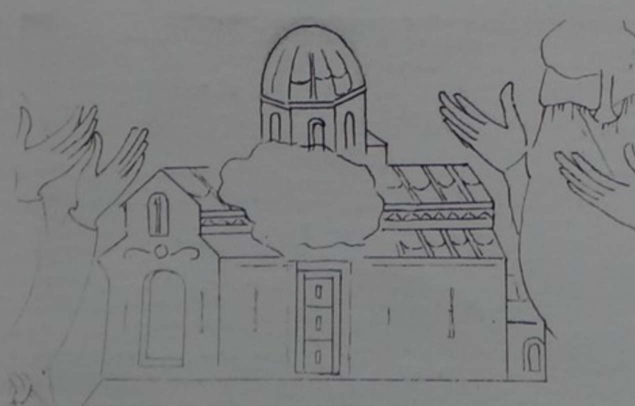
Εἰκ. 71γ. Τὸ κατεστραμμένο ἀνώφλι τῆς κεντρικῆς νότιας θύρας τοῦ καθολικοῦ (Φωτοθήκη Millet EPHE).

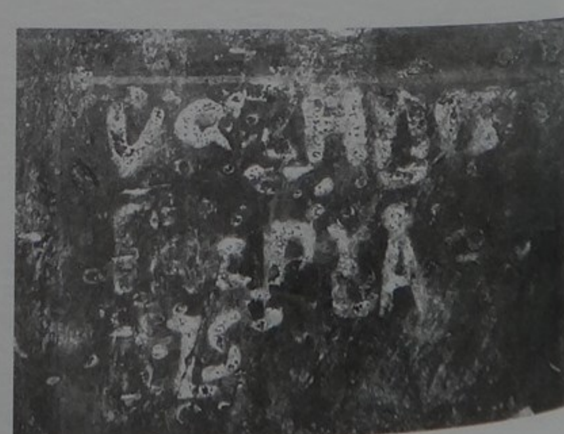
Εἰκ. 72α. Τοιχογραφία τοῦ ζεύγους τῶν δωρητῶν στὴν θέση τῆς παλαιότερης δυτικῆς θύρας τοῦ καθολικοῦ (φωτογραφία 1975).

Εἰκ. 72β. Τὸ ζεῦγος τῶν δωρητῶν (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 111,4).

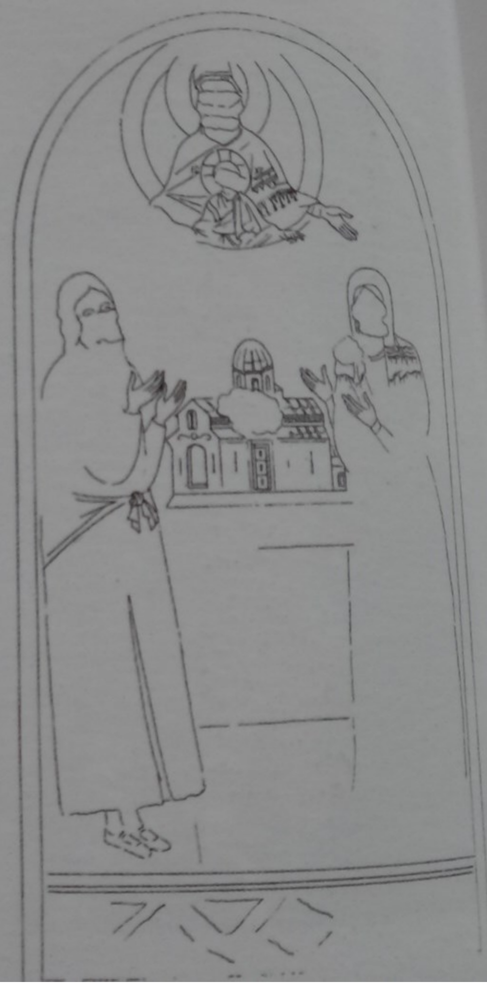

Εἰκ. 72γ. Τὸ ὁμοίωμα τοῦ καθολικοῦ. Λεπτομέρεια τῆς Εἰκ. 72β.

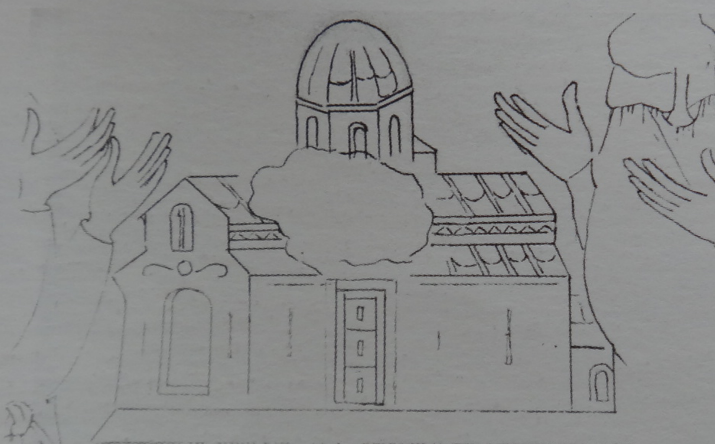

Εἰκ. 72δ. Νεότερη ἐπιγραφὴ πάνω στὴν τοιχογραφία τῶν δωρητῶν (1975).

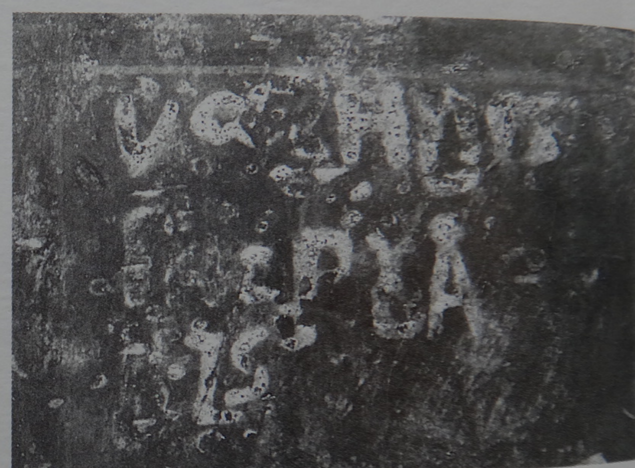

δωρητῶν στὴν θέση τῆς παλαιότερης δυτικῆς θύρας τοῦ καθολικοῦ (φωτογραφία 1975).

Εἰκ. 72γ. Τὸ ὁμοίωμα τοῦ καθολικοῦ. Λεπτομέρεια τῆς Εἰκ. 72β.

θήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 111,4).

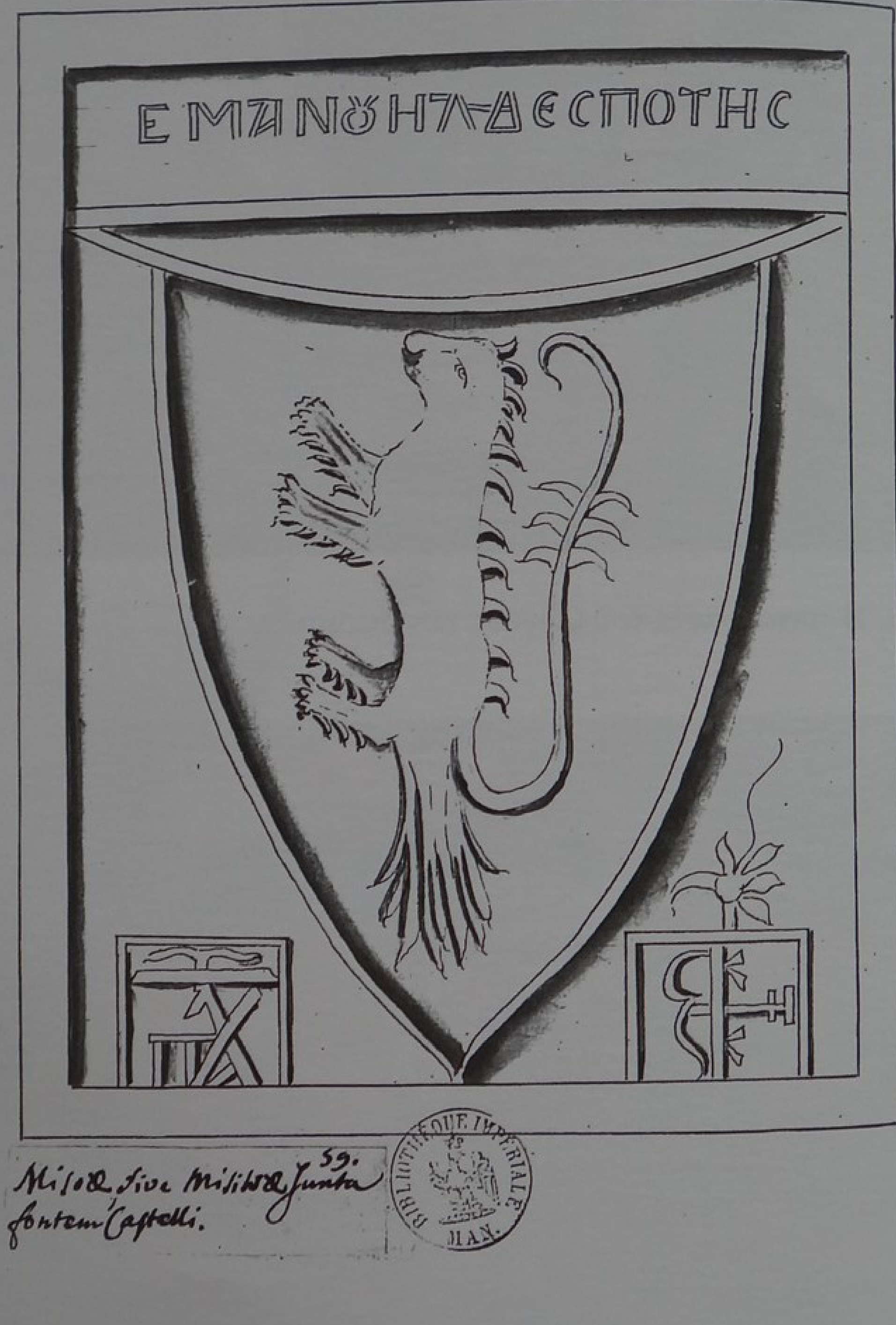
Εἰκ. 72δ. Νεότερη ἐπιγραφὴ πάνω στὴν τοιχογραφία τῶν δωρητῶν (1975).

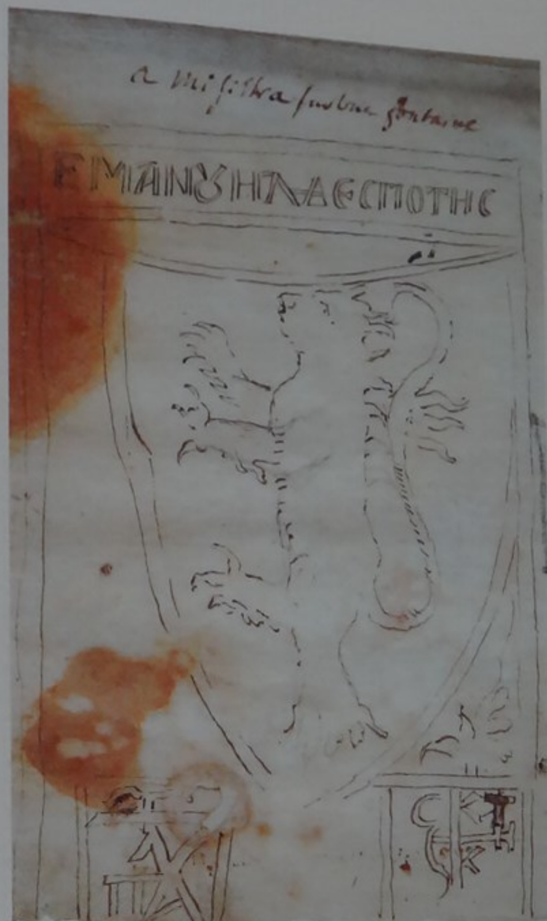
Εἰκ. 73α. Ἡ τοιχογραφία τοῦ ζεύγους τῶν δωρητῶν.

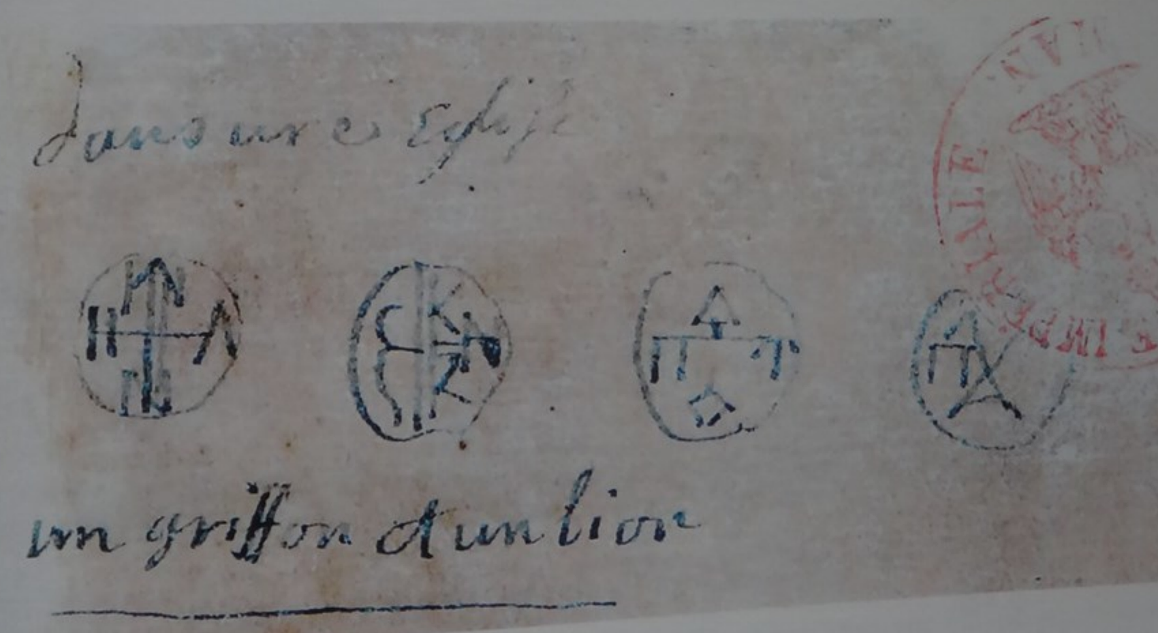
Εἰκ. 73β. Ἡ νεότερη ἐπιγραφὴ πάνω στὴν τοιχογραφία τῶν δωρητῶν.

Εἰκ. 74. Ὁ θυρεὸς τοῦ Μανουὴλ Καντακουζηνοῦ, σὲ ἀνασχεδίαση τοῦ Fourmont, BN Suppl.gr., 715A, φ. 230 καὶ 231.

α

β

Εἰκ. 75α, β. Μεγεθύνσεις θεμάτων ἀπὸ τὸν κώδικα BN Suppl. gr. 855, φ. 48r.

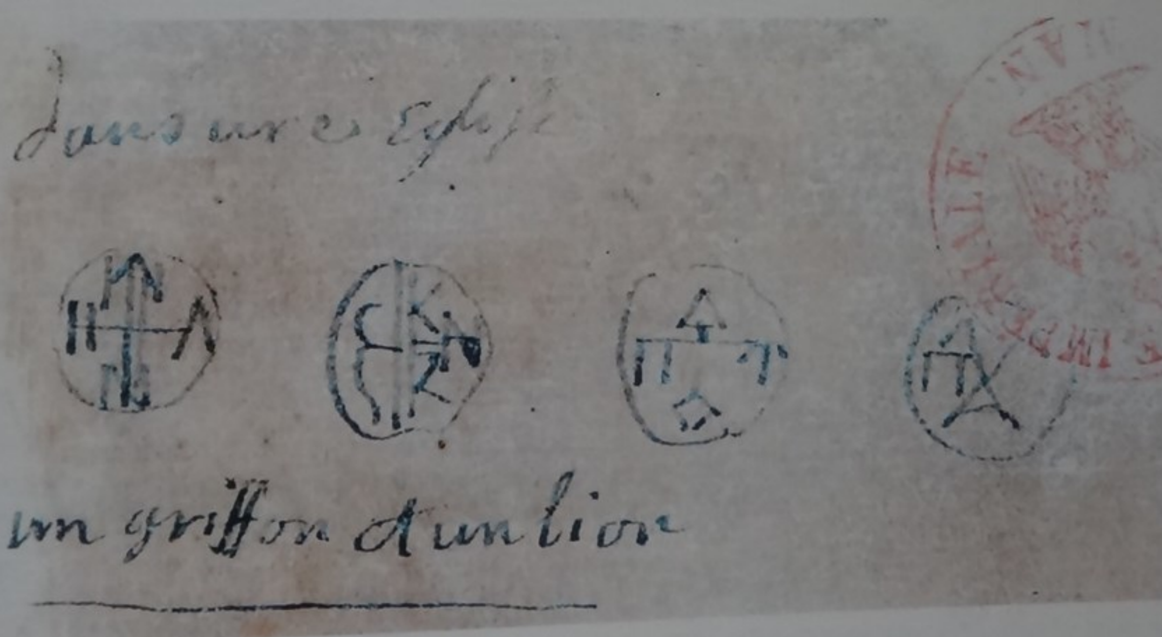

59.

Misoà sive Misitrà juxta fontem Castelli.

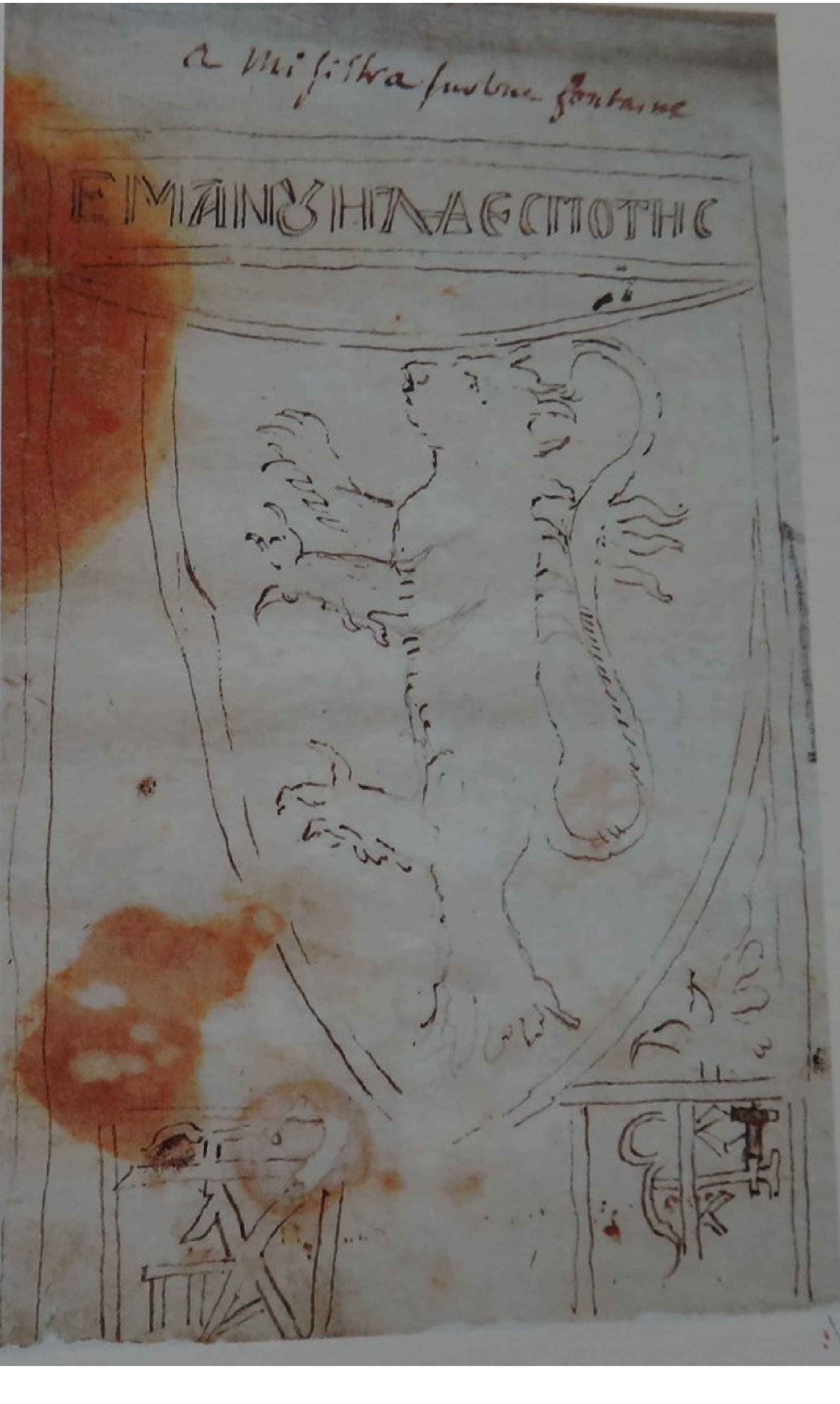

α

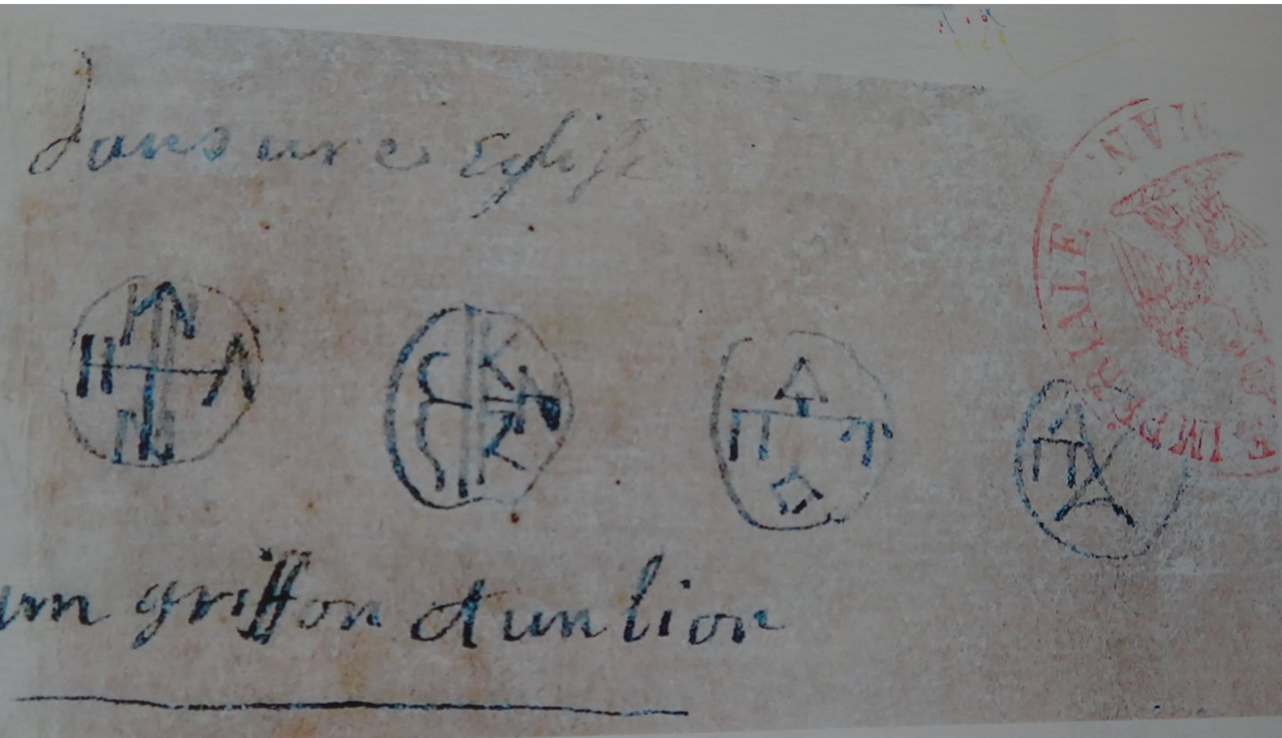

β

Εἰκ. 75α, β. Μεγεθύνσεις θεμάτων ἀπὸ τὸν κώδικα BN Suppl. gr. 855, φ. 48r.

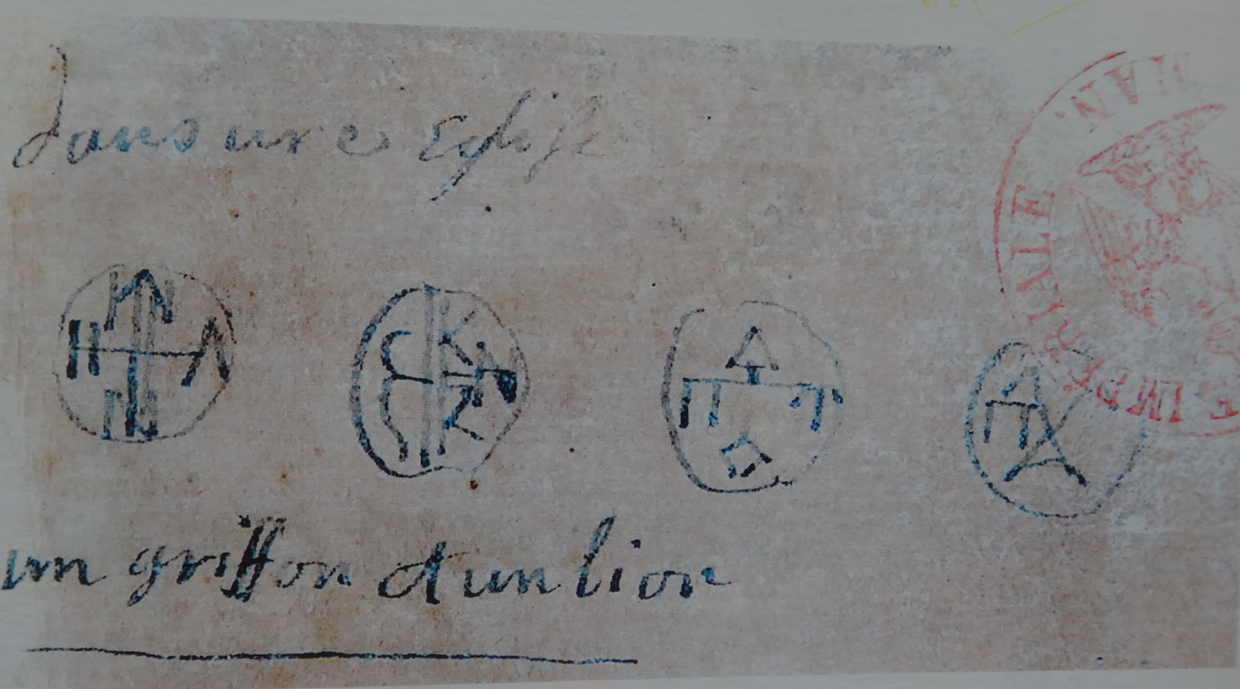

α

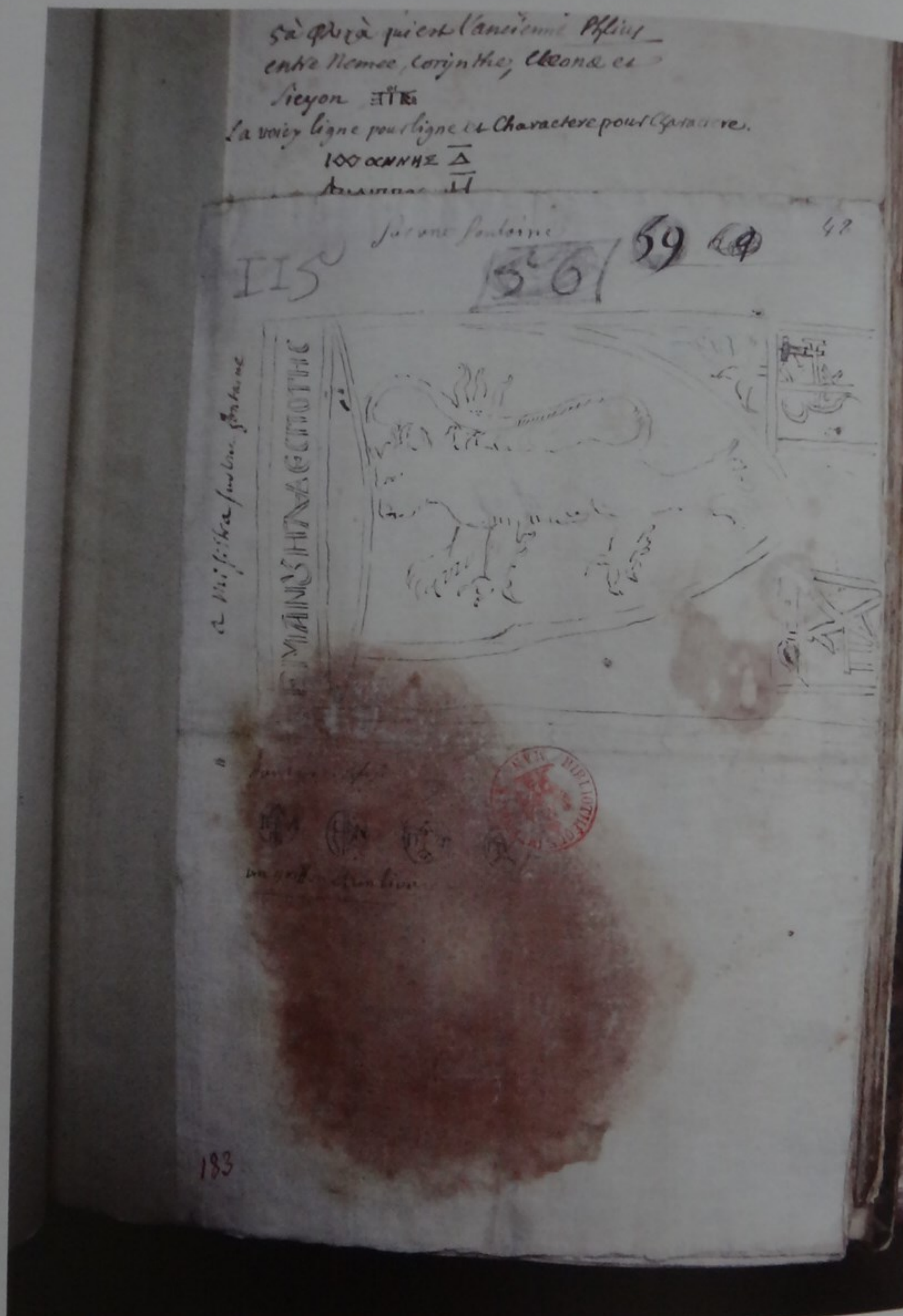
β

Εἰκ. 75α, β. Μεγεθύνσεις θεμάτων ἀπὸ τὸν κώδικα BN Suppl. gr. 855, φ. 48r.

β

Εἰκ. 75α, β. Μεγεθύνσεις θεμάτων ἀπὸ τὸν κώδικα BN Suppl. gr. 855, φ. 48r.

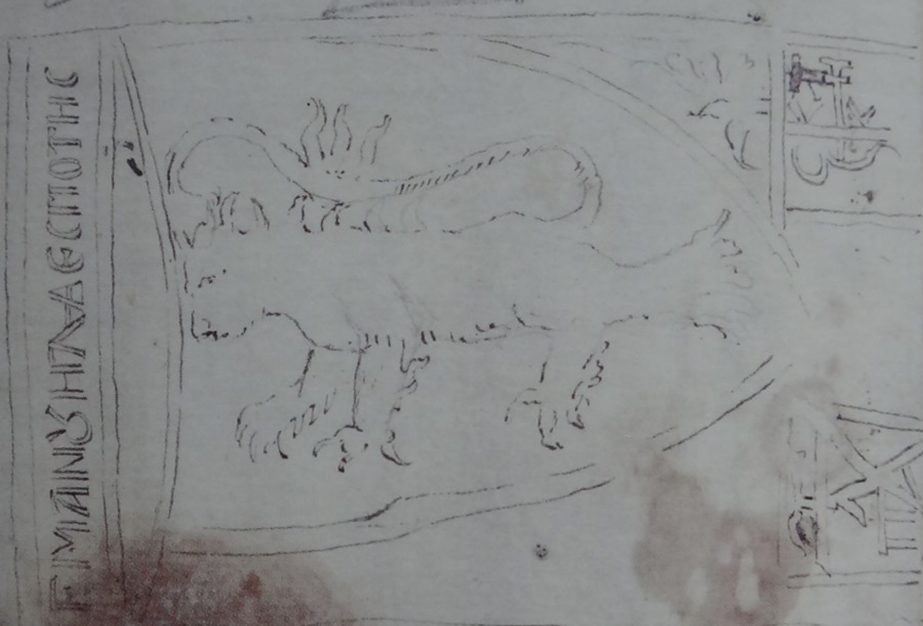

Εἰκ. 76. Τὸ πρωτότυπο σχέδιο τοῦ Fourmont, BN Suppl. gr. 855, φ. 48r.

Sà Phrà qui est l'ancienne Phlius
entre Nemee, Corinthe, Cleone et
Sicyon ΞΙΤΚ
La voiey ligne pour ligne et Charactere pour Charactere.
ΙΧΧΑΝΝΗΣ Δ

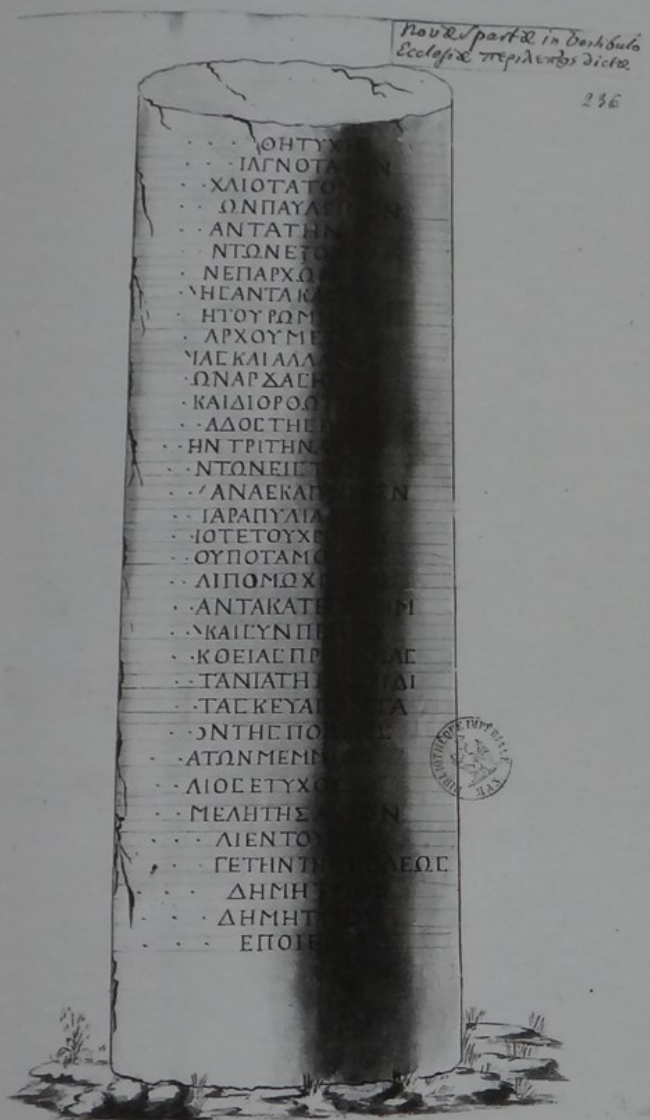
48

II5 Sa une fontaine 56 59 60

un griffon et un lion

183

Εἰκ. 77α. Μονολιθικὸς κίονας μὲ πολύστιχη ἀρχαία ἐπιγραφὴ (Fourmont, BN Suppl. gr. 295, φ. 16.u , 6, 188-189).

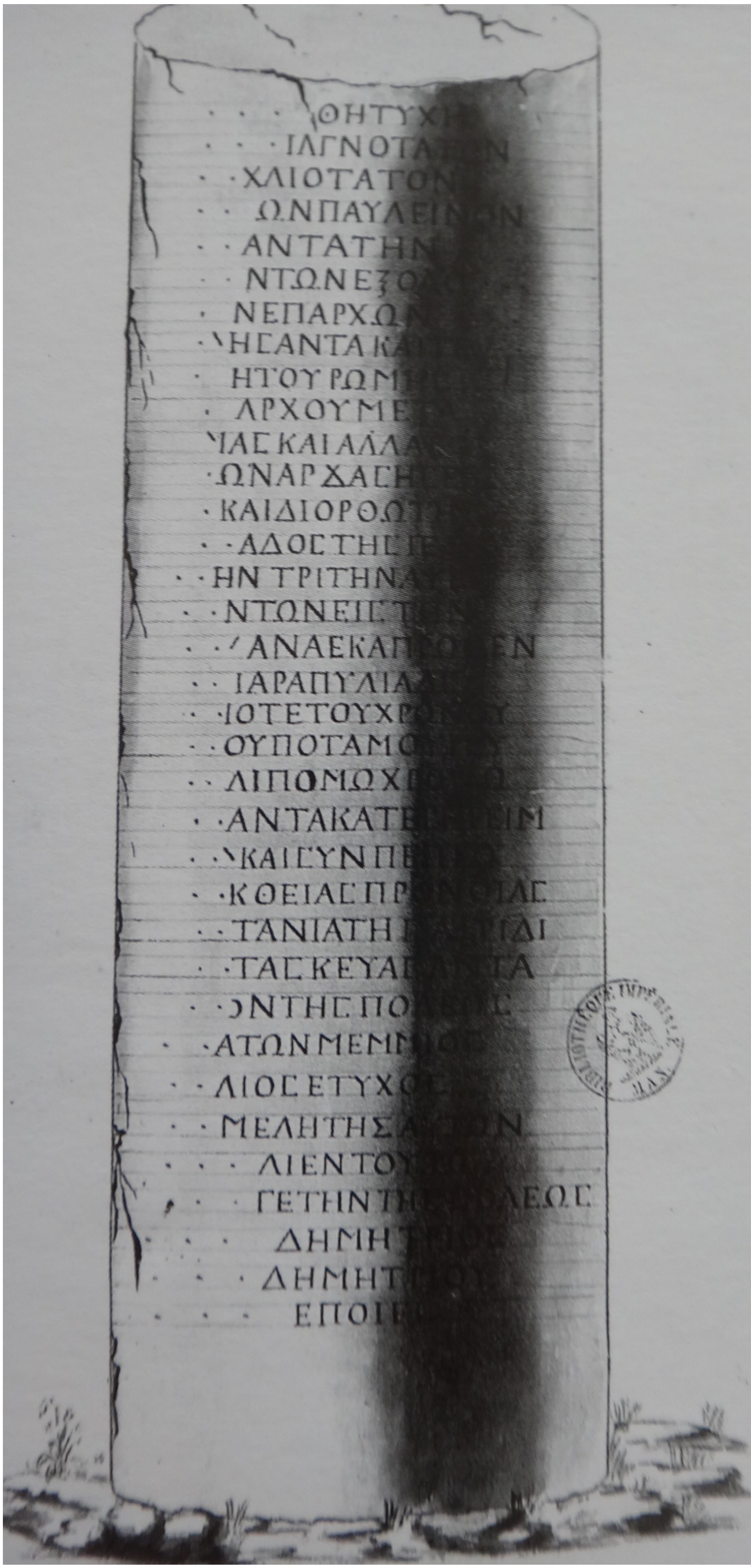

Εἰκ. 77β. Κυβόσχημο μαρμάρινο βάθρο μὲ ἀρχαία ἐπιγραφὴ (Fourmont, BN Suppl. gr. 715 A, 232, 236).

Εἰκ. 77γ. Θραῦσμα τῆς ἐπιγραφῆς ποὺ κατέγραψε ὁ Fourmont, ἐντοιχισμένο στὸ τεῖχος τῆς Περιβλέπτου (1975).

ΘΗΤΥΧ
ΙΛΓΝΟΤΑ
ΧΛΙΟΤΑΤΟΝ
ΩΝΠΑΥΛΕΙ
ΑΝΤΑΤΗΝ
ΝΤΩΝΕΞΟ
ΝΕΠΑΡΧΩ
ΗΣΑΝΤΑΚΑ
ΗΤΟΥΡΩΜ
ΑΡΧΟΥΜΕ
ΜΑΣΚΑΙΑΛΛΑ
ΩΝΑΡΧΑΣΗ
ΚΑΙΔΙΟΡΘΩ
ΑΔΟΣΤΗΣ
ΗΝΤΡΙΤΗΝΑ
ΝΤΩΝΕΙΣ
ΑΝΑΕΚΑΠ
ΙΑΡΑΠΥΛΙΑ
ΙΟΤΕΤΟΥΧΡ
ΟΥΠΟΤΑΜ
ΛΙΠΟΜΩΧ
ΑΝΤΑΚΑΤ
ΚΑΙΣΥΝΠ
ΚΘΕΙΑΣΠΡ
ΤΑΝΙΑΤΗ
ΤΑΣΚΕΥΑ
ΟΝΤΗΣΠΟ
ΑΤΩΝΜΕΜ
ΛΙΟΣΕΤΥΧ
ΜΕΛΗΤΗΣΑ
ΛΙΕΝΤΟ
ΓΕΤΗΝΤΗ
ΔΗΜΗΤ
ΔΗΜΗΤ
ΕΠΟΙΕ

Novæ Spartæ in Vestibulo
Ecclesiæ περιλεπτος dictæ
236
· · · ΥΙ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΙΑΝΤΟ
ΝΕΙΝΟΙϹѠΤΗΡ·
Spartæ Novæ in Vestibulo
Ecclesiæ περιβλεπτος dictæ
BIBLIOTHEQUE IMPERIALE
MAN.

Εἰκ. 78. Περίβλεπτος. Φραγμένη βόρεια πρόσβαση ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος (W. Timson, 1839).

Εἰκ. 79. Περίβλεπτος. Βόρεια εἴσοδος ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος (de Sinety, 1847).

Εἰκ. 80. Περίβλεπτος. Φραγμένη ἡ πρόσβαση ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος (Schweiger Lerchenfeld, 1882).

Εἰκ. 81. Περίβλεπτος. Φραγμένη ἡ πρόσβαση ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος (Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 82. Ὁ πύργος. Νοτιοανατολικὴ ἄποψη (Edward Lear, 1849).

Εἰκ. 83. Ὁ πύργος. Νοτιοανατολικὴ ἄποψη (Schweiger Lerchenfeld, 1882).

Εἰκ. 84. Ὁ πύργος. Ἀνατολικὴ ἄποψη. Ψηλὰ ἡ πλάκα τῆς κεντρικῆς ἔπαλξης (Couchaud, 1842, Fig. 3).

Fig. 3

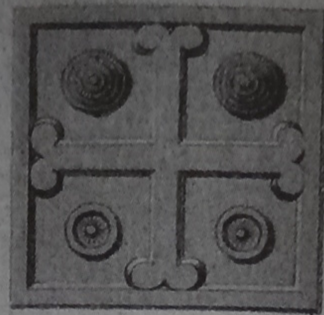
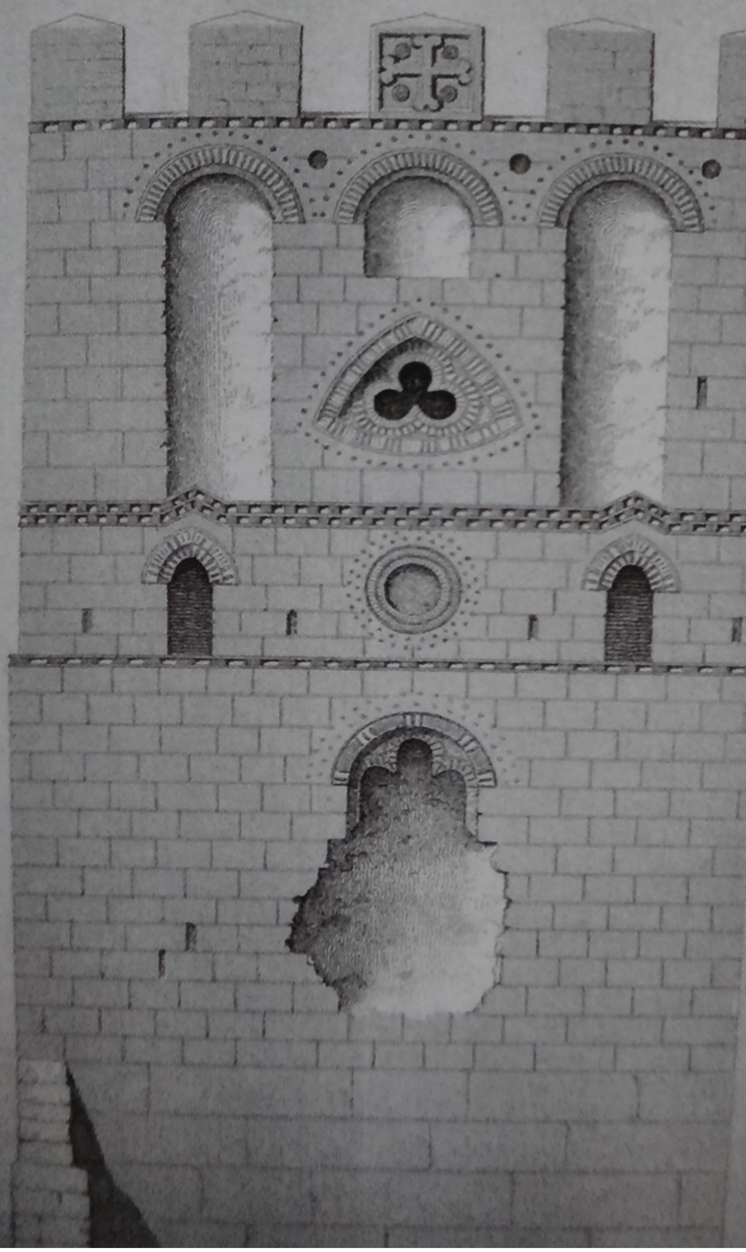

Fig. 1

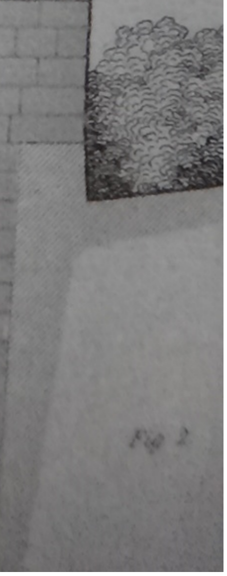
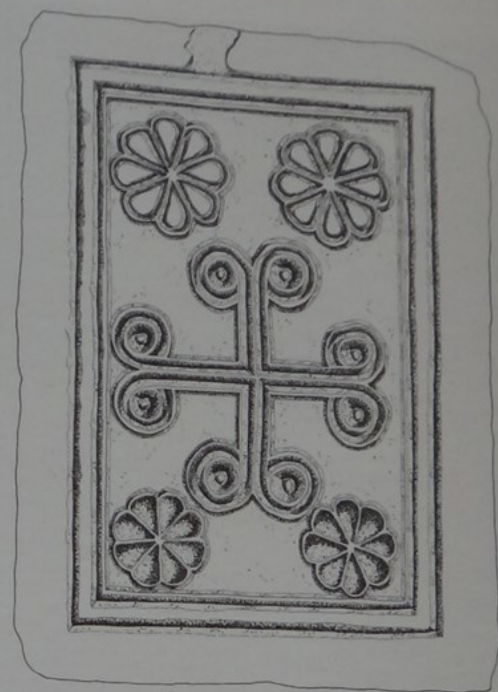

Fig. 2

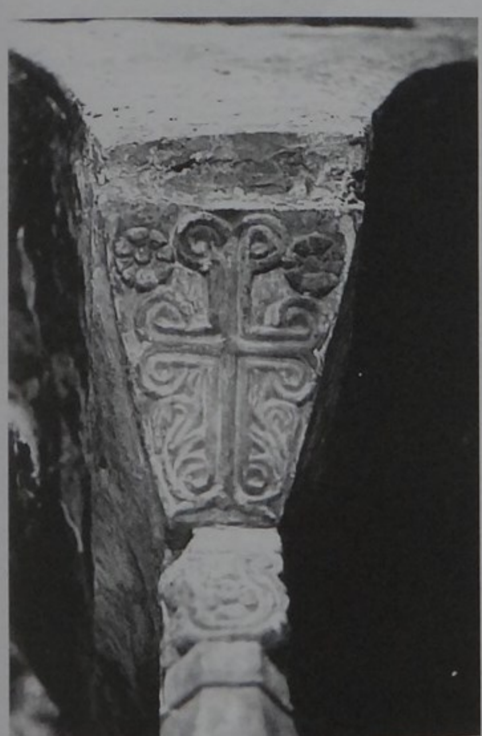

α

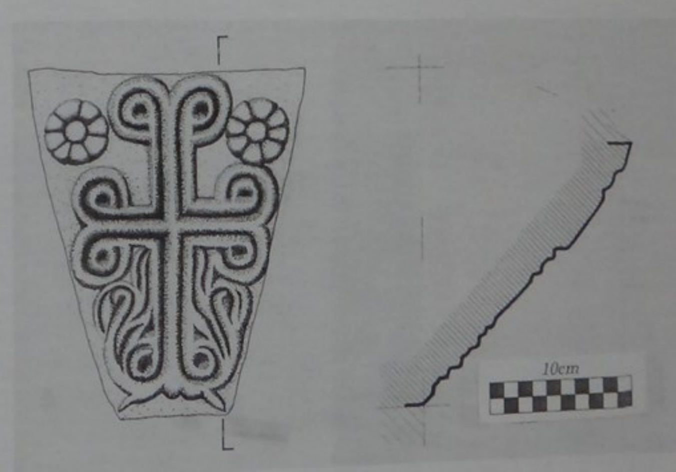

β

Εἰκ. 85α, β. Ἡ πλάκα τῆς κεντρικῆς ἔπαλξης τοῦ πύργου.

γ

δ

Εἰκ. 85γ, δ. Κιονόκρανο στὸ νότιο παράθυρο τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης.

Εἰκ. 86α. Πλάκα μὲ τὸ σταυρόσχημο συμπίλημα τῆς Περιβλέπτου, ποὺ κρατοῦν ἐραλδικοὶ λέοντες. Κάτω δεξιὰ μεταγενέστερη ἐπιγραφὴ τοῦ Παναγιώτη Θηβαίου (1975).

Εἰκ. 86β. Ἐραλδικοὶ λέοντες στὸ σταυροειδὲς συμπίλημα τῆς Περιβλέπτου.

Εἰκ. 86γ. Σταυρόσχημο συμπίλημα Ἰγνατίου.

Εἰκ. 86δ. Κιονόκρανο μὲ ἐραλδικοὺς λέοντες, ἀπὸ τὸ προστῷο τοῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Καστάνιας (διαδίκτυο, Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Καλαμάτας).

λέοντες. Κάτω δεξιὰ μεταγενέστερη ἐπιγραφὴ τοῦ Παναγιώτη Θηβαί

Εἰκ. 86β. Ἐραλδικοὶ λέοντες στὸ σταυροειδὲς συμπίλημα τῆς Περιβλέπτου.

Εἰκ. 8
συμπί

ίκ. 86β. Ἐραλδικοὶ λέοντες στὸ σταυροειδὲς συμπί-
ημα τῆς Περιβλέπτου.

Εἰκ. 86γ. Σταυρόσχημο συμπίλημα Ἰγνατίου.

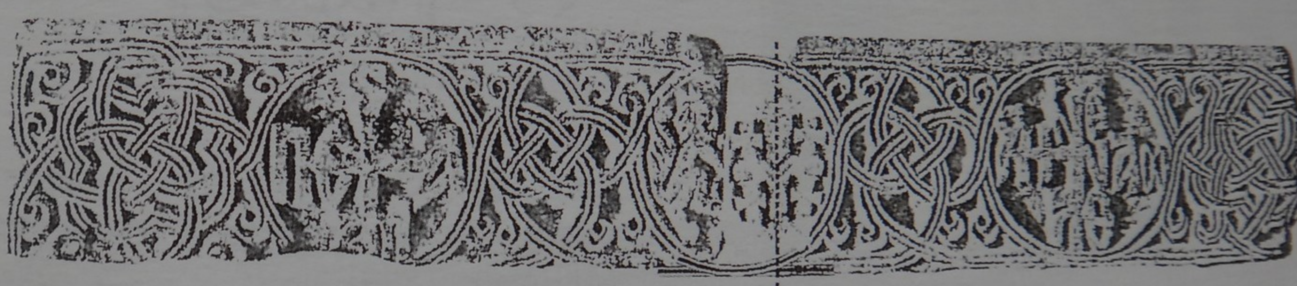

Εἰκ. 87β. Ἡ ἐπιγραφὴ μὲ τὸ ὄνομα καὶ τὸ οἰκόσημο τῆς Ζαμπέας ντὲ Λεζηνάω.

Εἰκ. 87γ. Ἡ ἐπιγραφὴ μὲ τὸ ὄνομα καὶ τὸ οἰκόσημο τῆς Ζαμπέας ντὲ Λεζηνάω (συμπληρωμένη).

Εἰκ. 88α. Ἡ πλάκα μὲ τὸν θυρεὸ τοῦ Μανουὴλ Καντακουζηνοῦ (φωτ. Β. Γεωργιάδη).

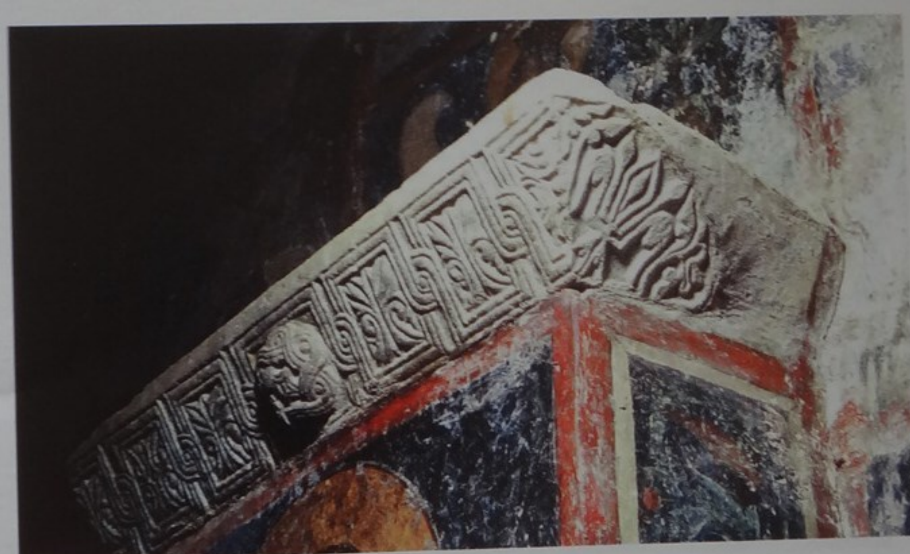
Εἰκ. 88β. Λεπτομέρεια μὲ ὑπόλειμμα τοῦ συμπιλήματος τοῦ Καντακουζηνοῦ.

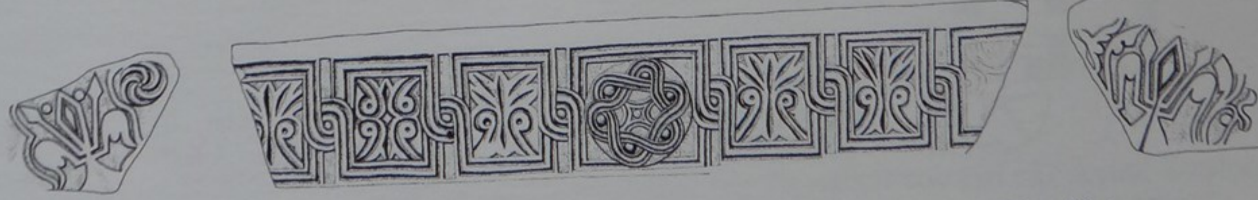
Εἰκ. 88γ. Οἰκόσημο στὸ θαλάσσιο τεῖχος τῆς Κωνσταντινούπολης (Van Millingen, 1899).

Εἰκ. 89α. Ἐπίκρανο τῆς νότιας παραστάδας τοῦ καθολικοῦ τῆς Περιβλέπτου (φωτ. Β. Γεωργιάδη).

Εἰκ. 89β. Ἐπίκρανο τῆς νότιας παραστάδας τοῦ καθολικοῦ τῆς Περιβλέπτου (φωτ. Β. Γεωργιάδη).

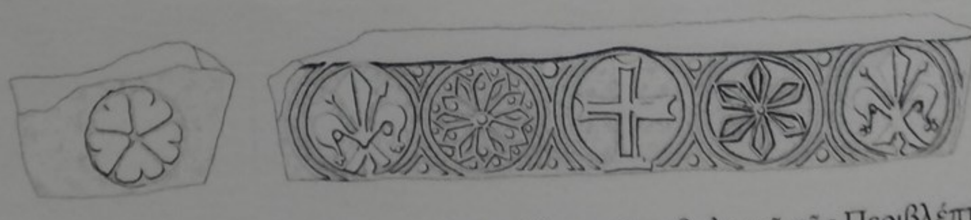
Εἰκ. 89γ. Ἐπίκρανο τῆς νότιας παραστάδας τοῦ καθολικοῦ τῆς Περιβλέπτου.

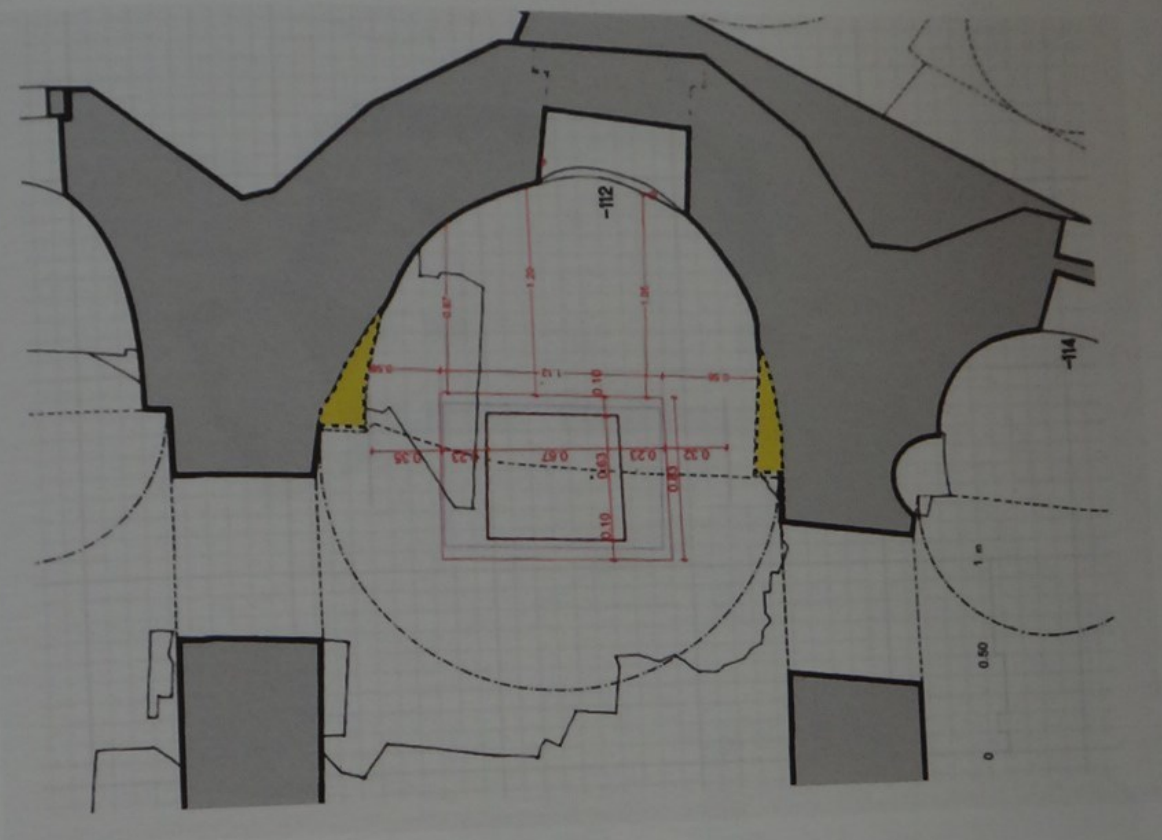
Εἰκ. 90α. Ἐπίκρανο τῆς βόρειας παραστάδας τοῦ καθολικοῦ τῆς Περιβλέπτου (φωτ. Β. Γεωργιάδη).

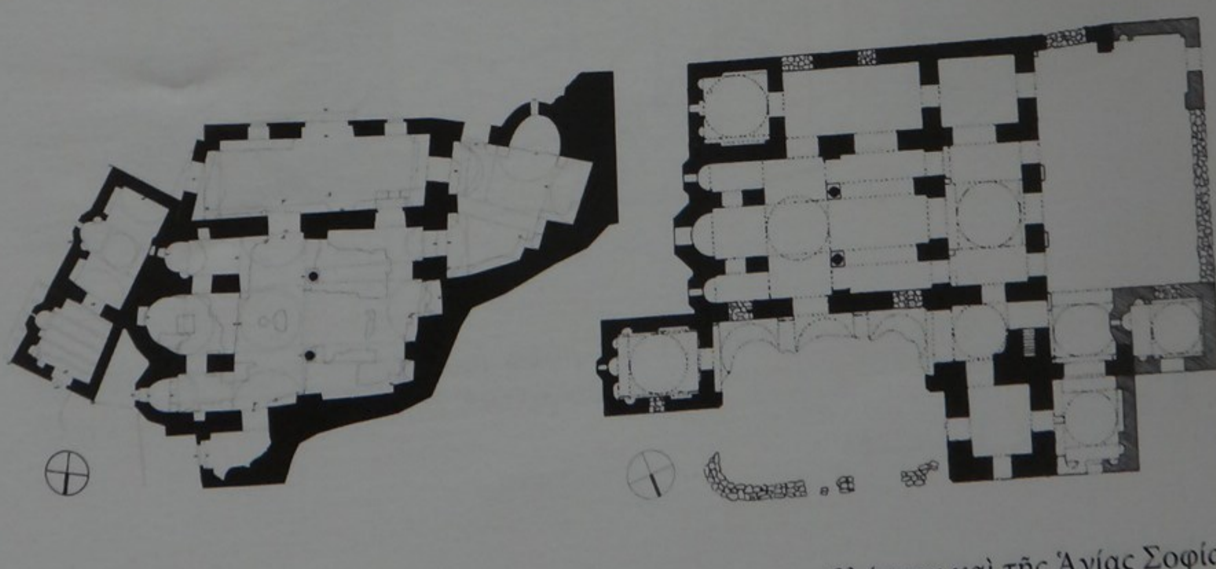
Εἰκ. 90β. Ἐπίκρανο τῆς βόρειας παραστάδας τοῦ καθολικοῦ τῆς Περιβλέπτου (φωτ. Β. Γεωργιάδη).

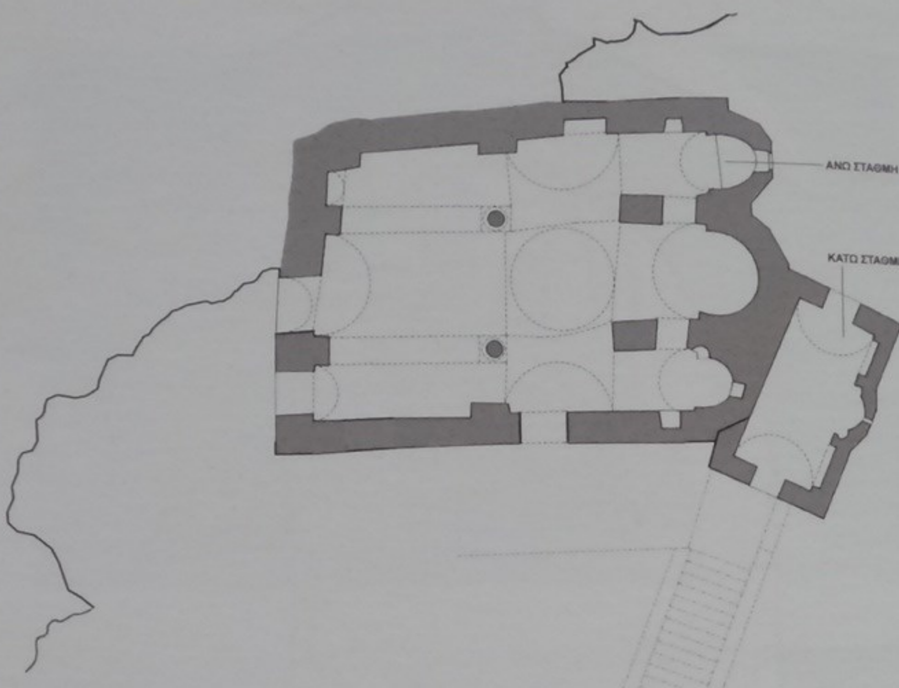
Εἰκ. 90γ. Ἐπίκρανο τῆς βόρειας παραστάδας τοῦ καθολικοῦ τῆς Περιβλέπτου.

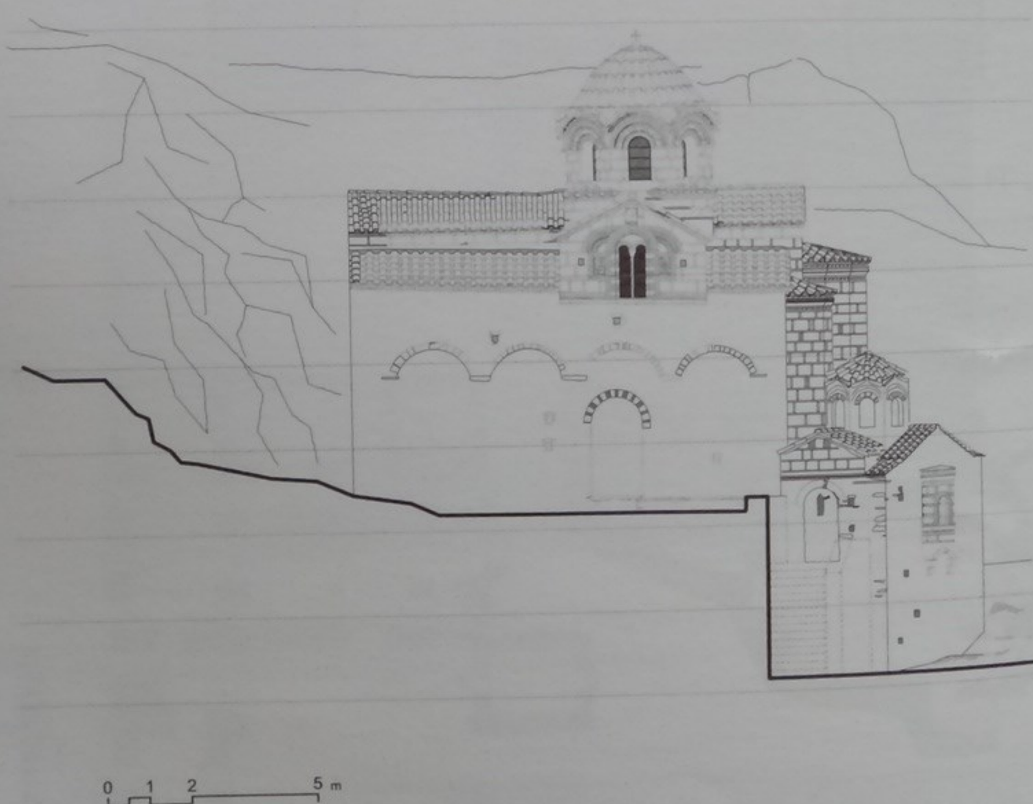
Εἰκ. 91α. Ἡ ἀπότμηση τῶν ἐσωτερικῶν ἀκμῶν τῆς ἀψίδας τοῦ ἱεροῦ βήματος τῆς Περιβλέπτου.

Εἰκ. 91β. Συγκριτικὴ παράθεση τῶν κατόψεων τῆς Περιβλέπτου καὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας στὸν Μυστρὰ (σχέδια H. Eustache).

α

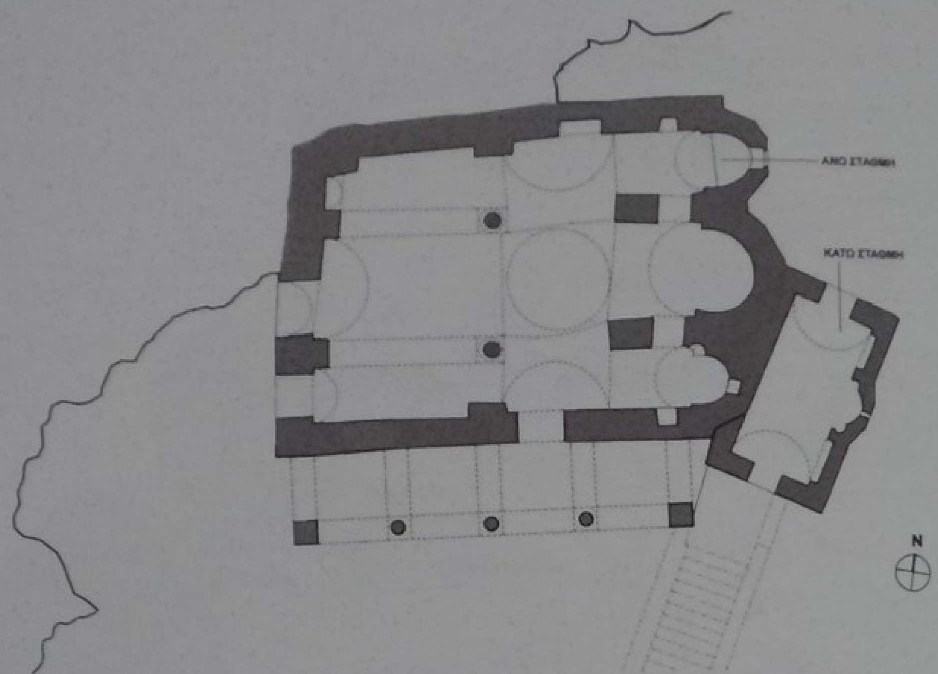

β

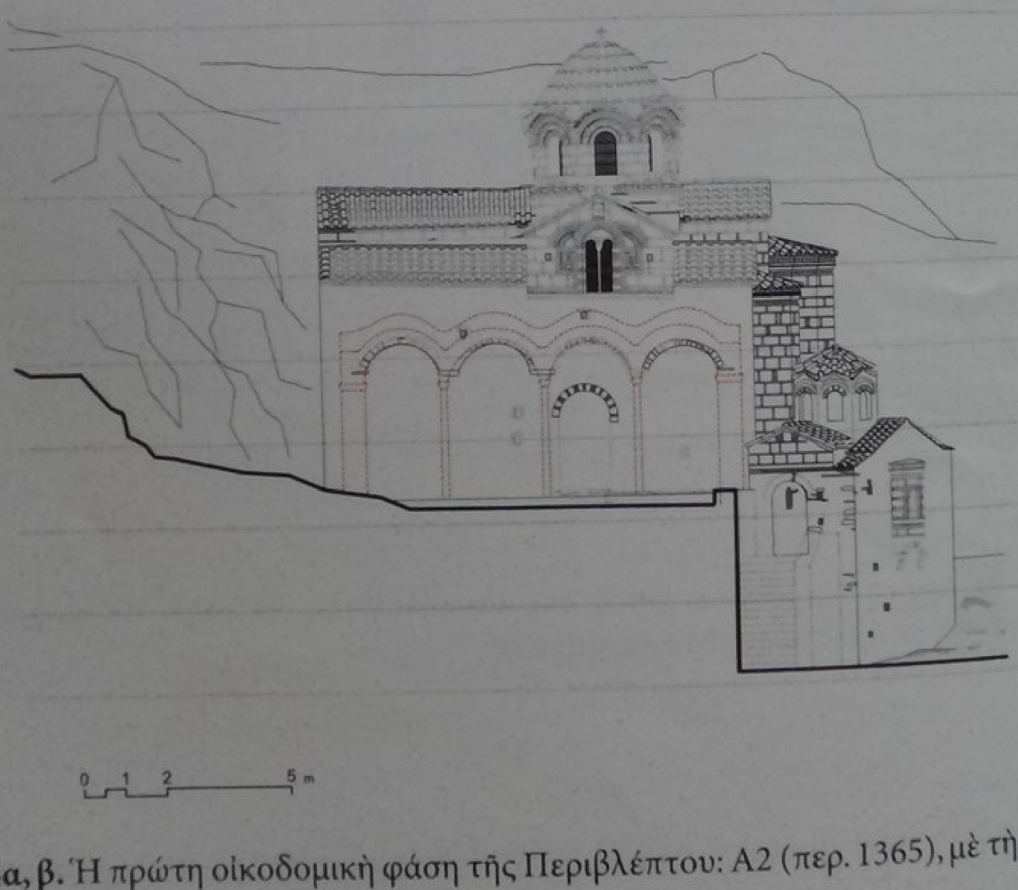
Εἰκ. 92α, β. Ἡ πρώτη οἰκοδομικὴ φάση τῆς Περιβλέπτου: Α1 (περ. 1365), χωρὶς τὴν ὁλοκλήρωση τοῦ προστώου.

Εἰκ. 93. Ἡ πρώτη οἰκοδομικὴ φάση τῆς Περιβλέπτου: Α1 (περ. 1365), χωρὶς τὴν ὁλοκλήρωση τοῦ προστώου. Ἀναπαράσταση.

α

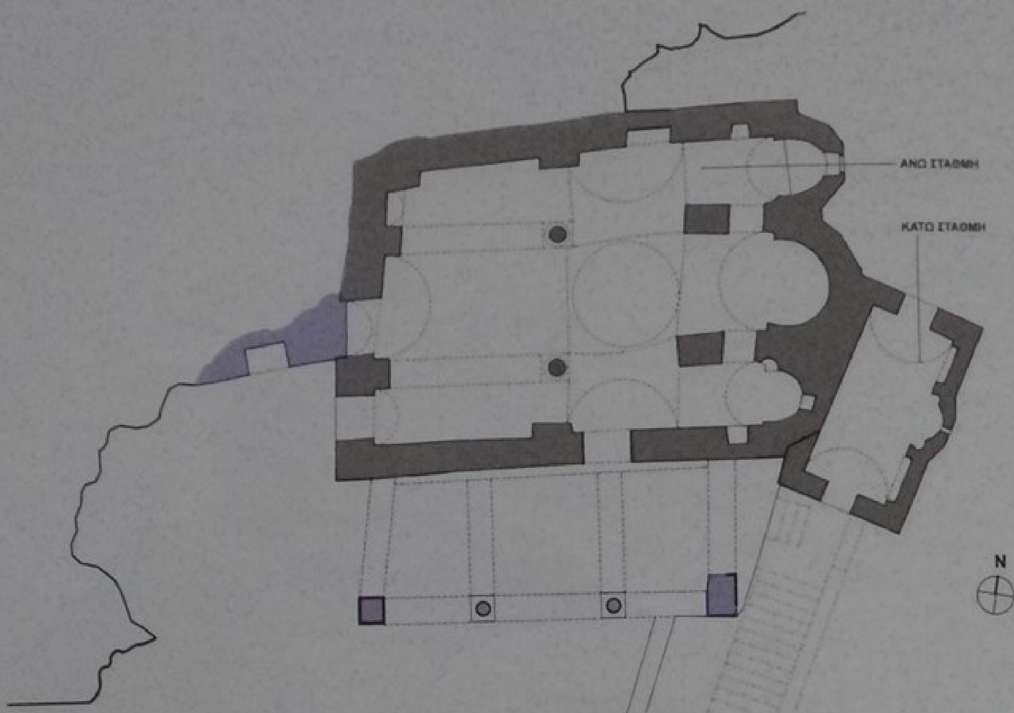

β

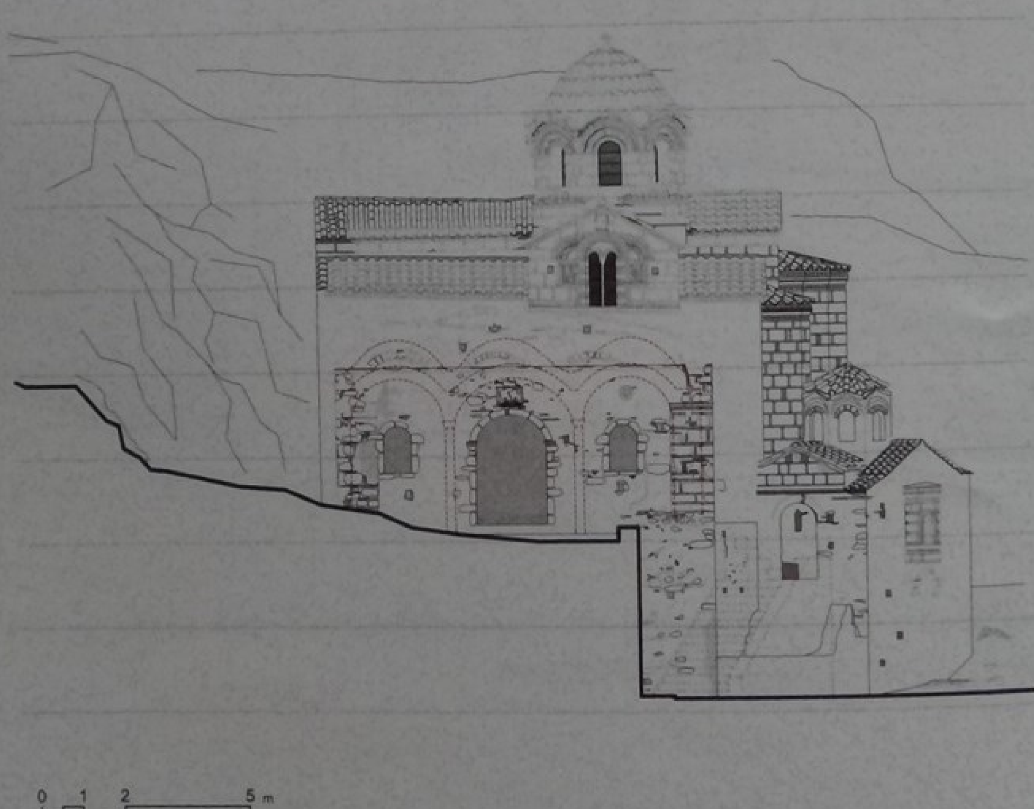
Εἰκ. 94α, β. Ἡ πρώτη οἰκοδομικὴ φάση τῆς Περιβλέπτου: Α2 (περ. 1365), μὲ τὴν πιθανὴ ὁλοκλήρωση τοῦ προστώου. Ἀναπαράσταση.

Εἰκ. 95. Ἡ πρώτη οἰκοδομικὴ φάση τῆς Περιβλέπτου: Α2 (περ. 1365), μὲ τὴν πιθανὴ ὁλοκλήρωση τοῦ προστώου. Ἀναπαράσταση.

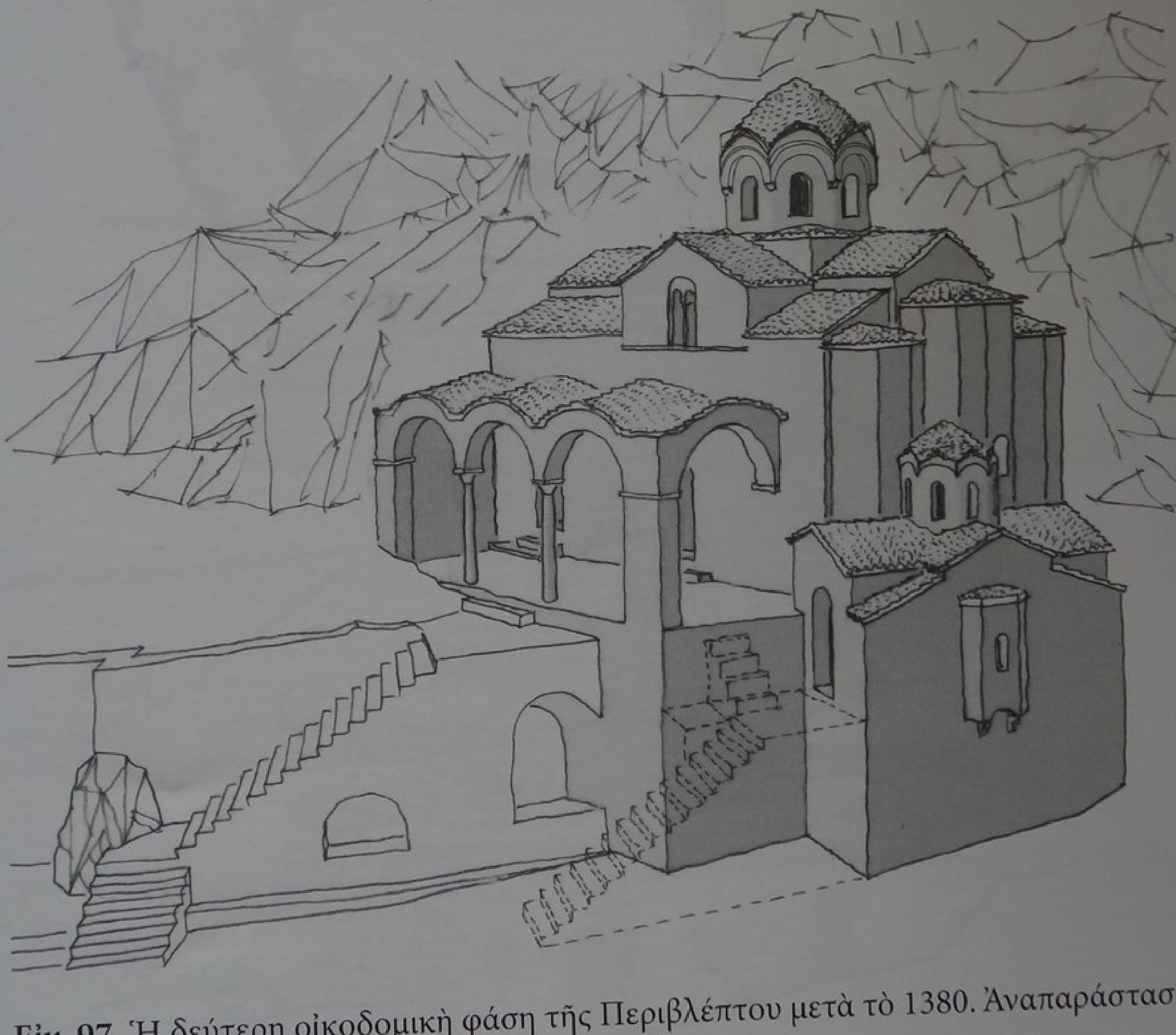

α

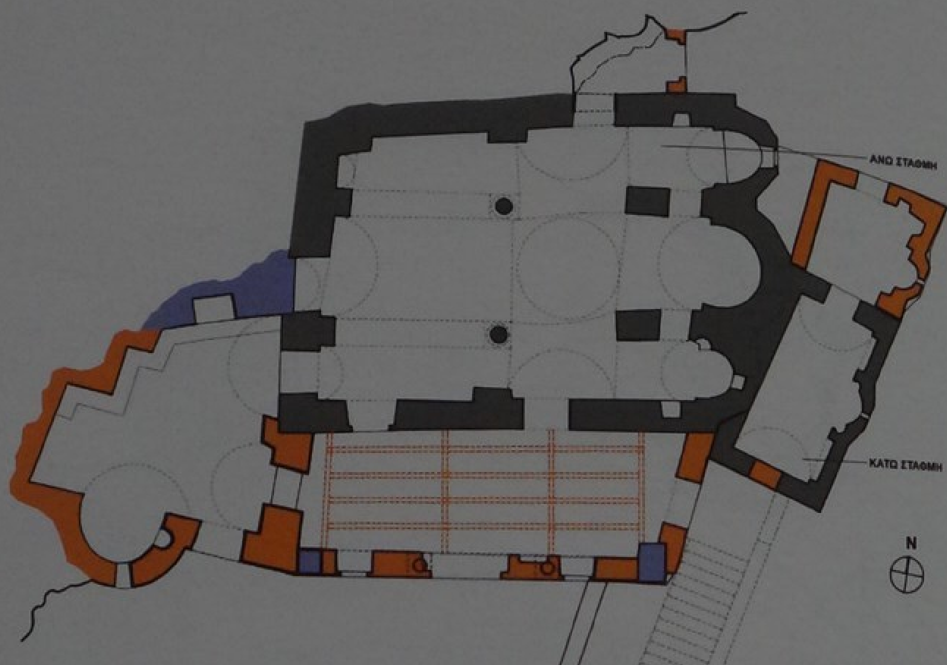

β

Εἰκ. 96α, β. Ἡ δεύτερη οἰκοδομικὴ φάση τῆς Περιβλέπτου.

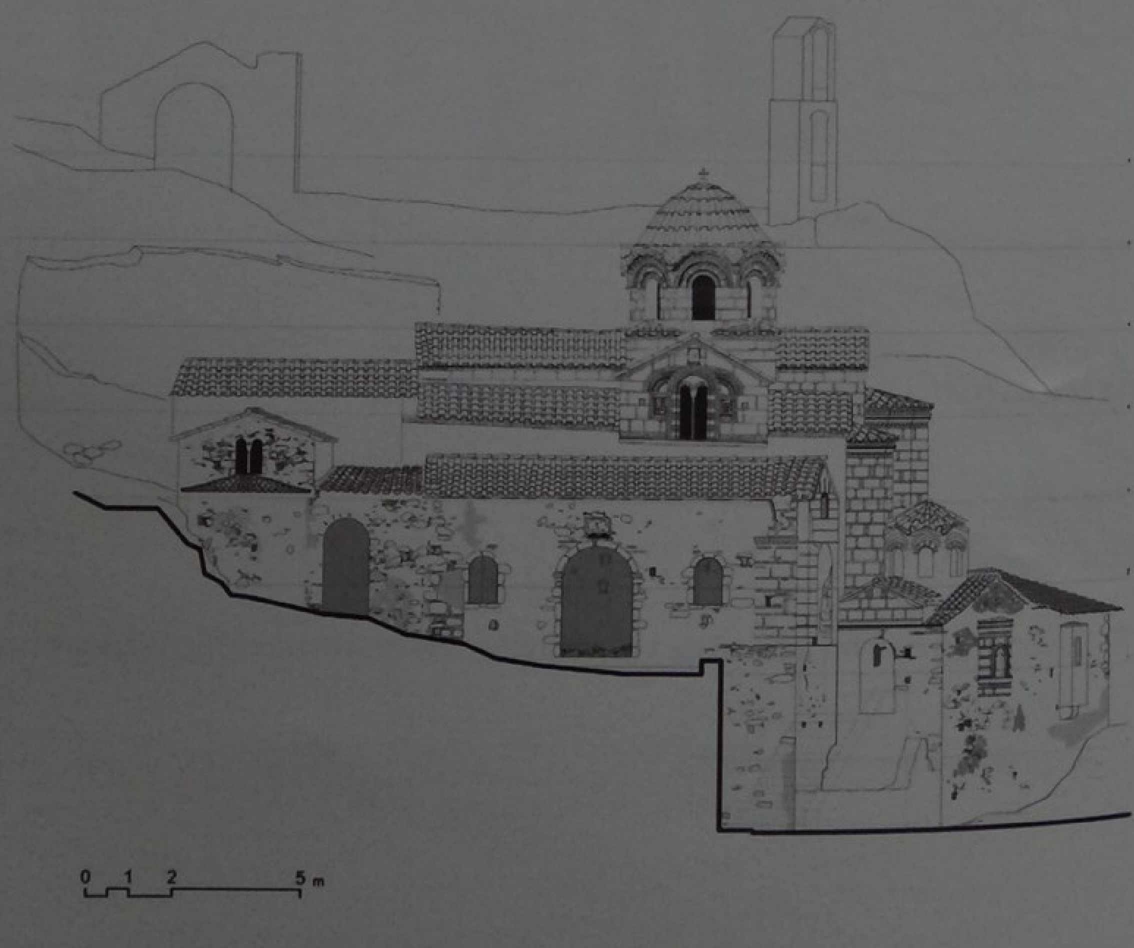

Εἰκ. 97. Ἡ δεύτερη οἰκοδομικὴ φάση τῆς Περιβλέπτου μετὰ τὸ 1380. Ἀναπαράσταση.

α

β

Εἰκ. 98α, β. Ἡ τρίτη οἰκοδομικὴ φάση τῆς Περιβλέπτου.

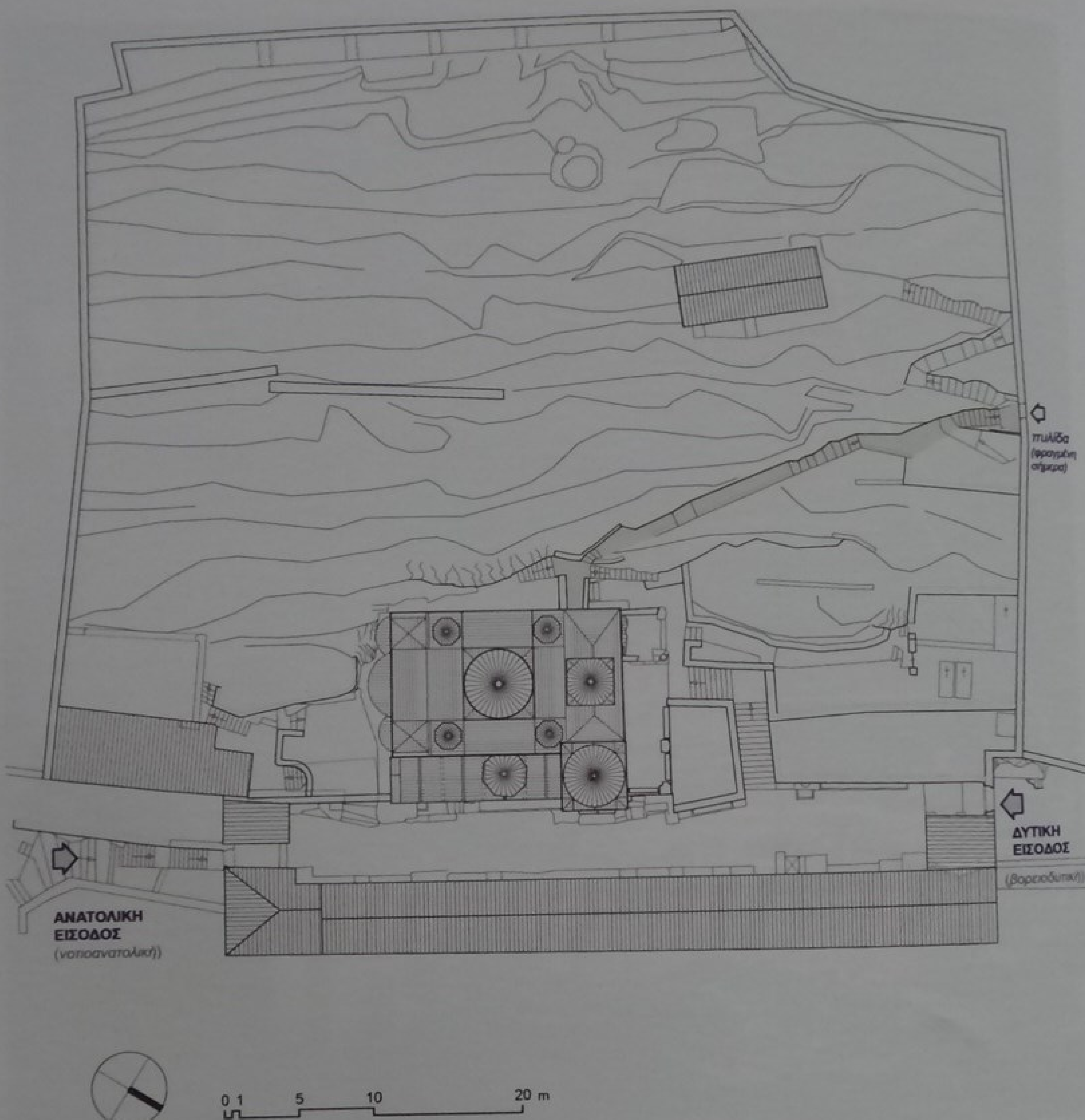

Εἰκ. 99. Ἡ τρίτη οἰκοδομικὴ φάση τῆς Περιβλέπτου. Τέλη 17ου-ἀρχὲς 18ου αἰ. Ἀναπαράσταση.

ΜΟΝΗ ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΗΣ

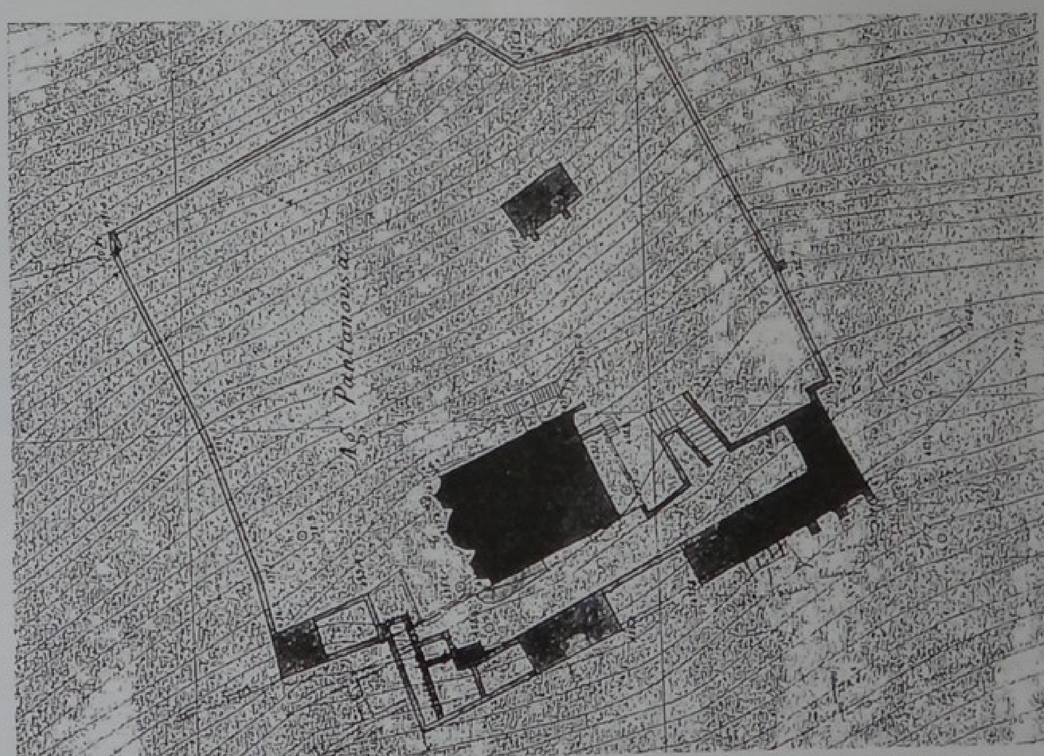
Εἰκ. 100. Τὸ συγκρότημα τῆς μονῆς Παντανάσσης. Φωτογραφία ἀπὸ ἀέρος (Ἀρχεῖο Θ. Σολωμοῦ).

Εἰκ. 101. Τοπογραφικὸ τῆς μονῆς Παντανάσσης.

Εἰκ. 102α. Ἡ φραγμένη πυλίδα στὸ βορειοδυτικὸ τεῖχος τῆς μονῆς Παντανάσσης.

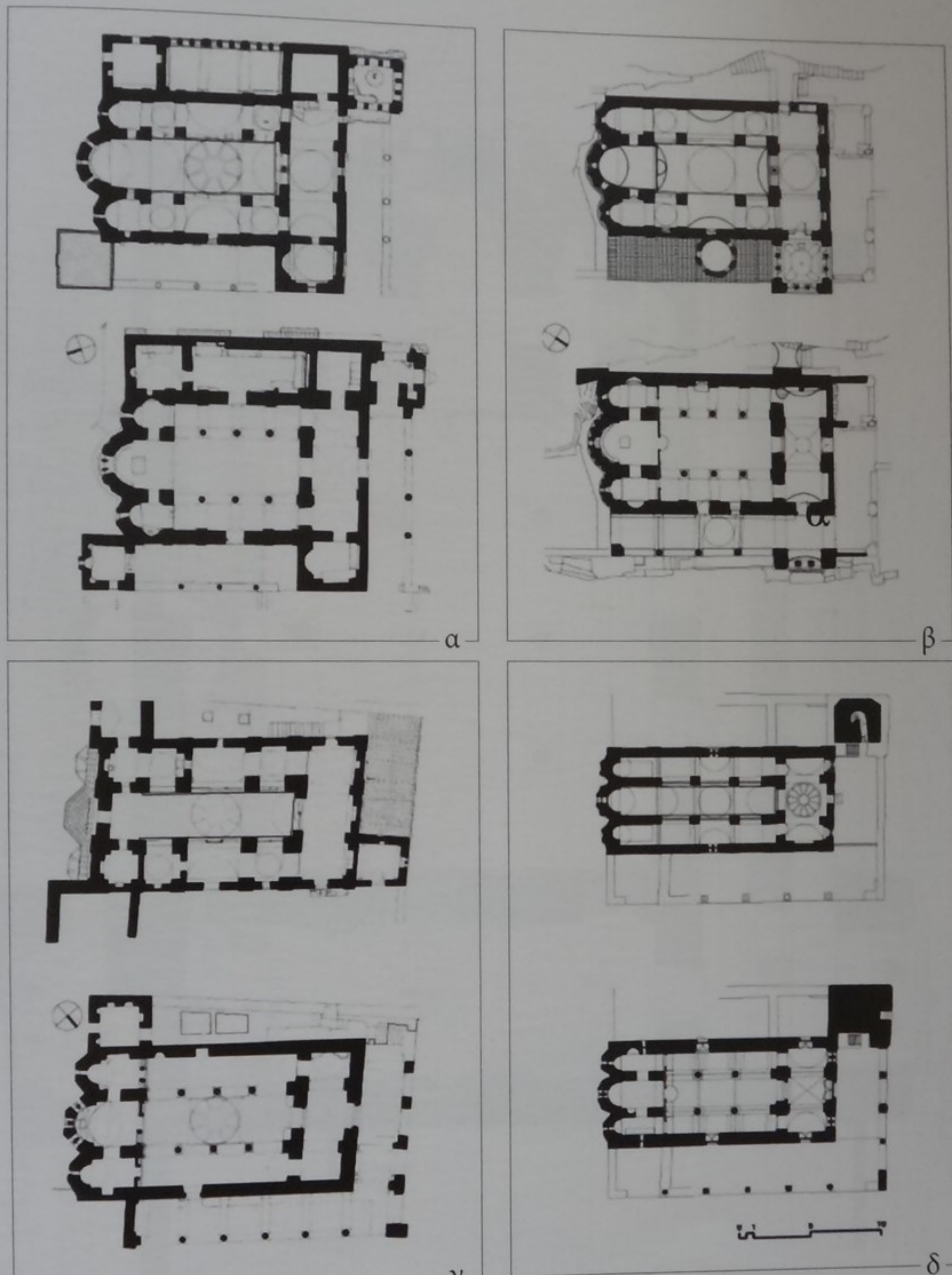

Εἰκ. 102β. Τοπογραφικὸ τῆς μονῆς Παντανάσσης (Φωτοθήκη Millet EPHE).

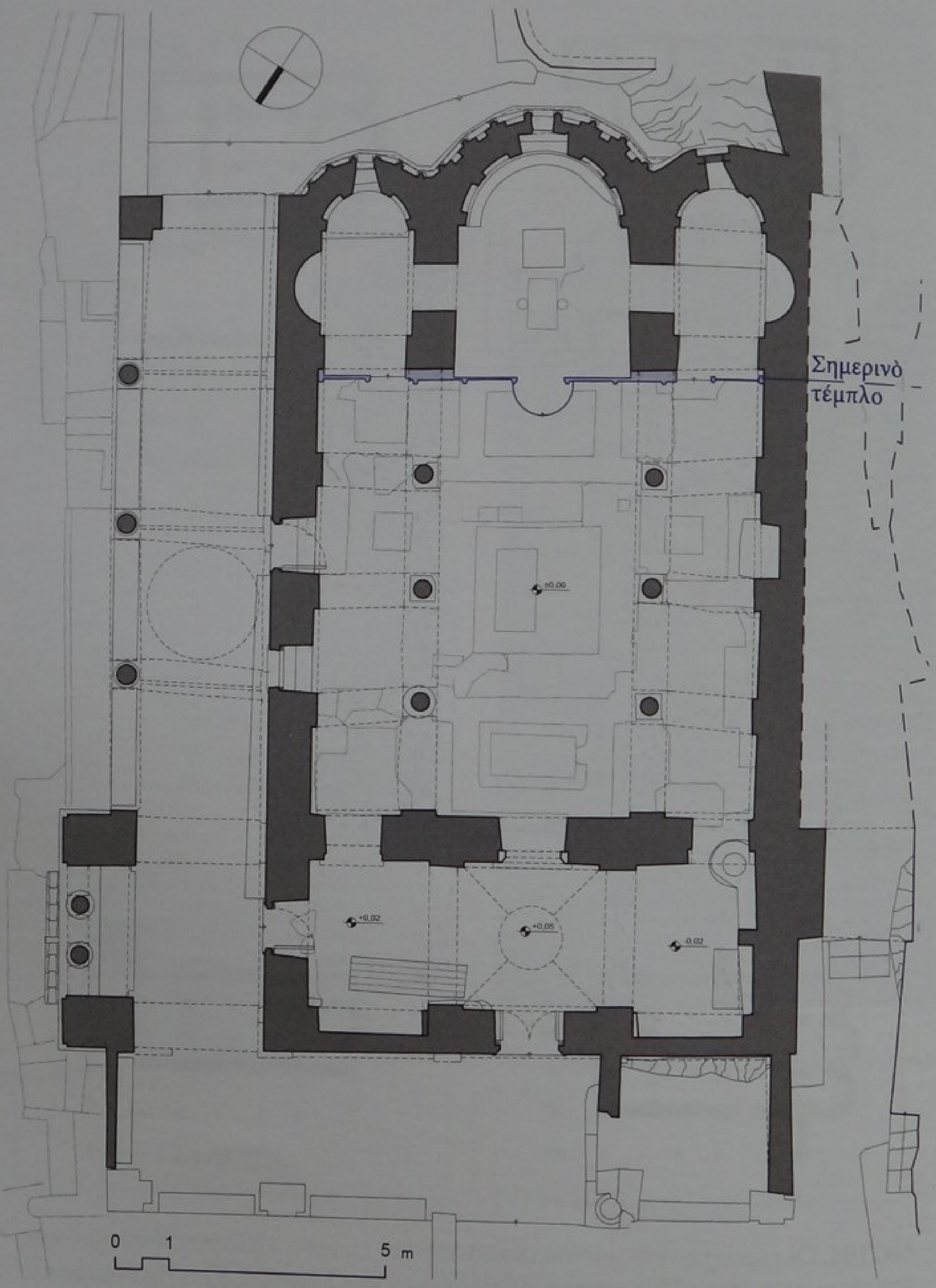
Εἰκ. 103α. Νοτιοανατολικὴ πρόσβαση στὸ καθολικό.

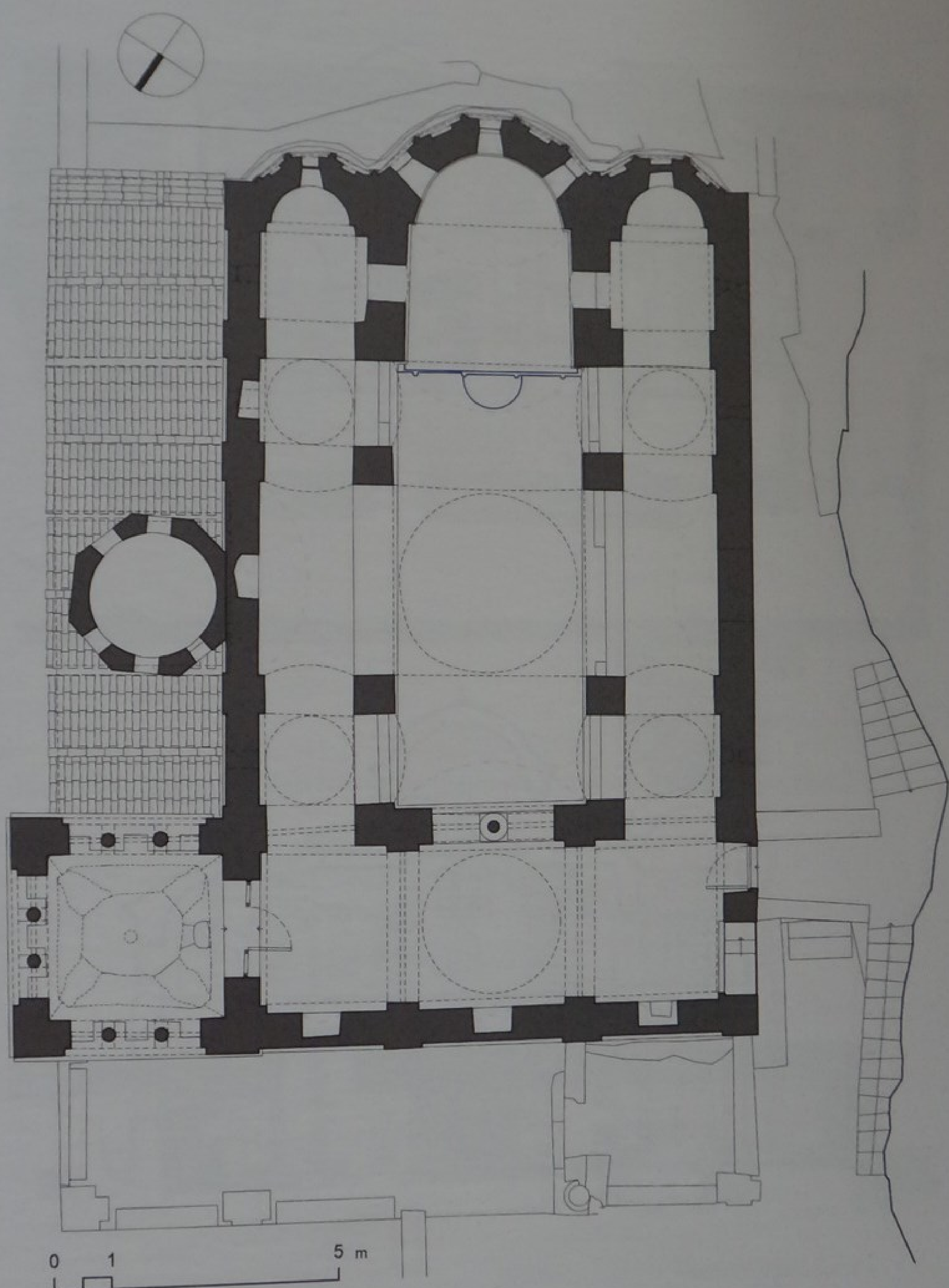
Εἰκ. 103β. Βορειοδυτικὴ πρόσβαση στὸ καθολικό.

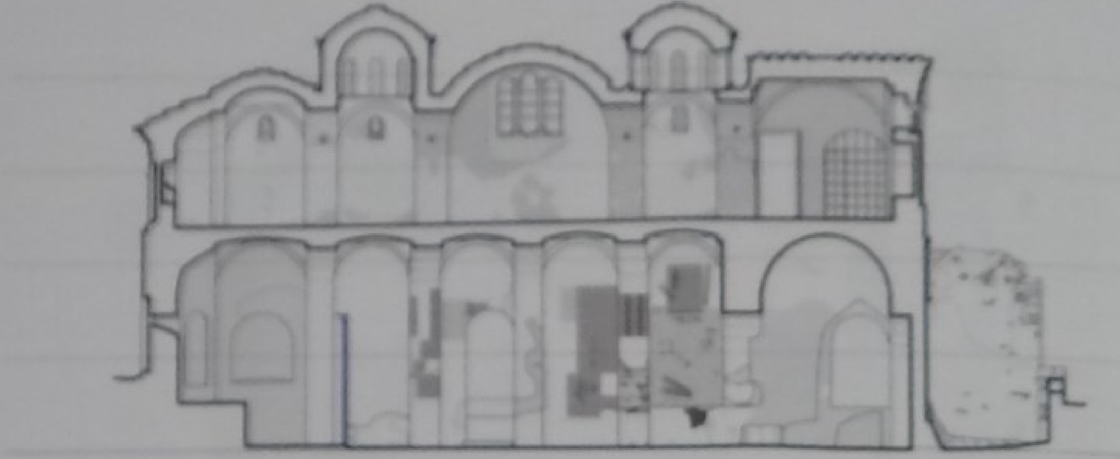

Εἰκ. 104. Οἱ τέσσερις ναοὶ μικτοῦ τύπου στὸ δεσποτάτο· κατόψεις ἰσογείων καὶ ὑπερώων στὴν ἴδια κλίμακα: α) ἡ Ὁδηγήτρια στὸν Μυστρά, β) ἡ Παντάνασσα στὸν Μυστρά, γ) ὁ Ἅγιος Δημήτριος στὸν Μυστρά, καὶ δ) οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι στὸ Λεοντάρι.

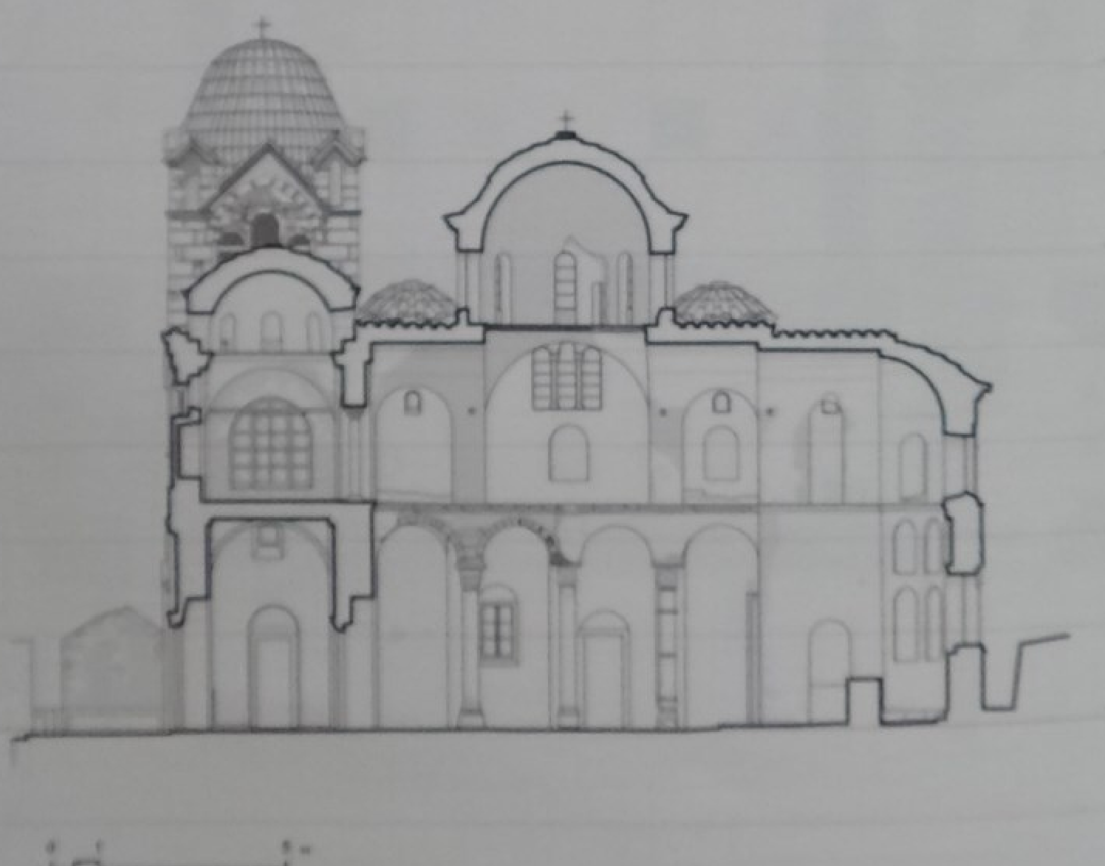

Εἰκ. 105. Καθολικὸ Παντανάσσης, κάτοψη ἰσογείου (+1,60 μ.)

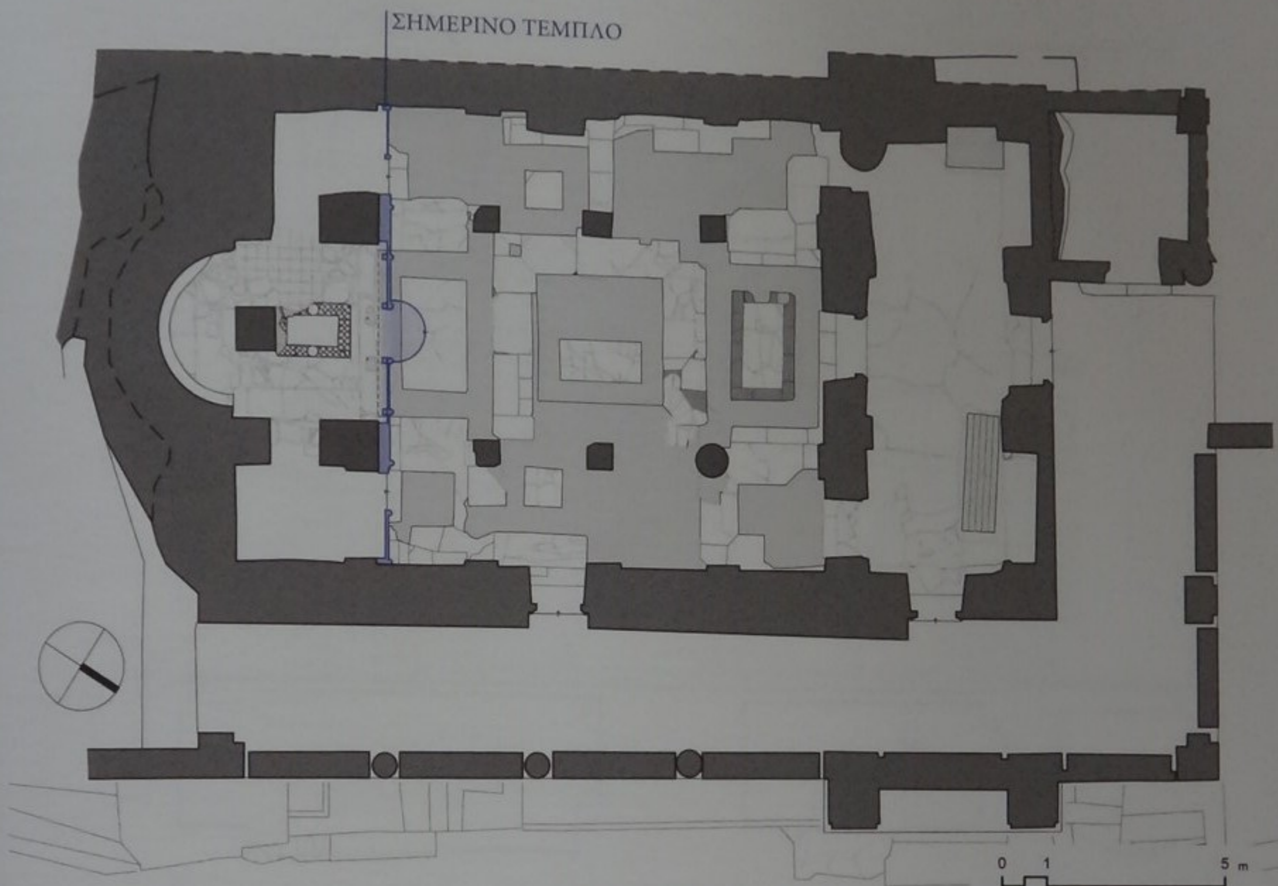

Εἰκ. 106. Καθολικὸ Παντανάσσης. Κάτοψη ὑπερώων.

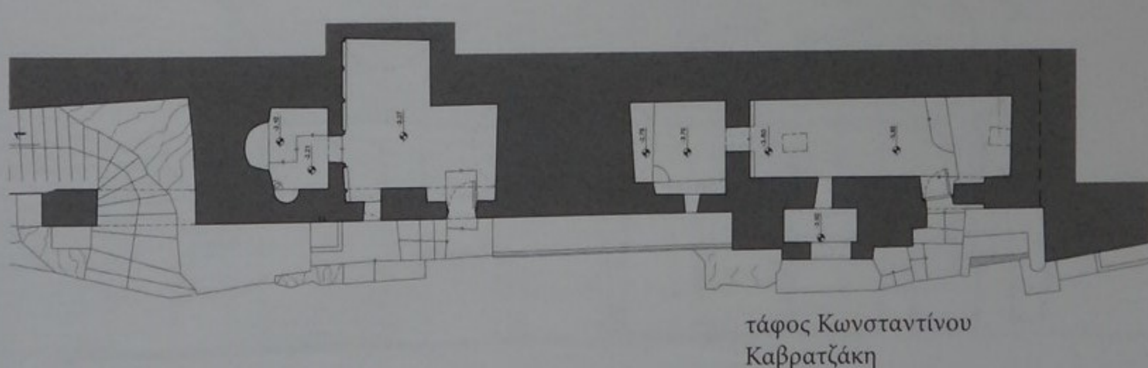
Εικ. 107α. Καθολικό Παντανάσσης. Τομή 3-3, στὸ νότιο κλίτος.

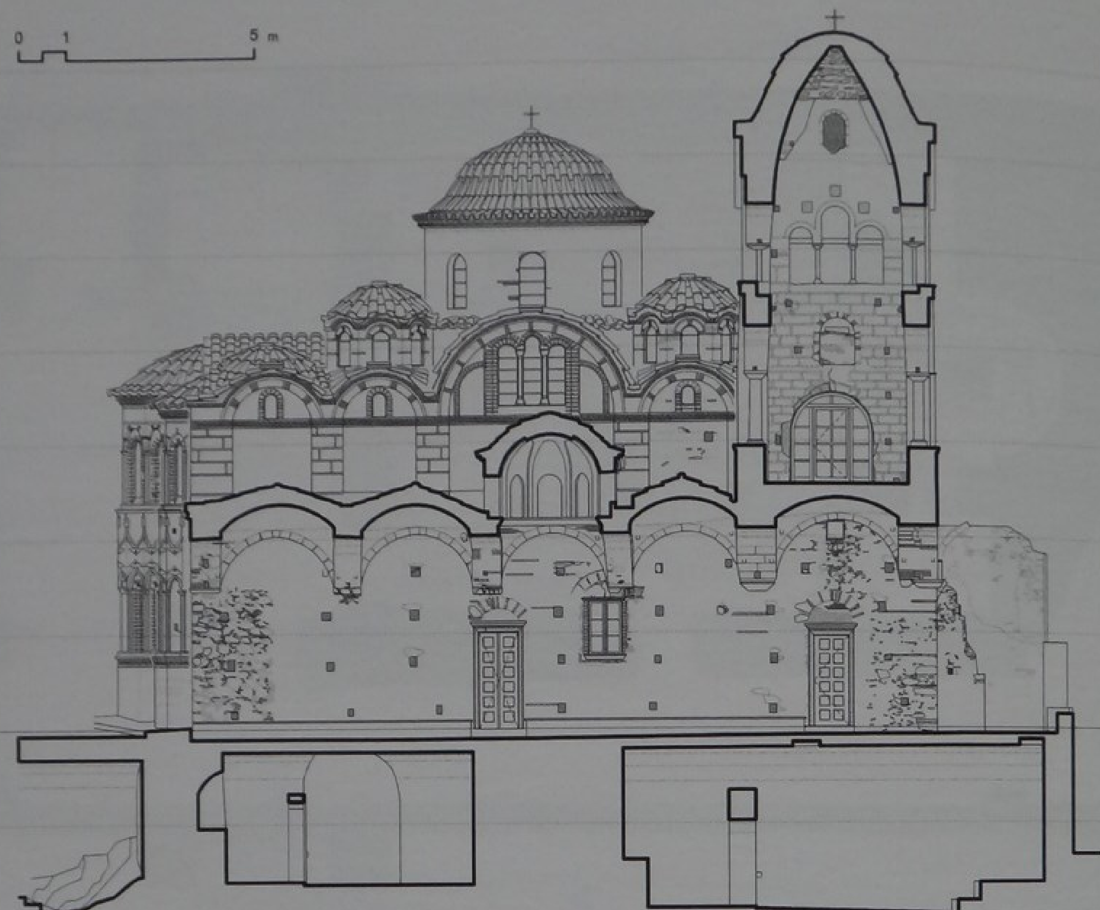
Εικ. 107β. Καθολικό Παντανάσσης. Τομή 2β-2β, διαμήκης πρὸς βορρᾶν.

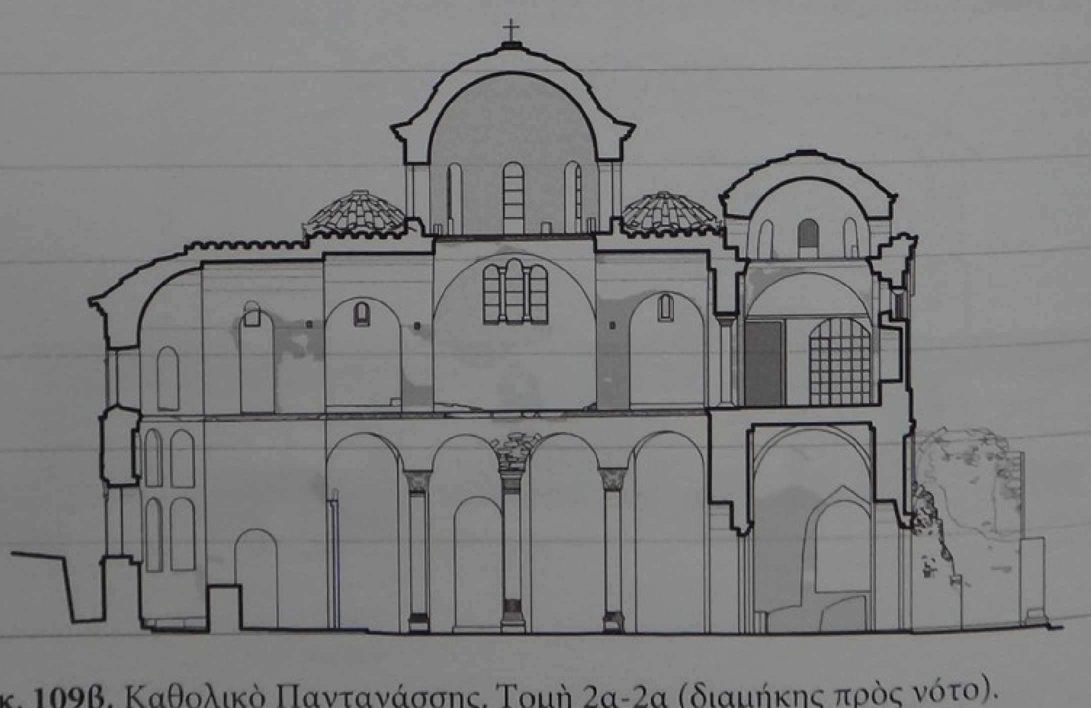

Εἰκ.108α. Καθολικὸ Παντανάσσης. Κάτοψη ἰσογείου, χαμηλὰ (+0,10 μ.)

Εἰκ. 108β. Καθολικὸ Παντανάσσης, παρεκκλήσια. Κάτοψη α΄ στάθμης (−3,70 μ.).

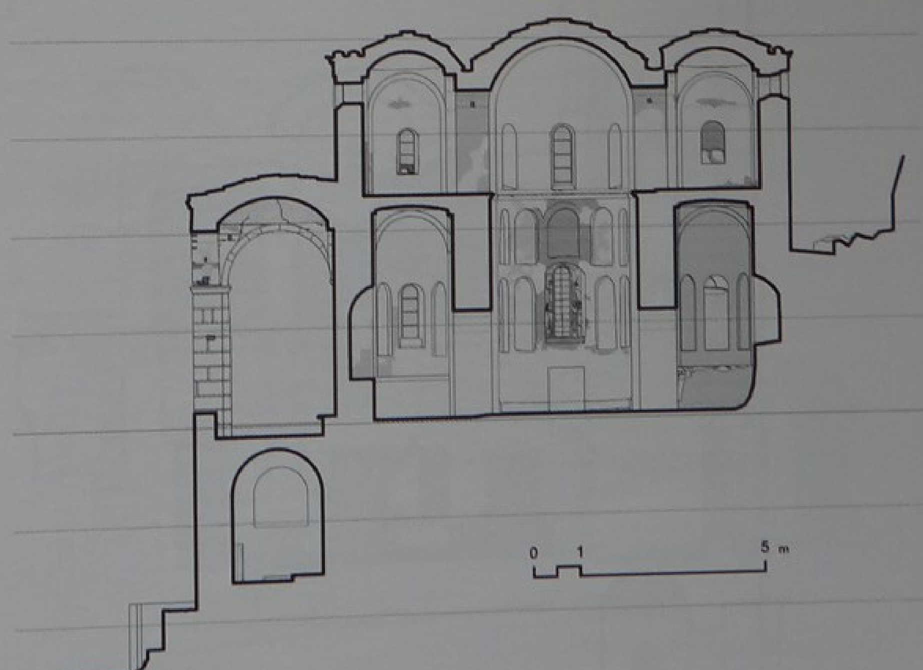

Εἰκ. 109α. Καθολικὸ Παντανάσσης. Τομὴ 1-1 (στὴν στοά).

Εἰκ. 109β. Καθολικὸ Παντανάσσης. Τομὴ 2α-2α (διαμήκης πρὸς νότο).

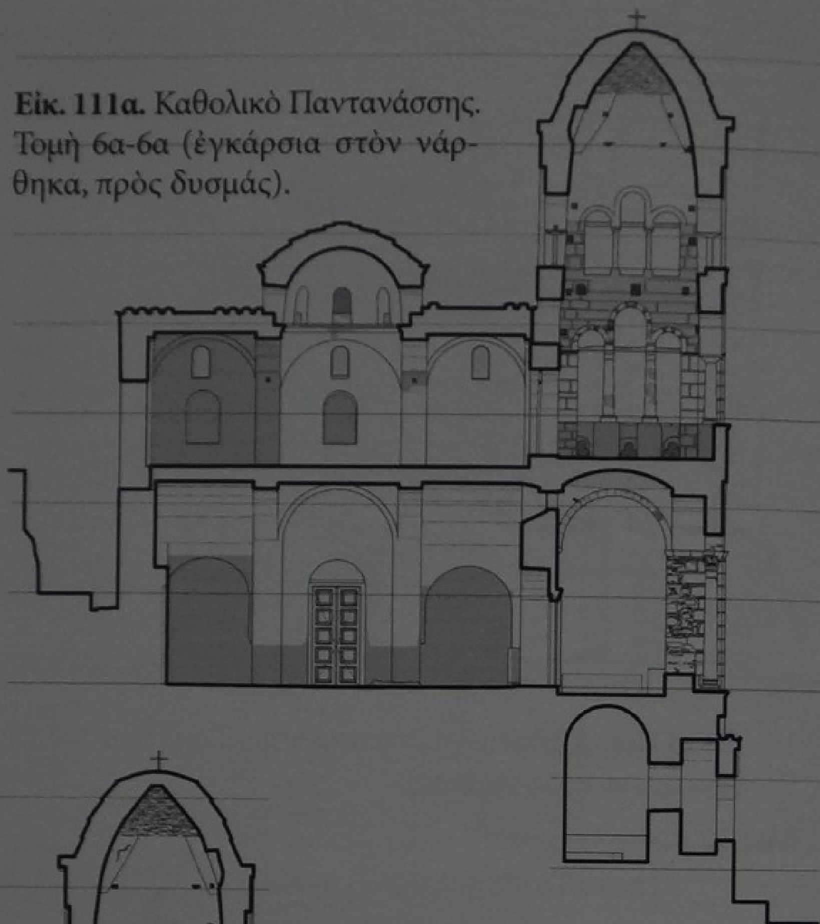

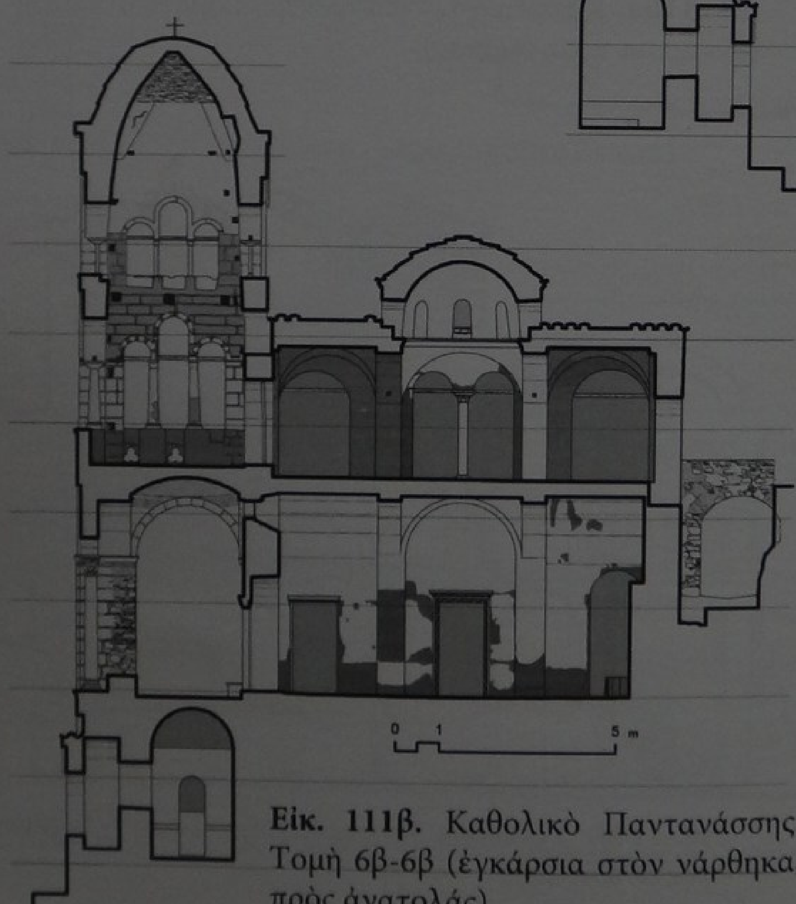
Εἰκ. 110α. Καθολικὸ Παντανάσσης. Τομὴ 4-4 (ἐγκάρσια πρὸς δυσμάς).

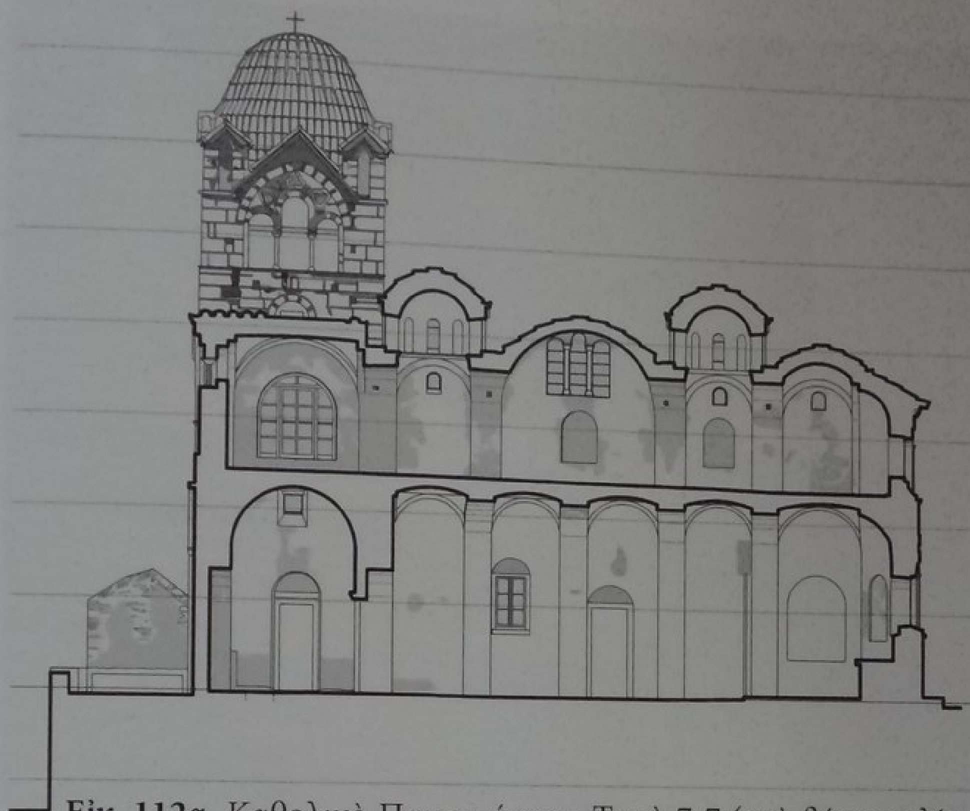

Εἰκ. 110β. Καθολικὸ Παντανάσσης. Τομὴ 5-5 (ἐγκάρσια πρὸς ἀνατολάς).

Εἰκ. 111α. Καθολικὸ Παντανάσσης. Τομὴ 6α-6α (ἐγκάρσια στὸν νάρθηκα, πρὸς δυσμάς).

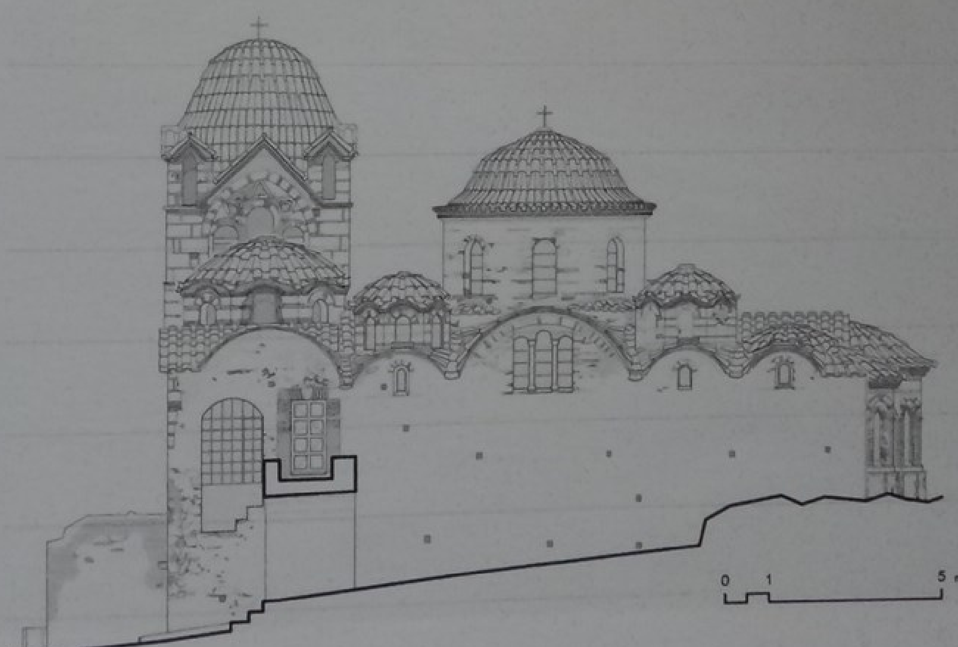

Εἰκ. 111β. Καθολικὸ Παντανάσσης. Τομὴ 6β-6β (ἐγκάρσια στὸν νάρθηκα, πρὸς ἀνατολάς).

Εἰκ. 112α. Καθολικὸ Παντανάσσης. Τομὴ 7-7 (στὸ βόρειο κλίτος πρὸς βορράν).

Εἰκ. 112β. Καθολικὸ Παντανάσσης. Νότια πλευρά.

Εἰκ. 113. Νότιο ὑπερῷο πρὸς δυσμάς.

Εἰκ. 114. Νότιο ὑπερῶο πρὸς ἀνατολάς.

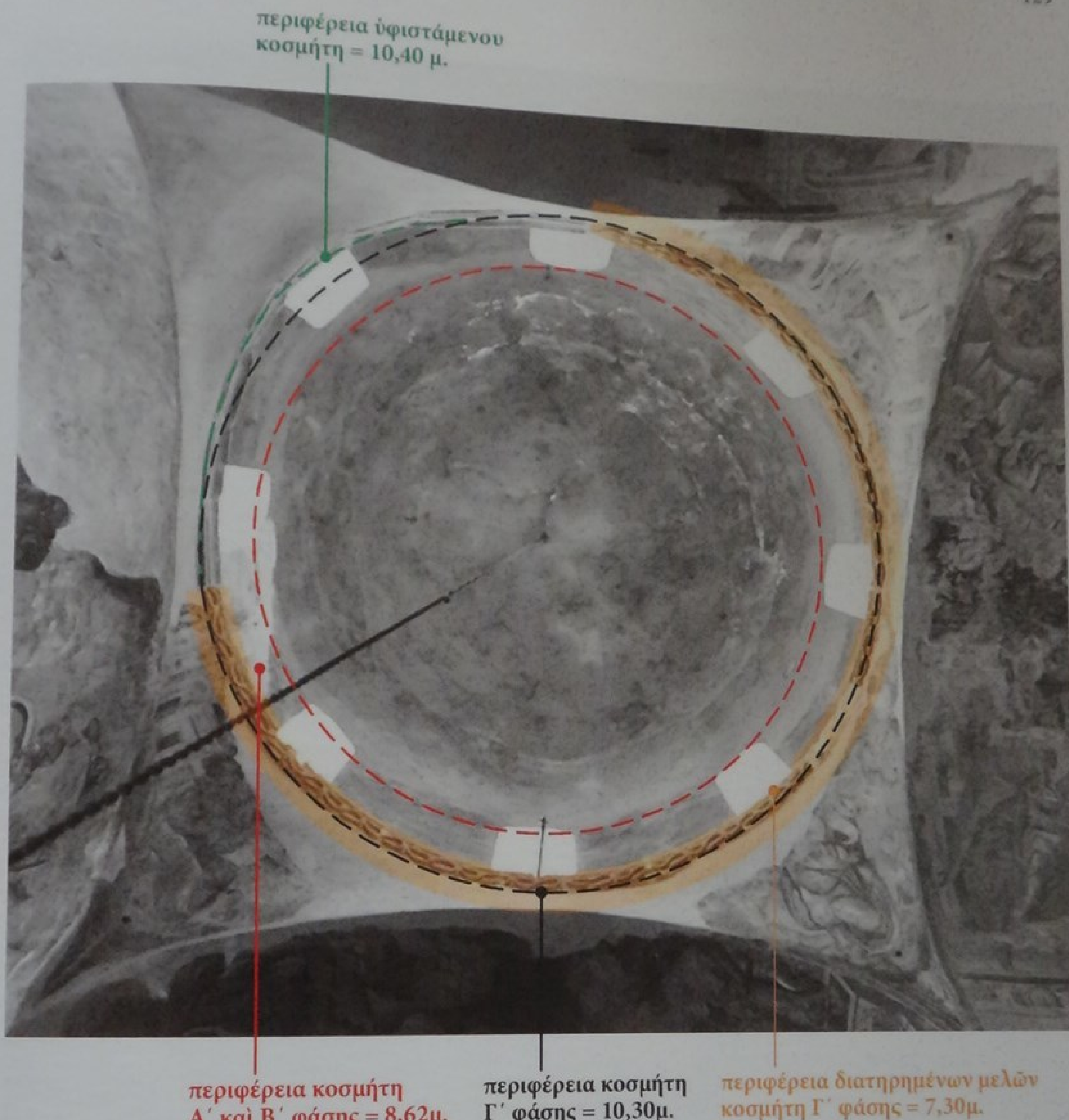
Εικ. 115. Βόρεια τοξοστοιχία.

Εικ. 116. Νότια τοξοστοιχία.

Εικ. 117. Ὁ κεντρικὸς τροῦλλος.

Εἰκ. 118α. Ἡ συναρμογὴ ἐπιμέρους τμημάτων τοῦ κοσμήτη (Α΄, Β΄, Γ΄ καὶ Δ΄ φάσεις).

Εἰκ. 118β. Λεπτομέρεια κοσμήτη.

Εἰκ. 119. Τὸ κεντρικὸ τμῆμα τοῦ δαπέδου πρὸς ἀνατολάς.

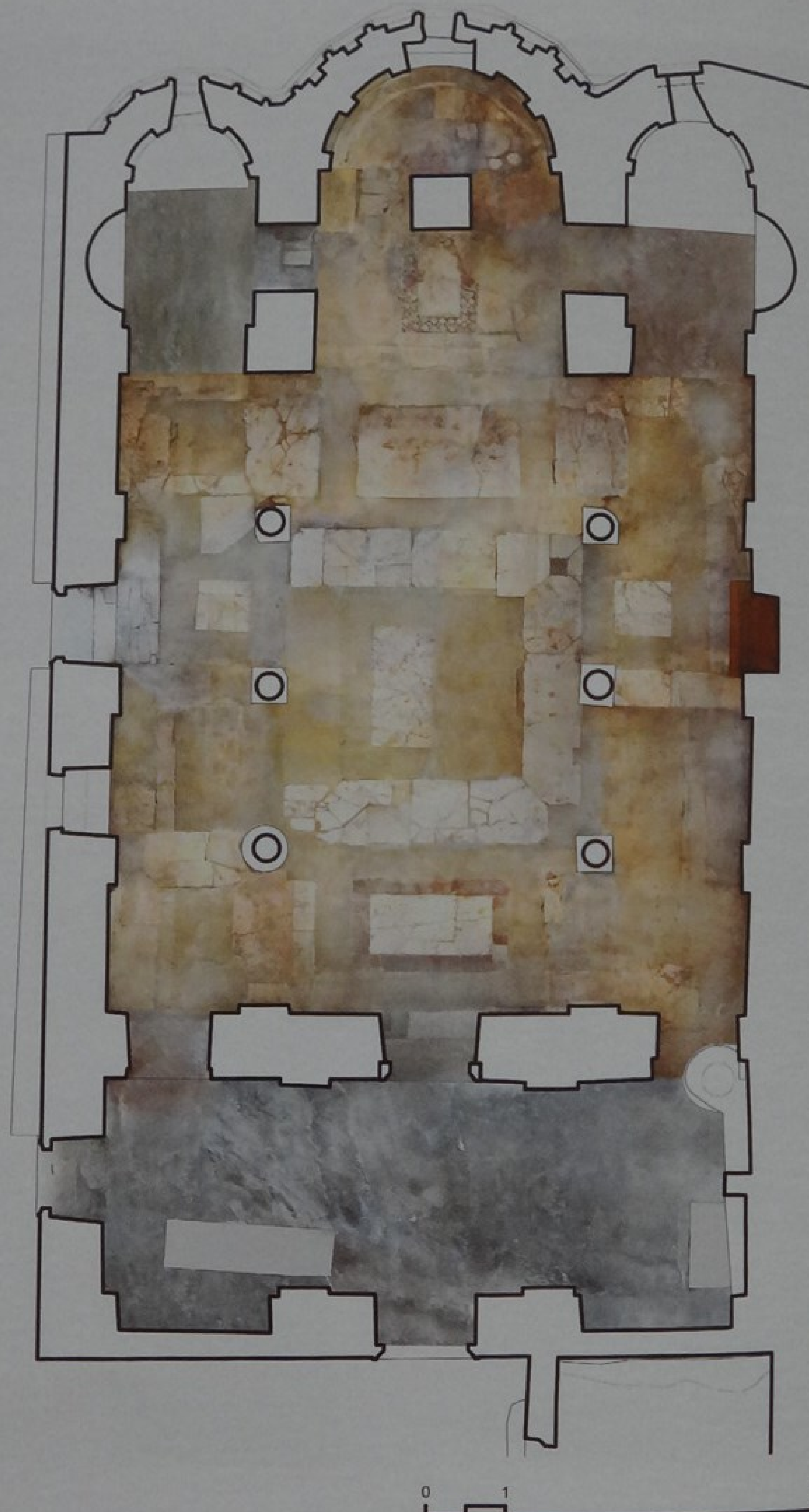

Εἰκ. **120α.** Ἡ νοτιοδυτικὴ γωνία τοῦ κεντρικοῦ δαπέδου· **120β.** Ἡ ἴδια γωνία μὲ ράβδο.

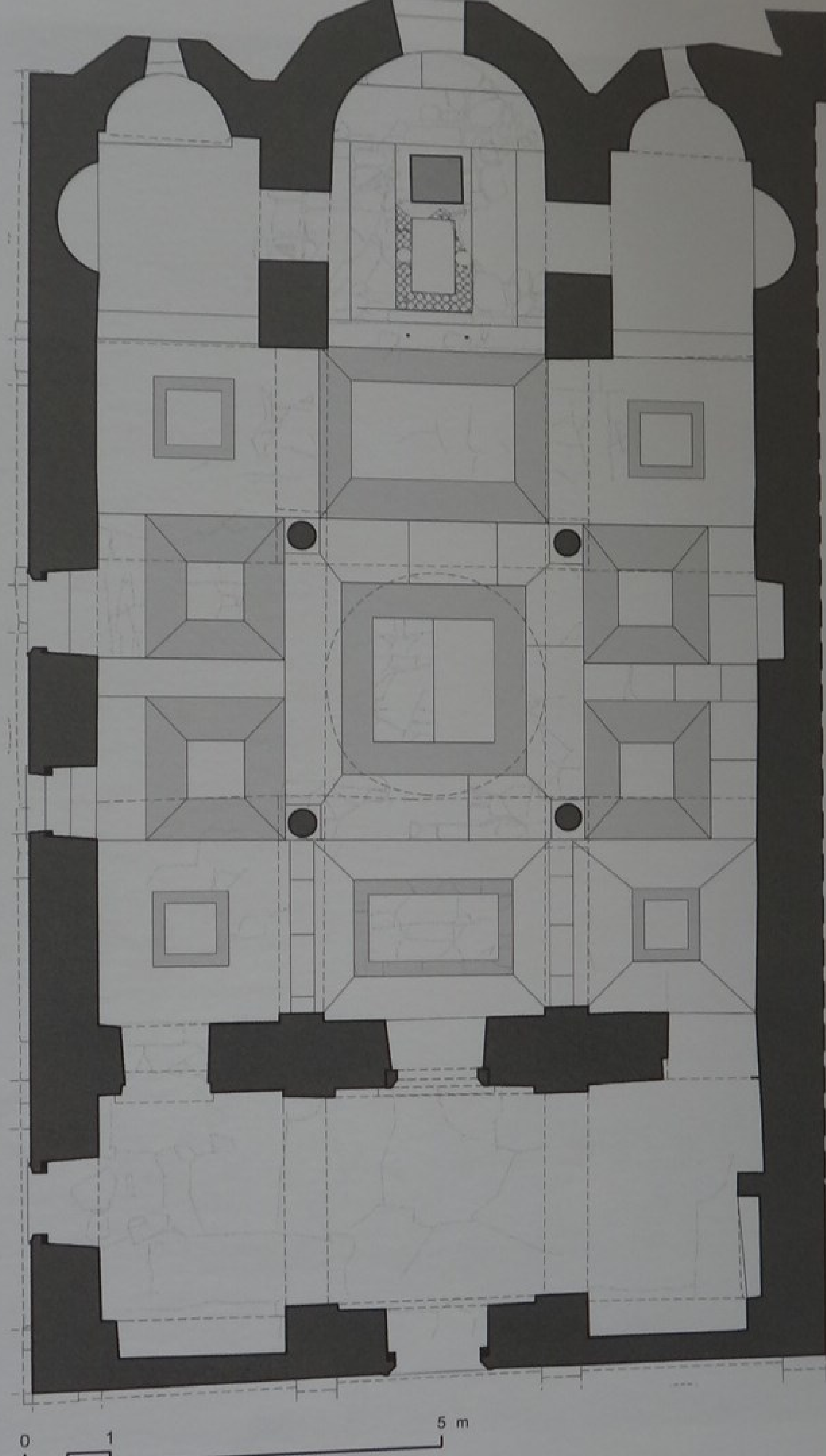

Εἰκ. 120γ. Ἡ νοτιοανατολικὴ γωνία τοῦ κεντρικοῦ δαπέδου· **120δ.** Ἡ ἴδια γωνία μὲ ράβδο.

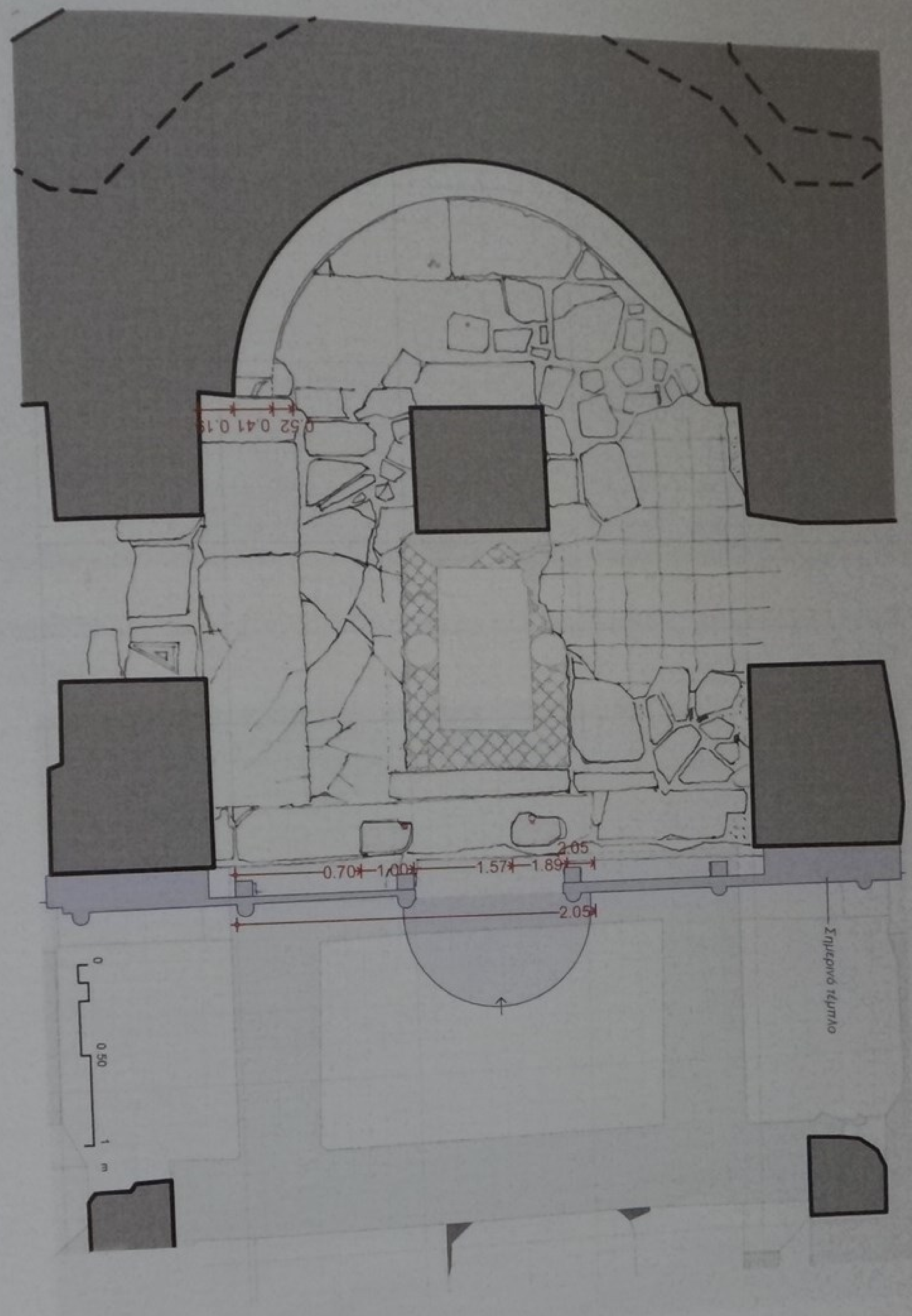

Εἰκ. 121. Ὀρθοφωτογράφηση τοῦ δαπέδου τοῦ καθολικοῦ τῆς Παντανάσσης.

Εἰκ. 122. Γραφικὴ ἀποκατάσταση τοῦ δαπέδου τοῦ καθολικοῦ τῆς Παντανάσσης.

Εικ. 123. Τὸ δάπεδον τοῦ ἱεροῦ βήματος.

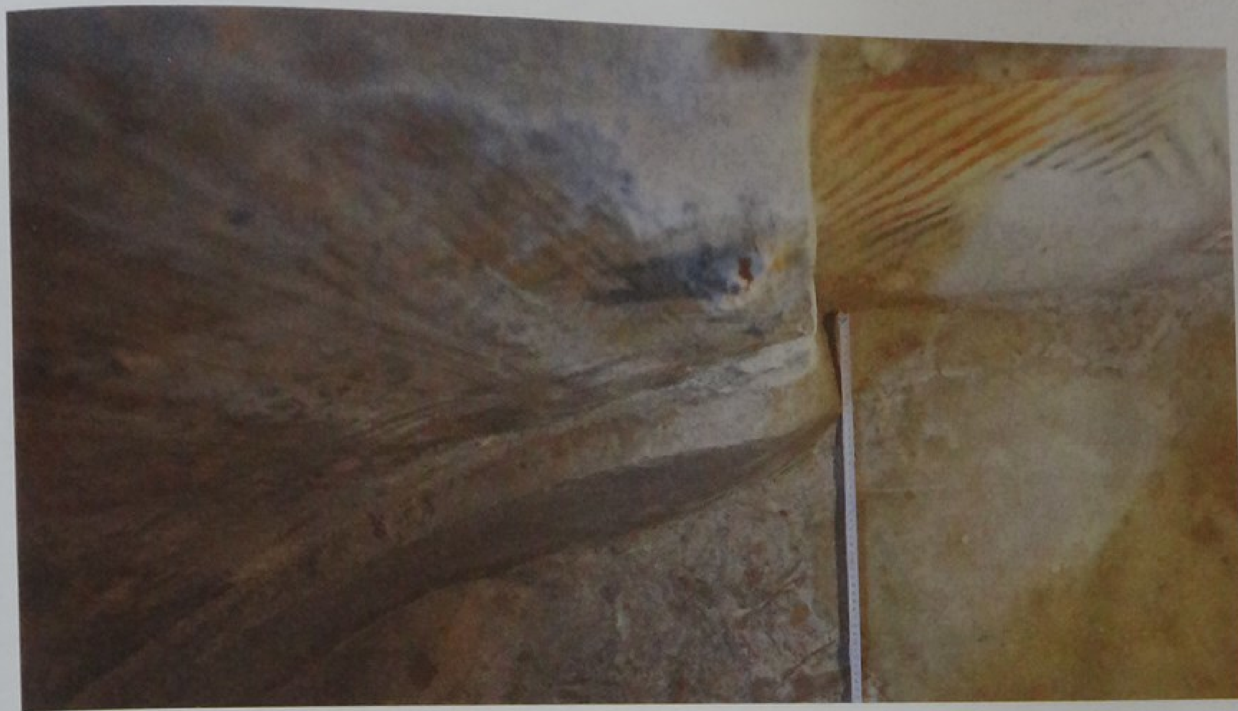

Εἰκ. 124. Ἀποτύπωση τοῦ δαπέδου τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 125α. Χαμηλὸ κυκλοτερὲς ἔξαρμα στὸ δάπεδο τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 125β. Τομὴ στὸ κυκλοτερὲς ἔξαρμα στὸ δάπεδο τοῦ ἱεροῦ βήματος.

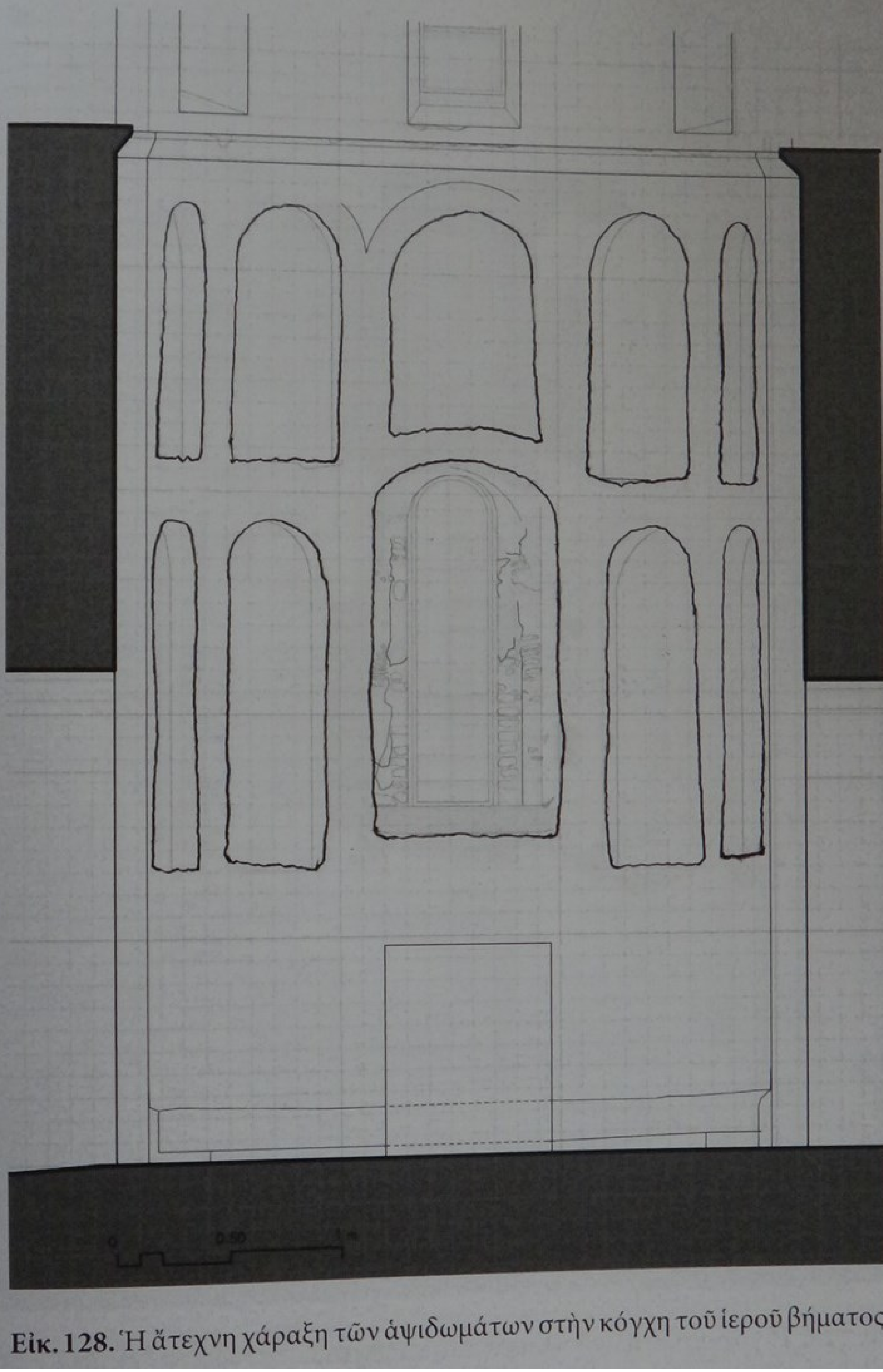
Εἰκ. 126α. Ἡ νότια ἀπόληξη τοῦ χαμηλοῦ κυκλοτεροῦς ἐξάρματος στὸ δάπεδο τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 126β. Τομὴ στὴν βόρεια ἀπόληξη τοῦ κυκλοτεροῦς ἐξάρματος στὸ δάπεδο τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 127. Τὰ τυφλὰ ἀψιδώματα στὴν κόγχη τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 128. Ἡ ἄτεχνη χάραξη τῶν ἀψιδωμάτων στὴν κόγχη τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 129. Ἡ νοτιοανατολικὴ πλευρὰ τοῦ νάρθηκα.

Εἰκ. 130. Ἡ νοτιοδυτικὴ πλευρὰ τοῦ νάρθηκα.

Εἰκ. 131α. Τὸ νοτιοδυτικὸ τυφλὸ ἀψίδωμα τοῦ νάρθηκα.

Εἰκ. 131β. Τὸ βορειοδυτικὸ τυφλὸ ἀψίδωμα τοῦ νάρθηκα.

Εἰκ. 132. Ὁ νάρθηκας πρὸς βορράν.

Εἰκ. 133. Οἱ θόλοι κάλυψης τοῦ νάρθηκα.

Εἰκ. 134α. Παραστάδα νότιου τοίχου· ρωγμὴ στὴν ἐσωτερικὴ γωνία τοῦ ἐπιχρίσματος.

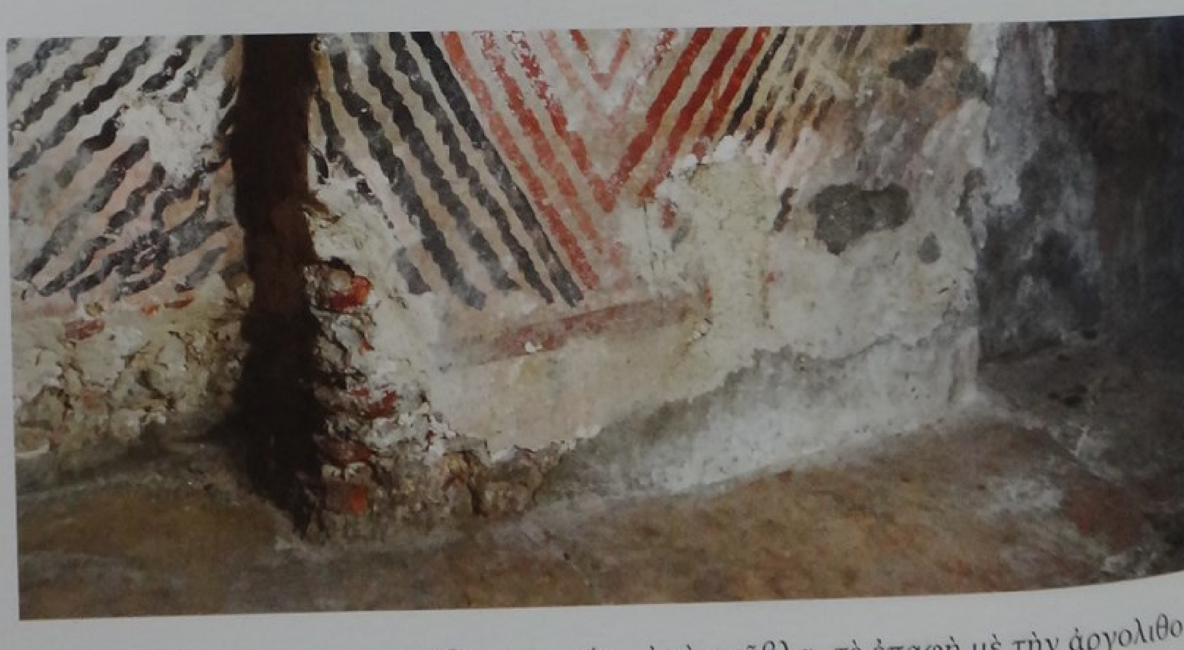

Εἰκ. 134β. Παραστάδα βόρειου τοίχου κτισμένη πάνω ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ δαπεδόστρωση.

α

β

Εἰκ. 135α, β. Παραστάδες κτισμένες μὲ μικρὲς πέτρες καὶ τοῦβλα, σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν ἀργολιθοδομὴ τοῦ νότιου τοίχου. Ἀποκόλληση τοιχογραφιῶν ἀπὸ τὴν ἀνερχόμενη ὑγρασία.

γ

Εἰκ. 135γ. Ἔδραση παραστάδας κτισμένη ἀπὸ τοῦβλα, σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν ἀργολιθοδομὴ τοῦ νότιου τοίχου.

Εἰκ. 136α. Ἡ πρόσβαση στὸν ὄροφο τοῦ καθολικοῦ.

Εἰκ. 136β. Ἡ κλίμακα ἀνόδου στὸν ὄροφο τοῦ καθολικοῦ. Δεύτερη οἰκοδομικὴ φάση.

Εἰκ. 137. Τὸ δίλοβο ἄνοιγμα θέασης τοῦ κυρίως ναοῦ στὸν ὄροφο τοῦ νάρθηκα.

Εἰκ. 138. Ὁ κυρίως ναὸς ἀπὸ τὸν ὄροφο τοῦ νάρθηκα.

Εἰκ. 139α. Τὸ νότιο ὑπερῷο. Κεντρικὸ τμῆμα.

Εἰκ. 139β. Τὸ νότιο ὑπερῷο καὶ ὁ ὄροφος τοῦ νάρθηκα.

Εἰκ. 140α. Ὁ δυτικὸς τοῖχος τοῦ κυρίως ναοῦ (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 140β. Ὁ δυτικὸς τοῖχος τοῦ κυρίως ναοῦ σήμερα.

Εἰκ. 140γ. Ὁ νότιος τοῖχος τοῦ ἱεροῦ βήματος (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 140α. Ὁ δυτικὸς τοῖχος τοῦ κυρίως ναοῦ (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 140β. Ὁ δυτικὸς τοῖχος τοῦ κυρίως ναοῦ σήμερα.

Εἰκ. 140γ. Ὁ νότιος τοῖχος τοῦ ἱεροῦ βήματος (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 141. Τὸ ἄνοιγμα τοῦ παρεκκλησίου τοῦ νότιου ὑπερώου πρὸς τὸ ἱερὸ βῆμα.

Εἰκ. 142. Τὸ νότιο παρεκκλήσιο τοῦ ὑπερώου καὶ τοξωτὸ ἄνοιγμα πρὸς τὸ ἱερὸ βῆμα.

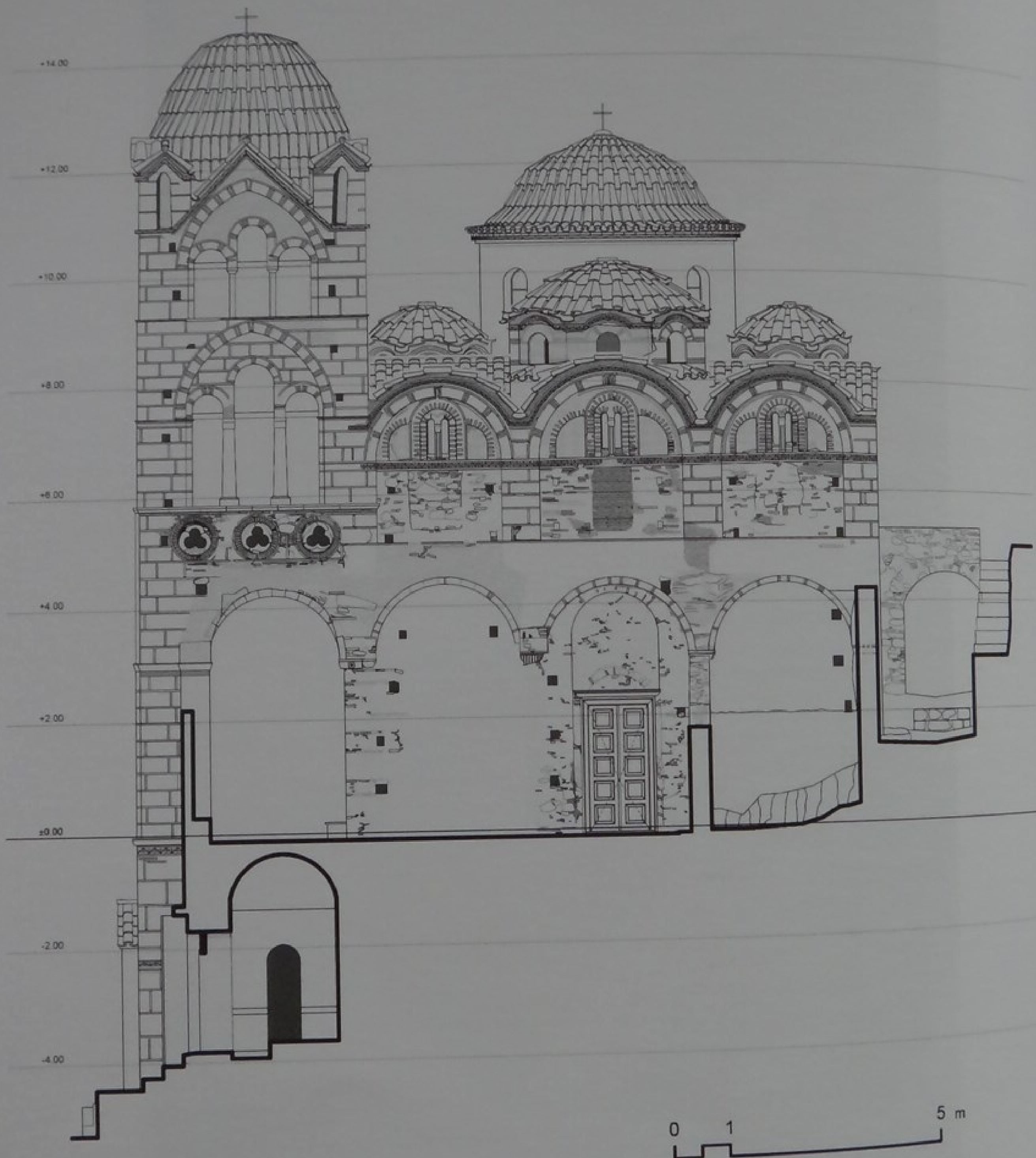

Εἰκ. 143. Τὸ βόρειο ὑπερῷο πρὸς ἀνατολάς.

Εἰκ. 144. Ἀπόληξη τοῦ βόρειου ὑπερώου καὶ τοξωτὸ ἄνοιγμα πρὸς τὸ ἱερὸ βῆμα.

Εικ. 145. Καθολικὸ Παντανάσσης. Δυτικὴ πλευρά.

Εἰκ. 146α. Καθολικὸ Παντανάσσης. Δυτικὴ ὄψη.

Εἰκ. 146β. Καθολικὸ Παντανάσσης. Νοτιοδυτικὴ ἄποψη.

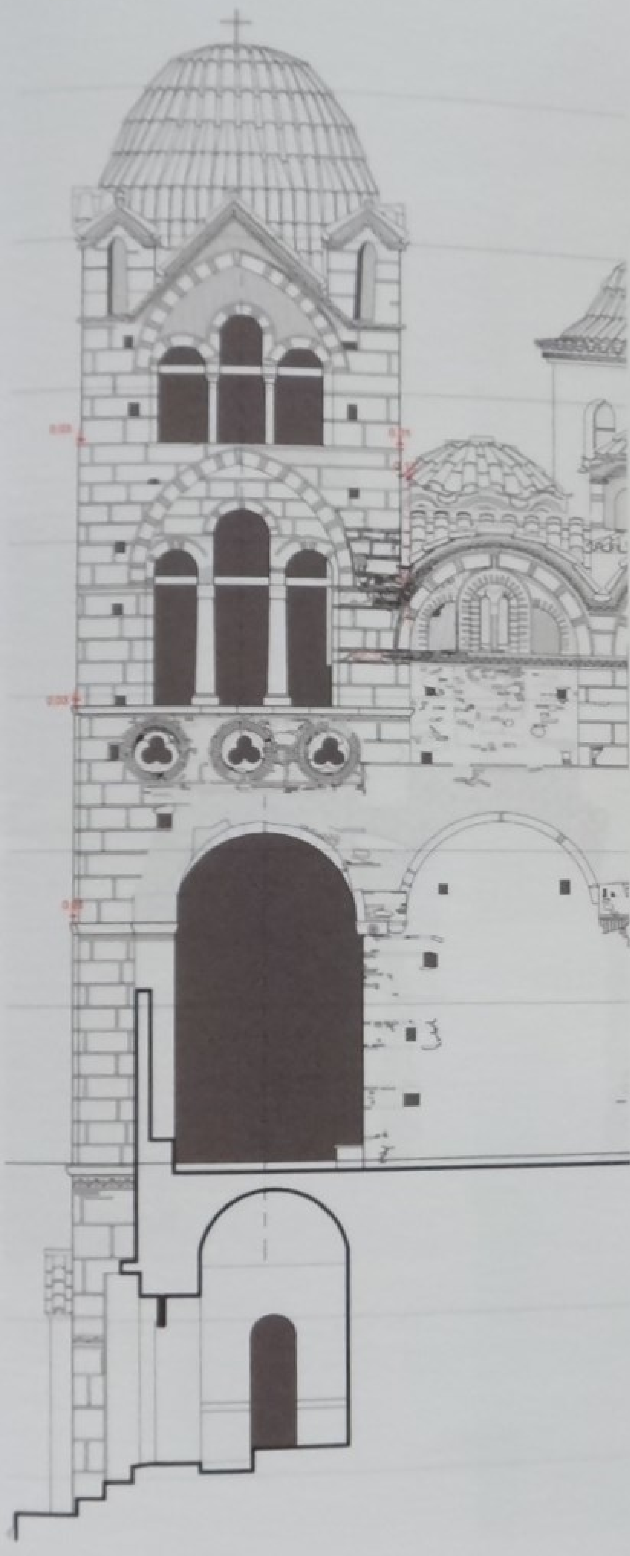
Εἰκ. 147. Καθολικὸ Παντανάσσης. Ἄποψη ἀπὸ νοτιοδυτικὰ (1895, μὲ προοπτικὴ ἀνόρθωση, Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 148. Ἀνατολικὴ πλευρὰ βόρειας στοᾶς (περ. 1910, Φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο Ἐθνικοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου).

Εἰκ. 149. Λεπτομέρεια δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ καθολικοῦ μὲ τὸ καμπαναριὸ (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 36, 1).

α

β

γ

Εἰκ. 150α, β, γ. Συναρμογὴ ἄνω ζώνης δυτικῆς πλευρᾶς μὲ τὸ καμπαναριό.

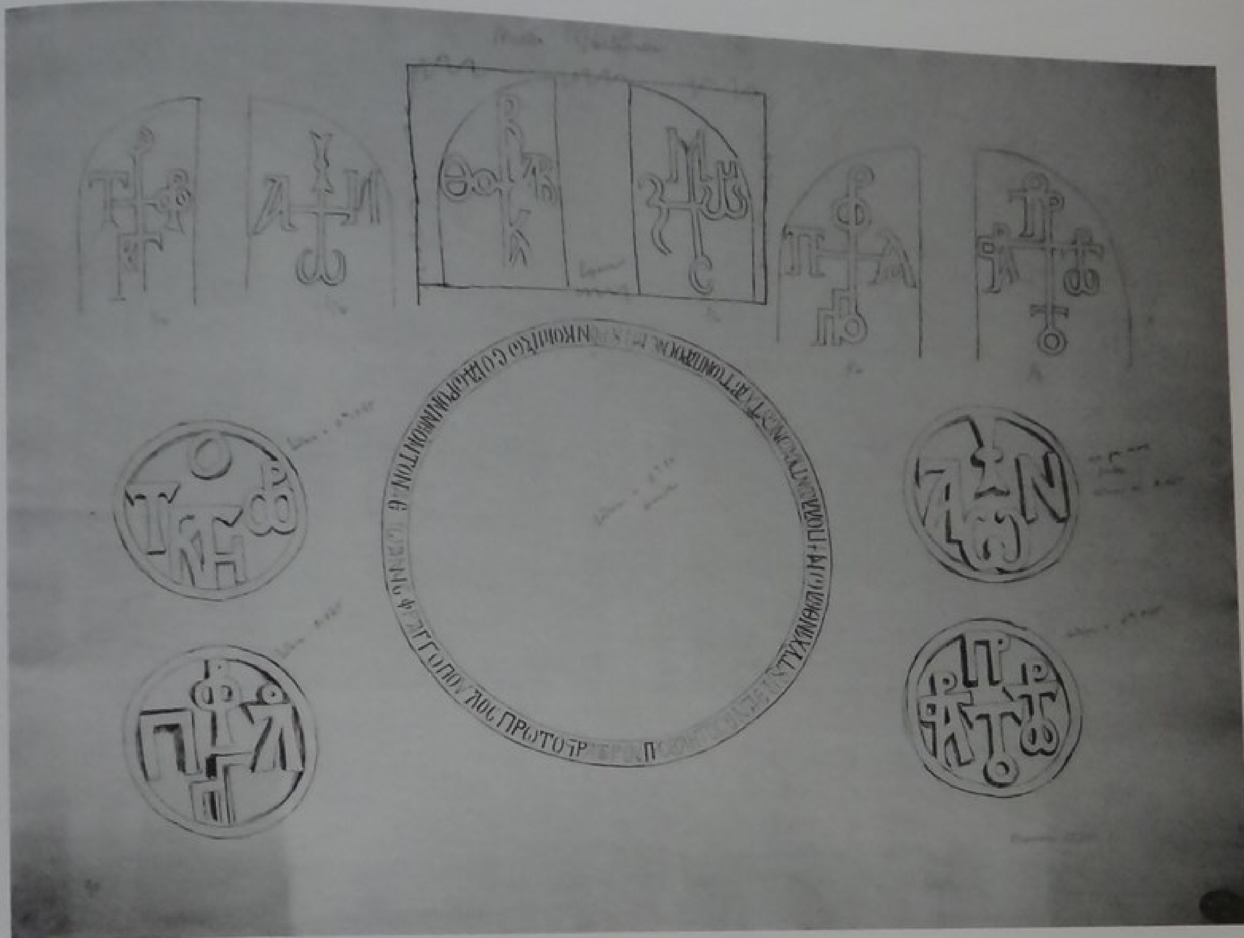
Εἰκ. 151α. Καθολικὸ Παντανάσσης. Ἄποψη ἀπὸ βορειοανατολικά.

Εἰκ. 151γ. Βορειοανατολικὴ γωνία κυρίως ναοῦ.

Εἰκ. 151β. Ἀνατολικὸς πεσσὸς καμπαναριοῦ.

Εἰκ. 152α. Συμπιλήματα τοῦ Ἰωάννη Φραγκόπουλου ἀπὸ τὴν Παντάνασσα καὶ ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ τρούλλου τοῦ νάρθηκα (Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 152β. Τὸ νοτιοδυτικὸ κιονόκρανο.

Εἰκ. 152γ. Τὸ νοτιοδυτικὸ κιονόκρανο του ναοῦ (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 38, 4).

α

β

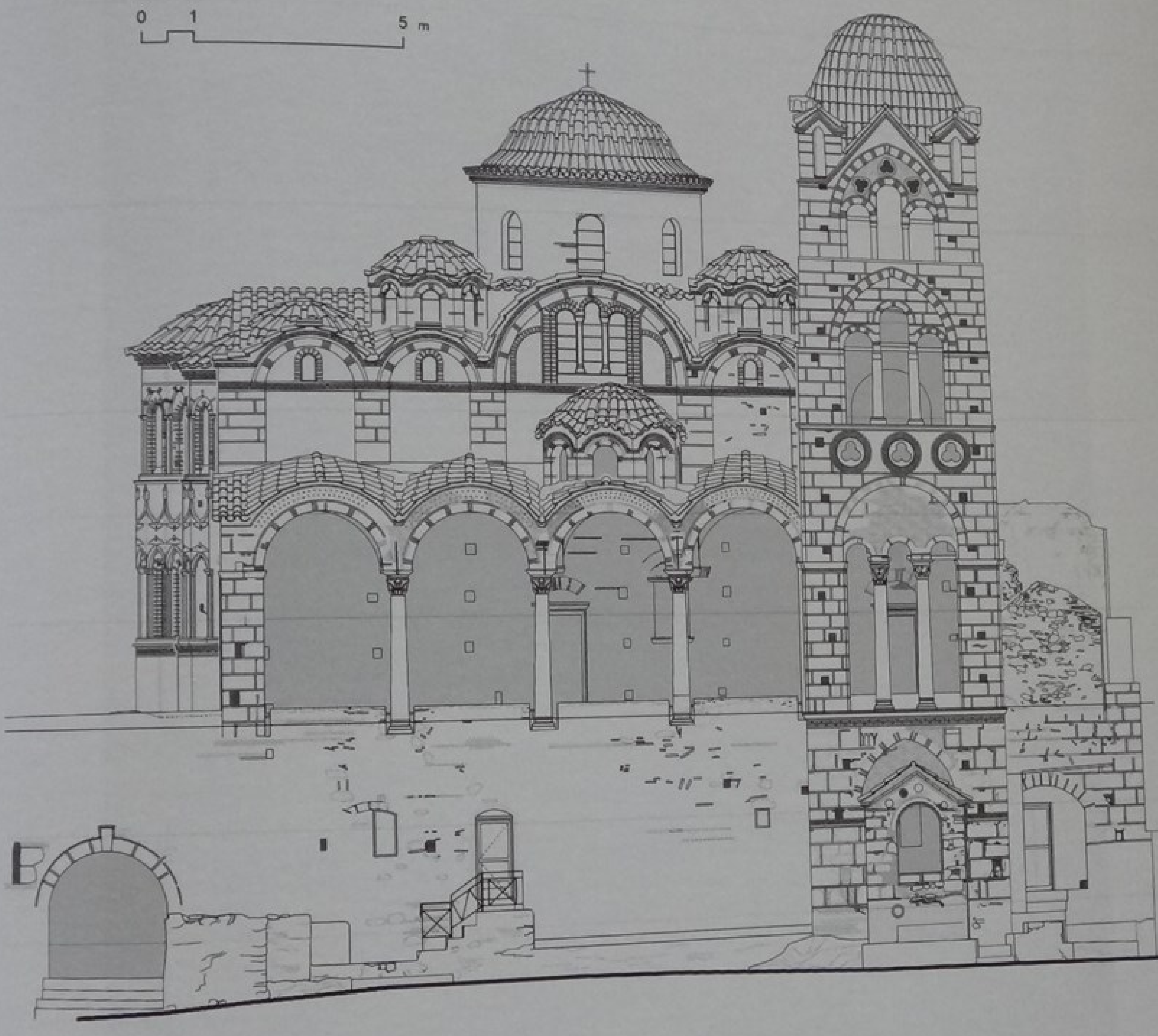
Εἰκ. 153α, β. Συμπιλήματα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννη Φραγκόπουλου στὸν δυτικὸ τοῖχο (2016).

γ

δ

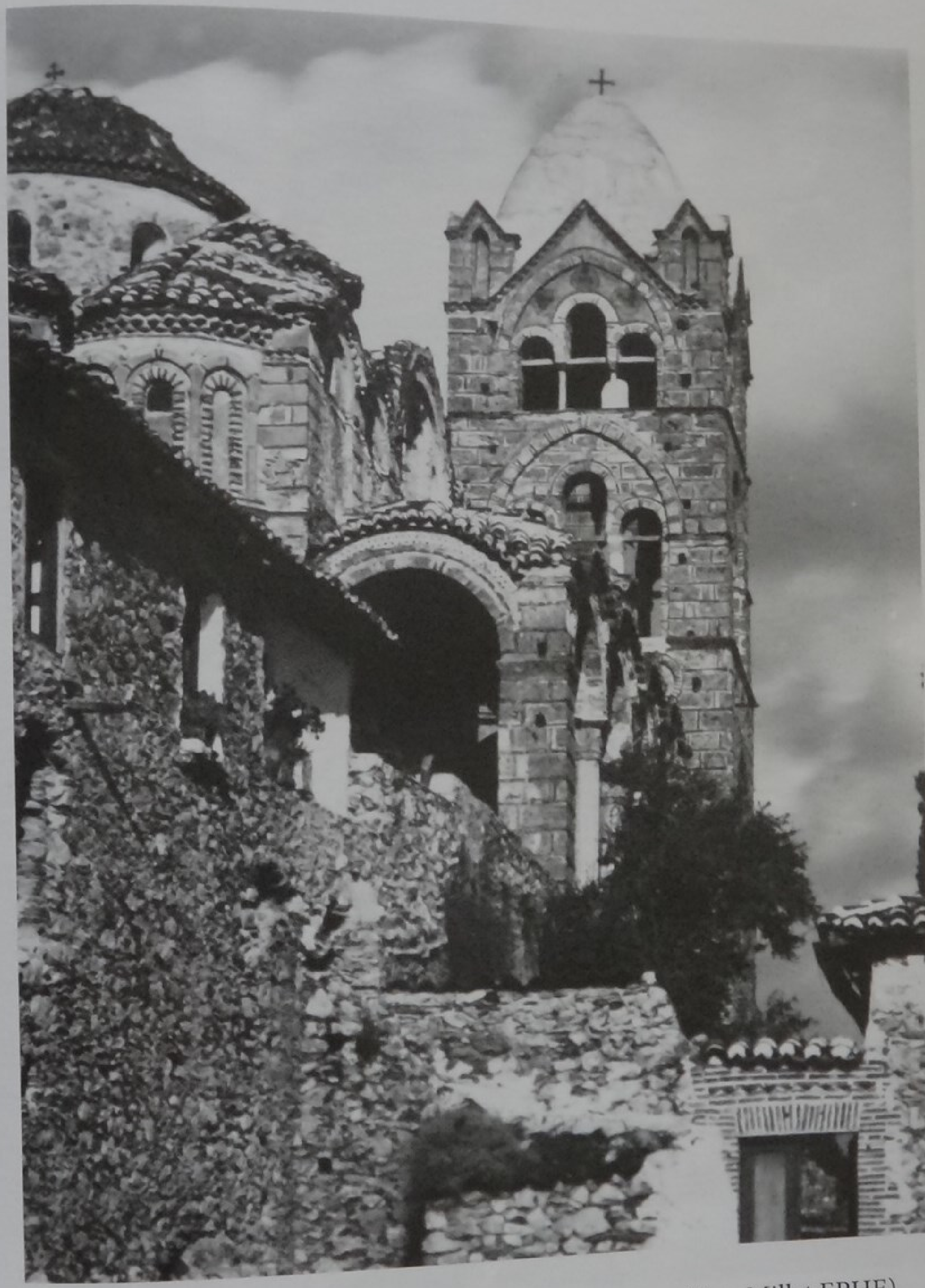
Εἰκ. 153γ, δ. Ἴχνη ἐπιγραφῆς *IC XC N K* μεταξὺ τῶν κεραιῶν ζωγραφιστῶν σταυρῶν, βόρεια ὄψη.

Εἰκ. 154. Καθολικό, βόρεια πλευρά.

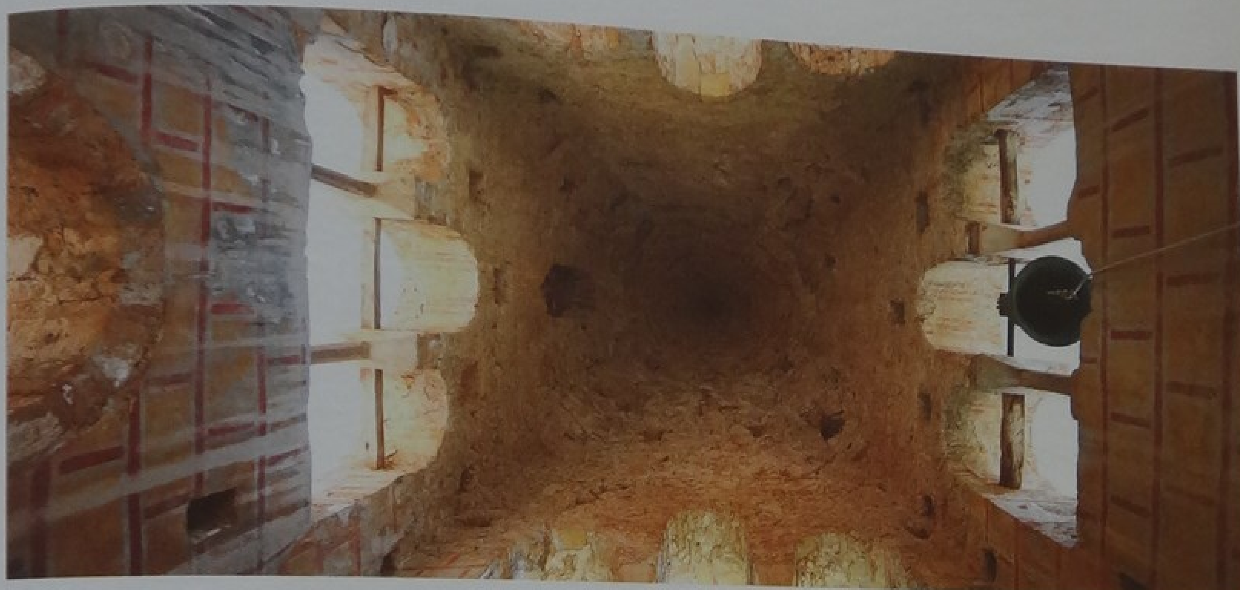
Εἰκ. 155. Οἱ στέγες τοῦ καμπαναριοῦ, τοῦ νάρθηκα καὶ τμήματος ὑπερώων (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 36, 2).

Εἰκ. 156. Καμπαναριό, ἀνατολικὴ πλευρὰ (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 157. Καμπαναριό, ἄποψη ἀπὸ βορειοανατολικά.

Εἰκ. 158α. Ὁ χῶρος τοῦ καμπαναριοῦ πρὸς τὰ ἄνω.

Εἰκ. 158β. Τὸ ἐσωράχιο τοῦ τρούλλου τοῦ καμπαναριοῦ.

Εἰκ. 158γ. Ἡ ἐπισκευασμένη κορυφὴ τοῦ τρούλλου τοῦ καμπαναριοῦ.

Εἰκ. 159. Νότια ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ καμπαναριοῦ.

Εἰκ. 160α. Ἐπαφὴ τῆς βόρειας στοᾶς μὲ τὸ καμπαναριό.

Εἰκ. 160β. Τρίφυλλο ἄνοιγμα μέσα σὲ στεφάνη πλίνθων.

Εἰκ. 160γ. Νοτιοανατολικὸ τρίφυλλο ἄνοιγμα φραγμένο κατὰ τὴν τρίτη οἰκοδομικὴ φάση.

Εἰκ. 161α. Ταφικὸ μνημεῖο στὴν βάση τοῦ καμπαναριοῦ. Ὄπισθεν ὀξυκόρυφο τόξο ἀρκοσολίου.

Εἰκ. 161β. Συμπίλημα τοῦ Καβρατζάκη στὸ ταφικὸ μνημεῖο του.

Εἰκ. 161γ. Ἐπιγραφὴ Ἰγνατίου στὸν δυτικὸ πεσσὸ τῆς βάσης τοῦ ταφικοῦ μνημείου τοῦ Καβρατζάκη.

Εἰκ. 161δ. Χαράγματα καὶ ἐπιζωγραφήσεις στὸ ταφικὸ μνημεῖο τοῦ Καβρατζάκη.

Εἰκ. 162α. Ἐσωτερικὸ ἀρκοσολίου στὴν βάση τοῦ καμπαναριοῦ. Δυτικὸς πεσσός.

Εἰκ. 162β. Ἐσωτερικὸ ἀρκοσολίου στὴν βάση τοῦ καμπαναριοῦ. Ἀνατολικὸς πεσσός.

Εἰκ. 162γ. Τὸ παρεκκλήσιο στὴν βάση τοῦ καμπαναριοῦ.

Εἰκ. 163α. Βόρεια στοά. Πάκτωση φουρουσιοῦ πάνω ἀπὸ τὸ ἀνώφλι τῆς βόρειας θύρας τοῦ κυρίως ναοῦ.

Εἰκ. 163β. Βόρεια στοά. Πάκτωση φουρουσιοῦ πάνω ἀπὸ τὸ ἀνώφλι τοῦ παραθύρου τοῦ κυρίως ναοῦ.

Εικ. 164α. Βόρεια στοά. Είσοδος νάρθηκα.

Εικ. 164β. Βόρεια στοά. Είσοδος νάρθηκα.

Εἰκ. 165α. Βόρεια στοά. Ὁ τροῦλλος τοῦ τρίτου διάστυλου.

Εἰκ. 165β. Βόρεια στοά. Ἡ ἀσπίδα τοῦ δεύτερου διάστυλου.

α

1. Élévation de la façade Ouest.

2. Élévation de la façade Nord.

β

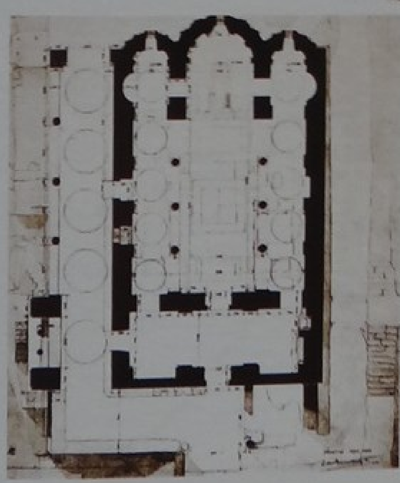
γ

3. Absides.

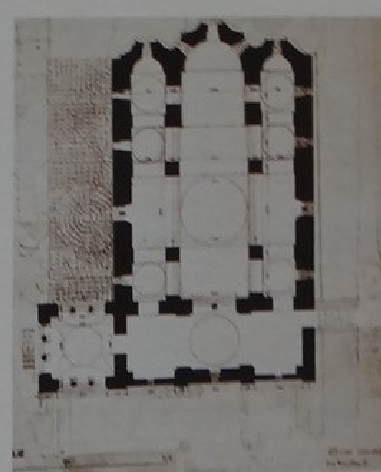
5. Coupe longitudinale.

δ

ε

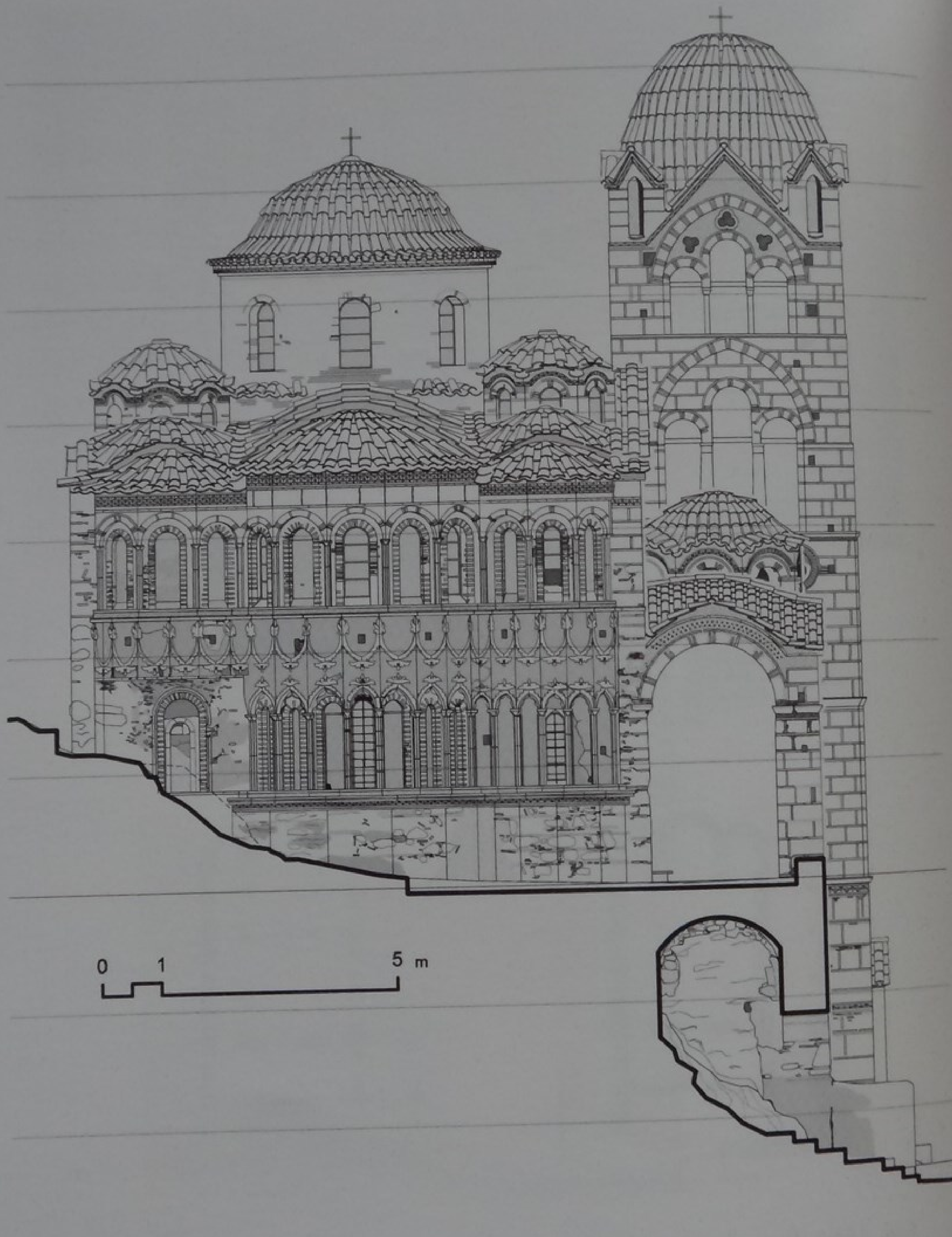
4. Plan du rez-de-chaussée.

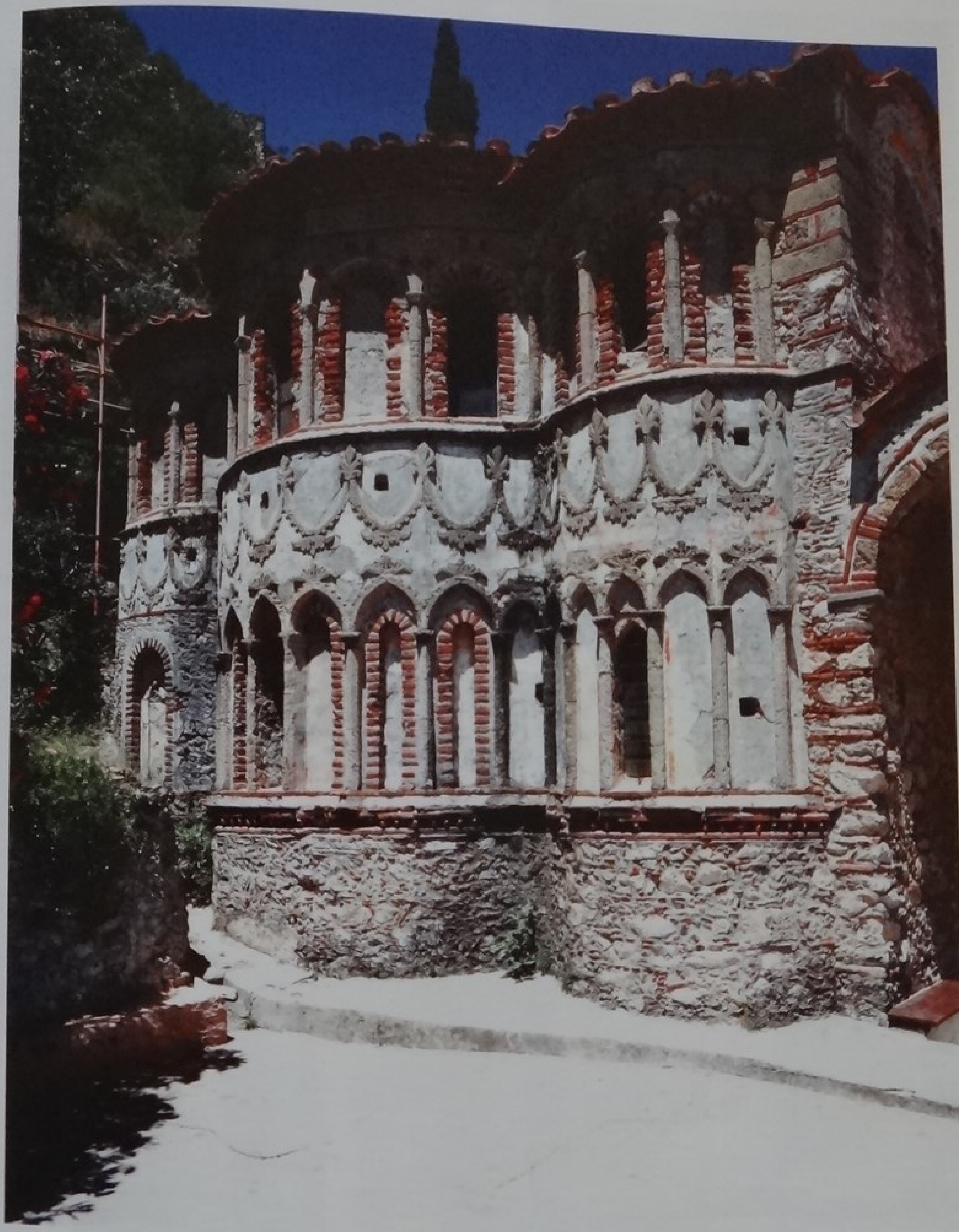
6. Plan des tribunes.

στ

Εἰκ. 166α, β, γ, δ, ε, στ. Σχέδια ἀποτυπώσεων τοῦ καθολικοῦ (1895-1896), ἀρχιτέκτων H. Eustache (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 35).

Εἰκ. 167. Καθολικό. Ἀνατολικὴ πλευρά.

Εἰκ. 168. Ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ καθολικοῦ. Ἱερὸ βῆμα καὶ παραβήματα.

Εἰκ. 169α. Τὸ κεντρικὸ παράθυρο τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 169β. Τὸ κεντρικὸ παράθυρο τῆς πρόθεσης. Τὸ βάθος τοῦ συμφυοῦς κιονίσκου.

Εἰκ. 169γ. Τὸ κεντρικὸ παράθυρο τῆς πρόθεσης.

Εἰκ. 169δ. Κιονίσκος στὴν Ἁγία Σοφία Λευκωσίας.

Εἰκ. 169ε. Κιονίσκος ἀπὸ τὰ παλάτια τῶν Λουζινιὰν στὴν Κύπρο.

Εἰκ. 170α. Ἀνατολικὴ πλευρὰ Παντανάσσης. Ἡ τρίτη ζώνη.

Εἰκ.170β. Λεπτομέρεια τῆς τρίτης ζώνης.

Εἰκ. 171. Τὸ διακονικὸ καὶ τμῆμα τοῦ ἱεροῦ βήματος. Ἀντίστοιχο τμῆμα τῆς πάνω ζώνης.

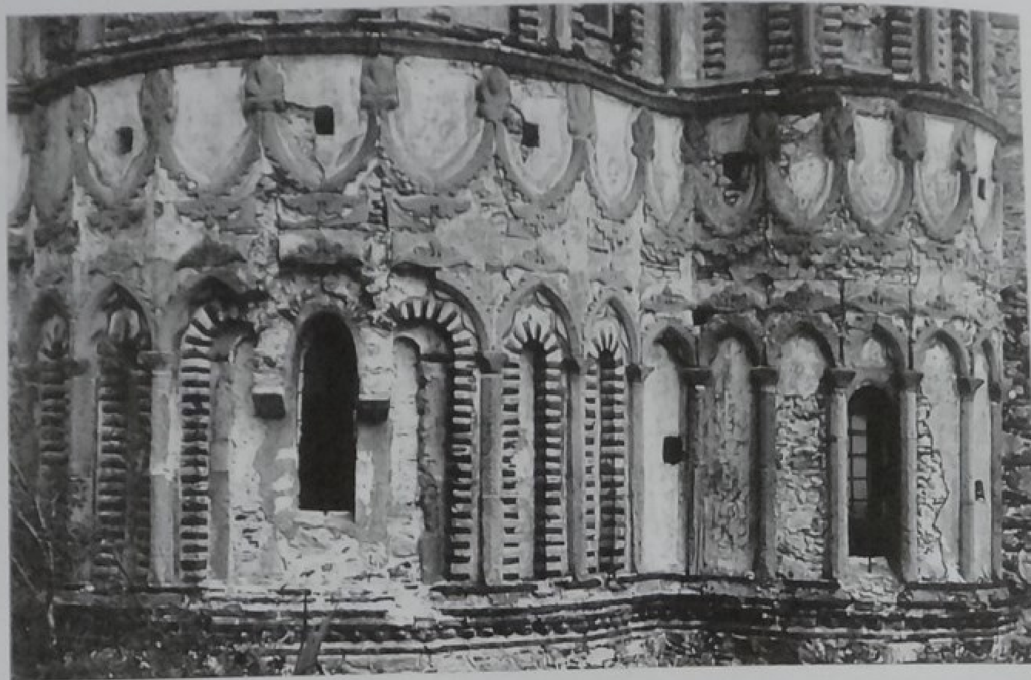
Εἰκ. 172α. Δεύτερη ζώνη, διάκοσμος ἱεροῦ.

Εἰκ. 172β. Ὁ διάκοσμος τοῦ διακονικοῦ.

Εἰκ. 172γ. Λεπτομέρεια τοῦ διακόσμου τοῦ ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 173α. Φωτογραφία Millet πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνακαίνιση Ὀρλάνδου (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 37, 2).

Εἰκ. 173β. Φωτογραφία Millet, λεπτομέρεια τρίλοβου παραθύρου τοῦ ἱεροῦ βήματος, πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνακαίνιση Ὀρλάνδου (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE).

Εἰκ. 174α. Τὸ παράθυρο τοῦ ἱεροῦ, ἐσωτερικὴ πλευρά.

Εἰκ. 174β. Τὸ παράθυρο τῆς πρόθεσης, ἐσωτερικὴ πλευρά.

Εἰκ. 174γ. Τὸ παράθυρο τοῦ διακονικοῦ, ἐσωτερικὴ πλευρά.

Εἰκ. 175. Ἄποψη ἀπὸ νοτιοανατολικὰ τοῦ καθολικοῦ (φωτογραφία ἀπό: Mango καὶ Berger-Levrault, *Architecture Byzantine*, σ. 288, ἀριθ. 311).

Εἰκ. 176. Τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἱεροῦ βήματος ἀπὸ ψηλά. Ἔδραση τῆς τρίτης ζώνης.

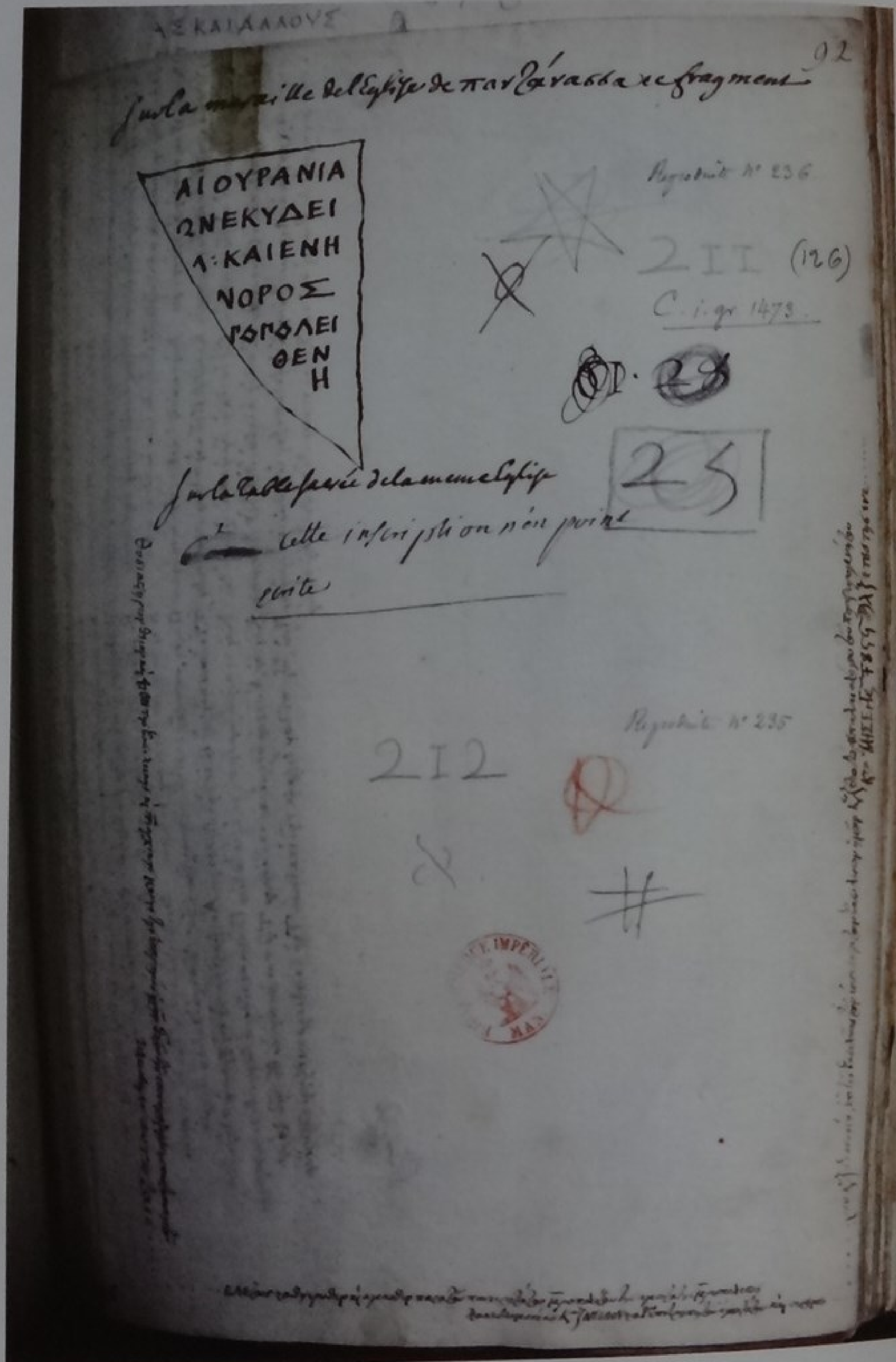
Εἰκ. 177. Νοτιοδυτικὴ γωνία τοῦ νότιου ὑπερώου καὶ τοῦ νάρθηκα (περ. 1910, Φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο Ἐθνικοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου).

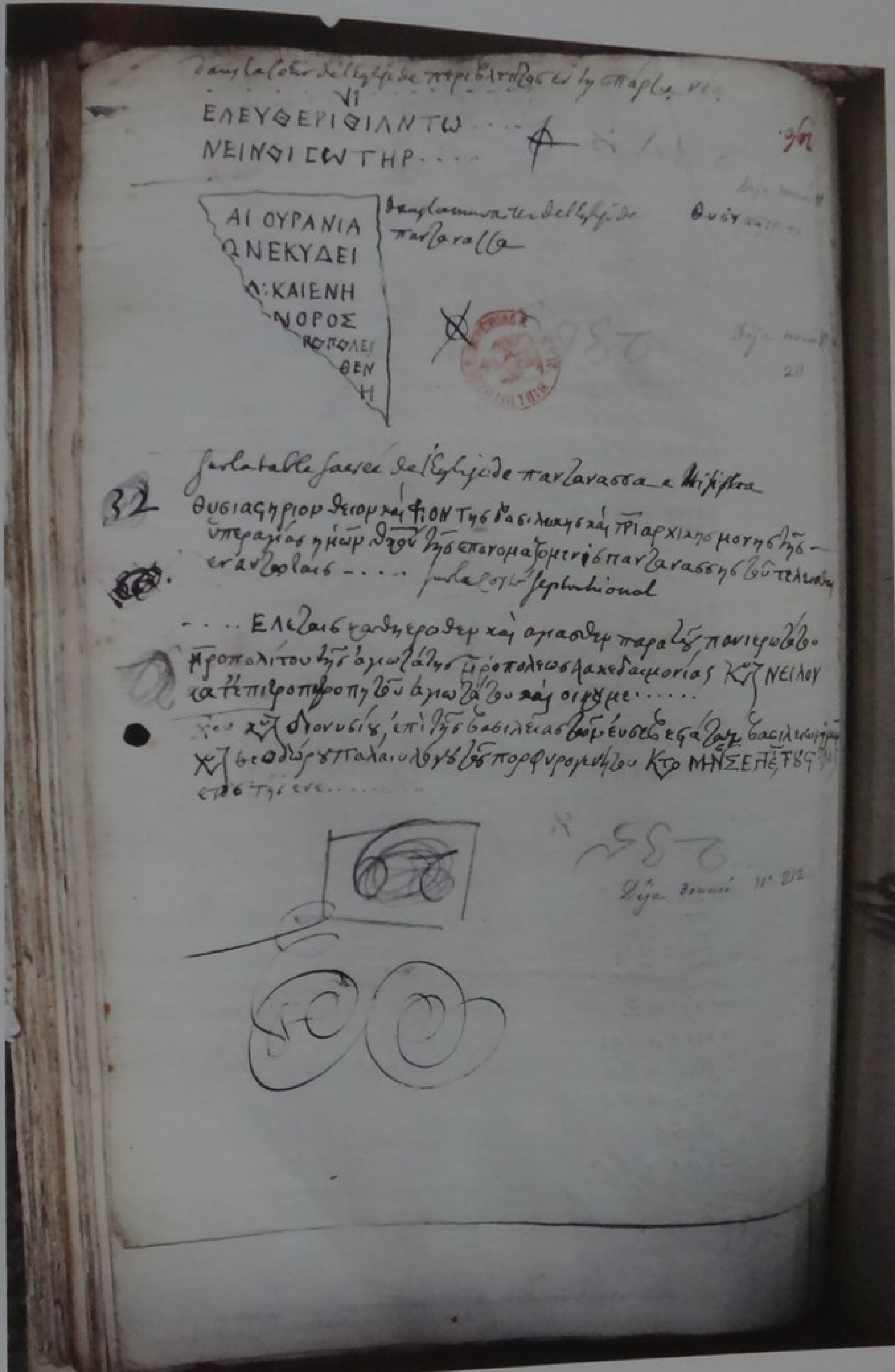
Εἰκ. 178α. Ὑπερῷο. Ἴχνη ἀφαίρεσης στηθαίου.

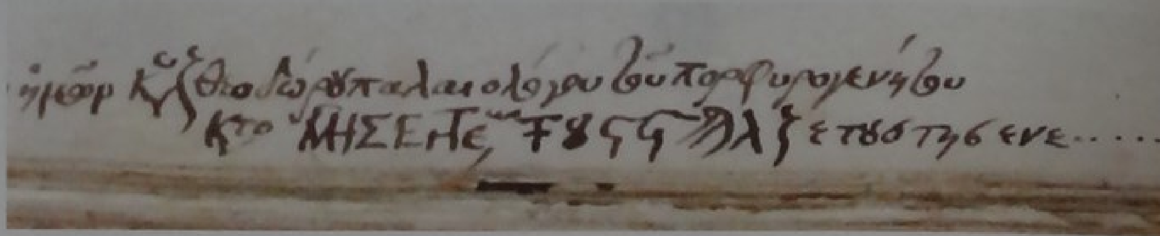
Εἰκ. 178β. Στηθαῖο στὸ ὑπερῷο (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE).

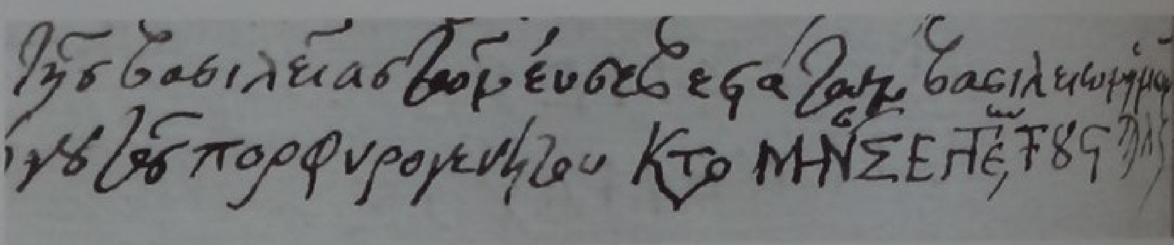

Εικ. 179. BN Suppl. gr. 855, φ. 92r (Fourmont).

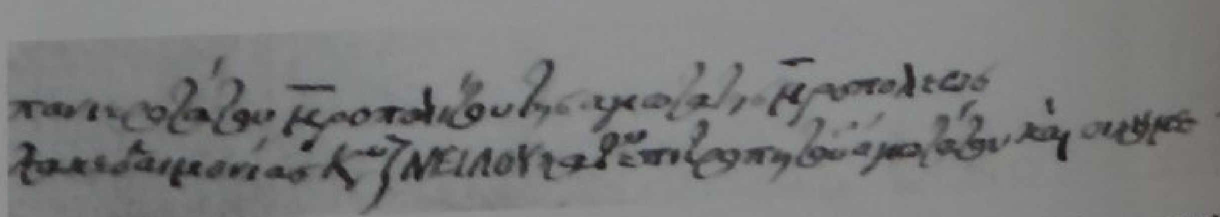
Εικ. 180. BN Suppl. gr. 855, φ. 93v (Fourmont).

Εἰκ. 181α. BN Suppl. gr. 855, φ. 92r (Fourmont). Λεπτομέρεια ἀπὸ τὴν Εἰκ. 179.

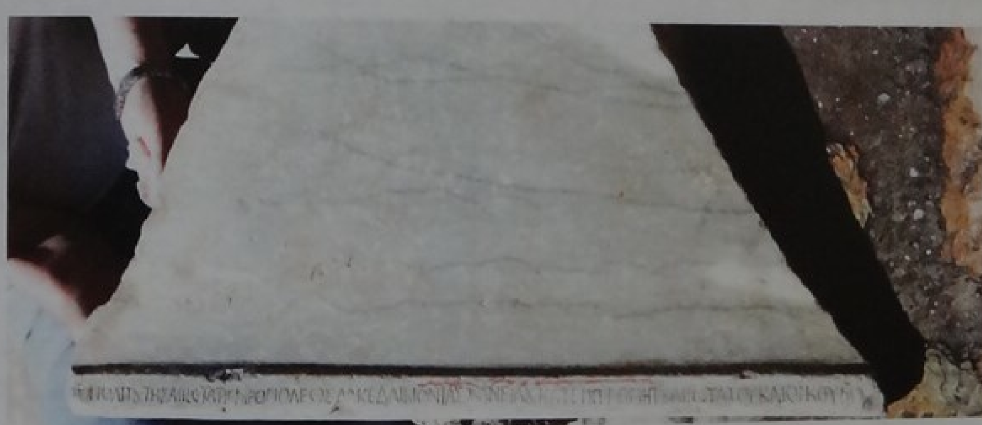
Εἰκ. 181β. BN Suppl. gr. 855, φ. 93v (Fourmont). Λεπτομέρεια ἀπὸ τὴν Εἰκ. 180.

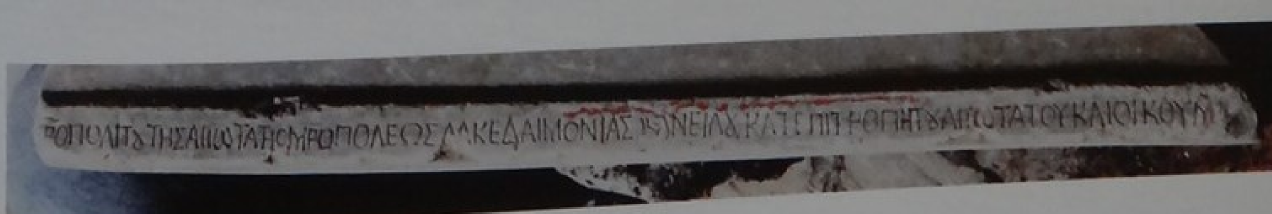
Εἰκ. 181γ. Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ἀντιγραφὴ Fourmont (βλ. Εἰκ. 179) ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς.

Εἰκ. 182α. Θραῦσμα μαρμάρινης πλάκας θωρακίου.

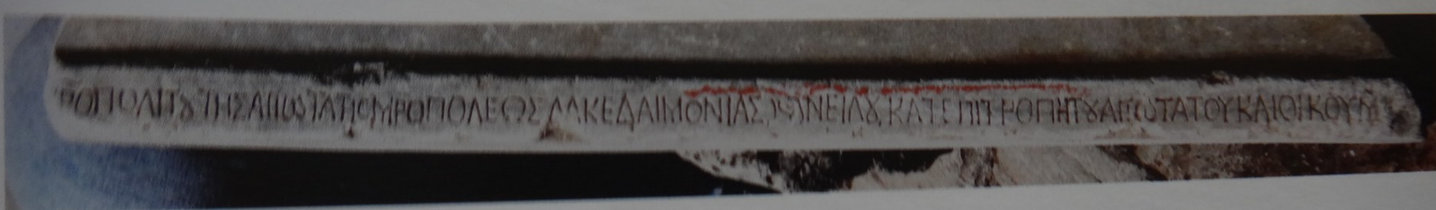

Εἰκ. 182β. Ἐπιγραφὴ στὴν πίσω ὄψη μαρμάρινης πλάκας θωρακίου.

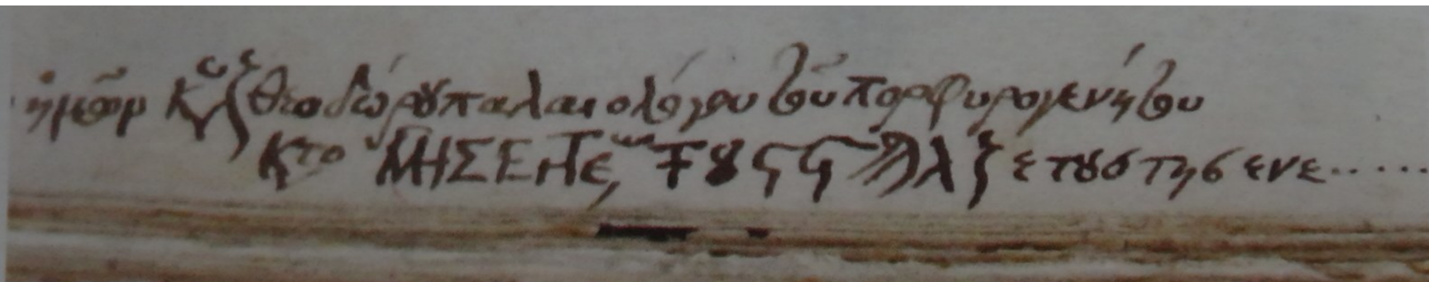

Εἰκ. 182γ. Ἡ ἐπιγραφή.

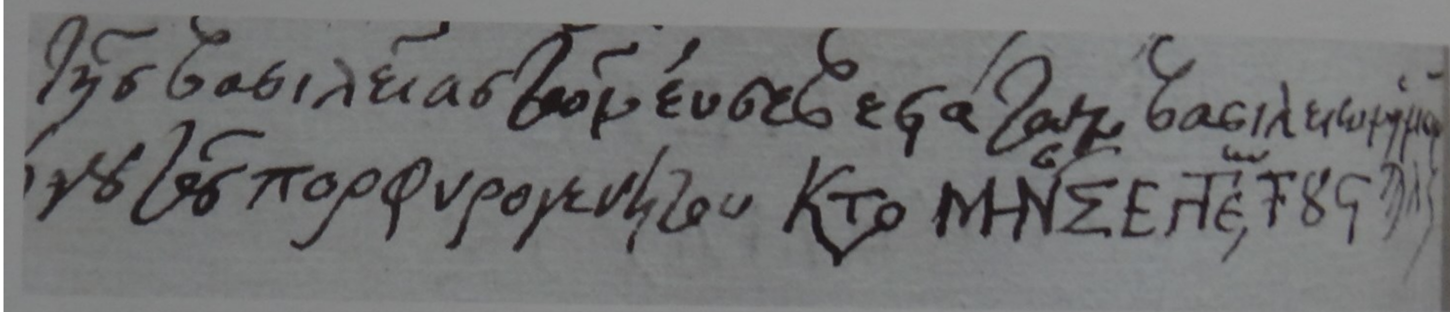
Εἰκ. 182β. Ἐπιγραφὴ στὴν πίσω ὄψη μαρμάρινης πλάκας θωρακίου.

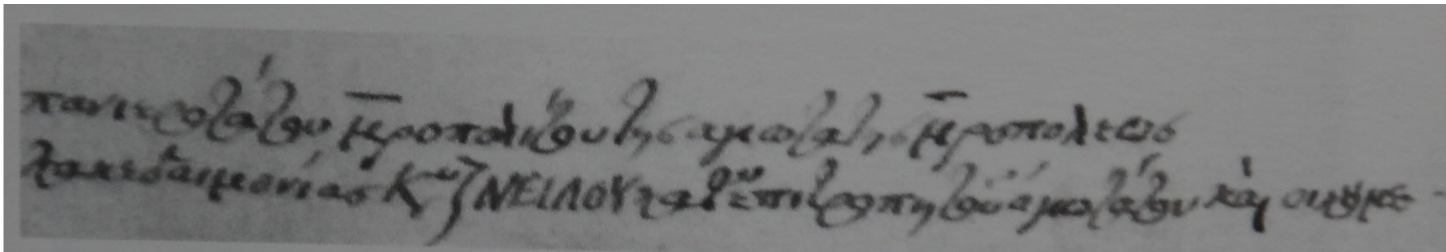
Εἰκ. 182γ. Ἡ ἐπιγραφή.

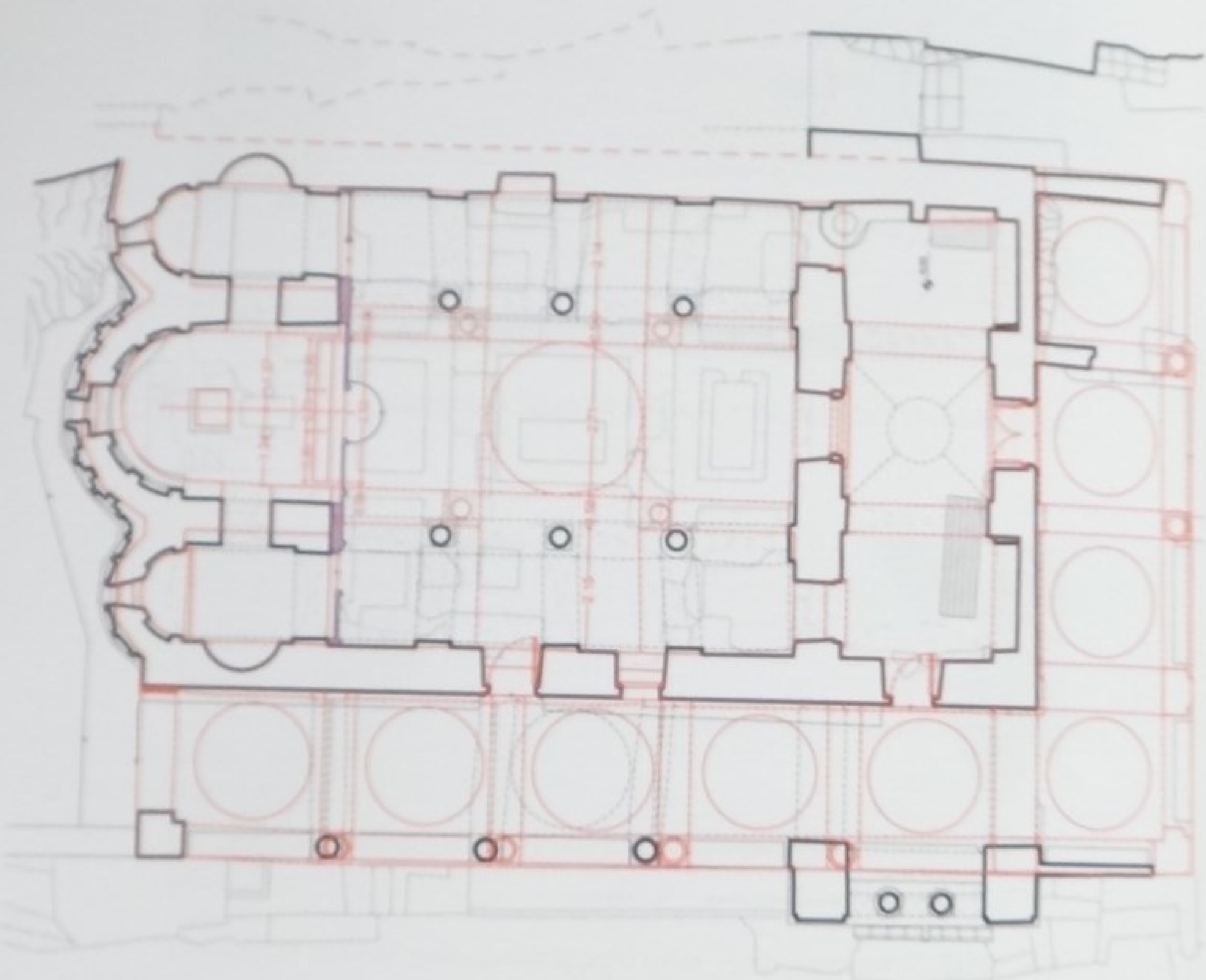
Εἰκ. 181α. BN Suppl. gr. 855, φ. 92r (Fourmont). Λεπτομέρεια ἀπὸ τὴν Εἰκ. 179.

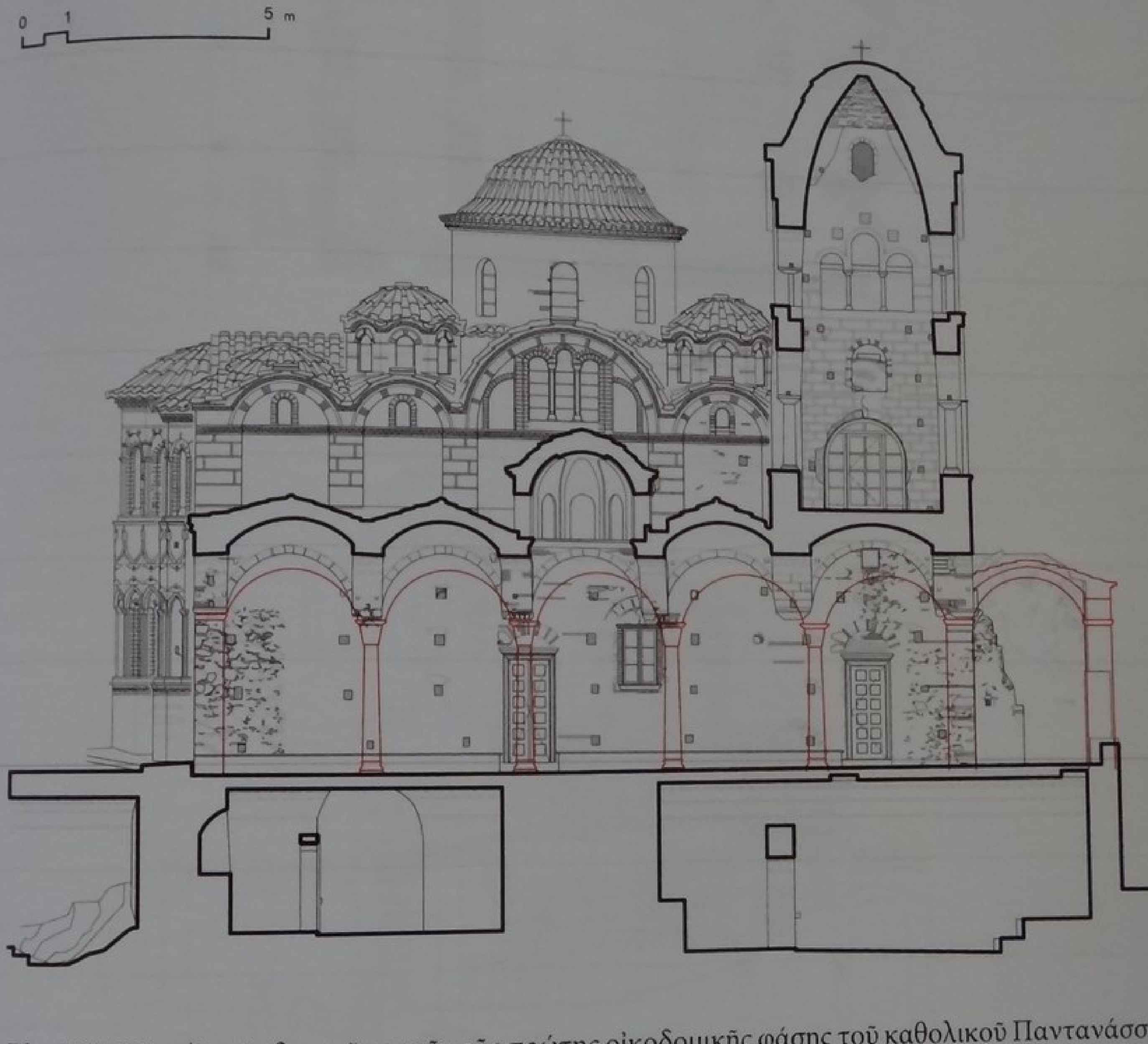
Εἰκ. 181β. BN Suppl. gr. 855, φ. 93v (Fourmont). Λεπτομέρεια ἀπὸ τὴν Εἰκ. 180.

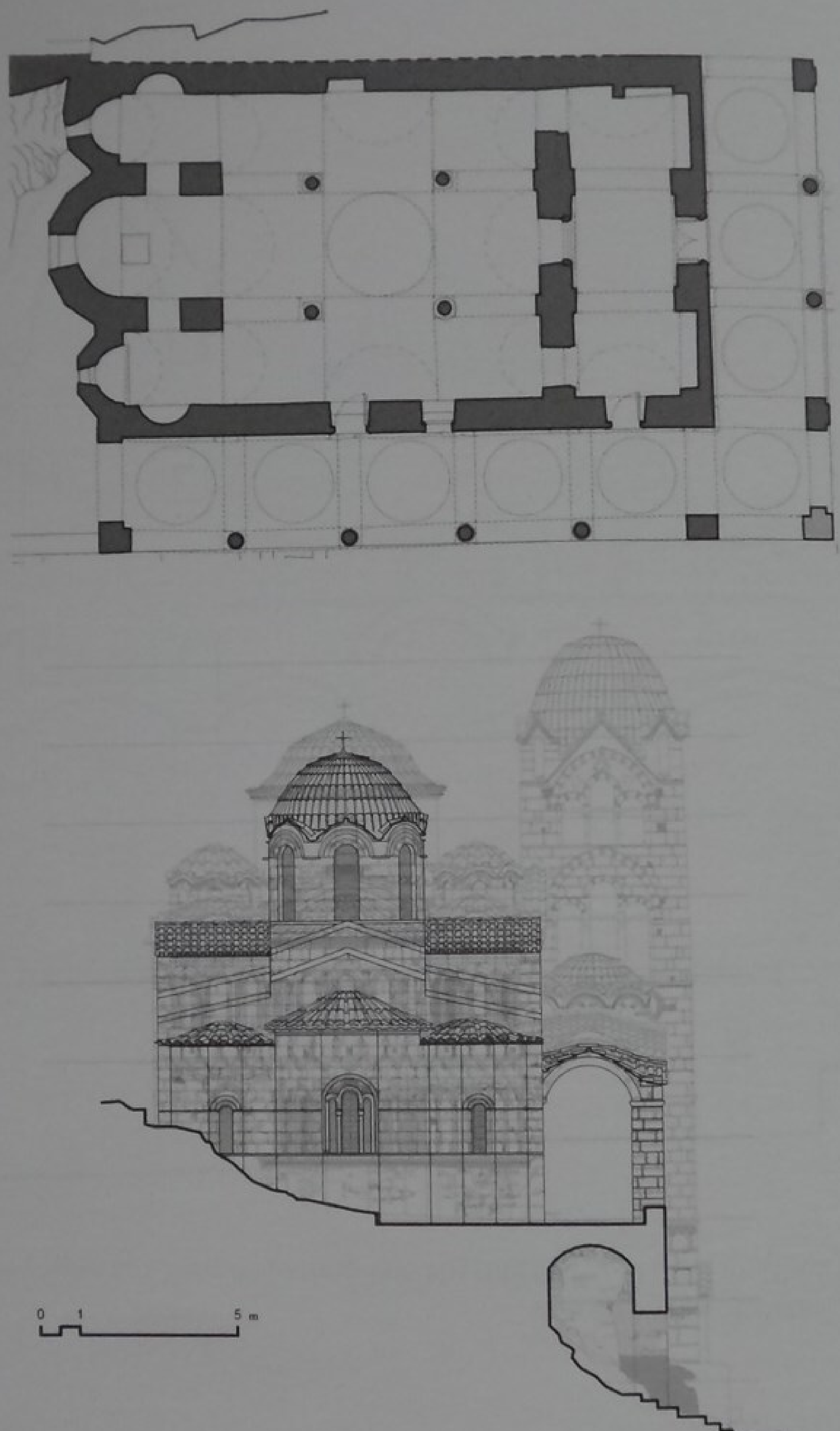
Εἰκ. 181γ. Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν ἀντιγραφὴ Fourmont (βλ. Εἰκ. 179) ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὸ κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς.

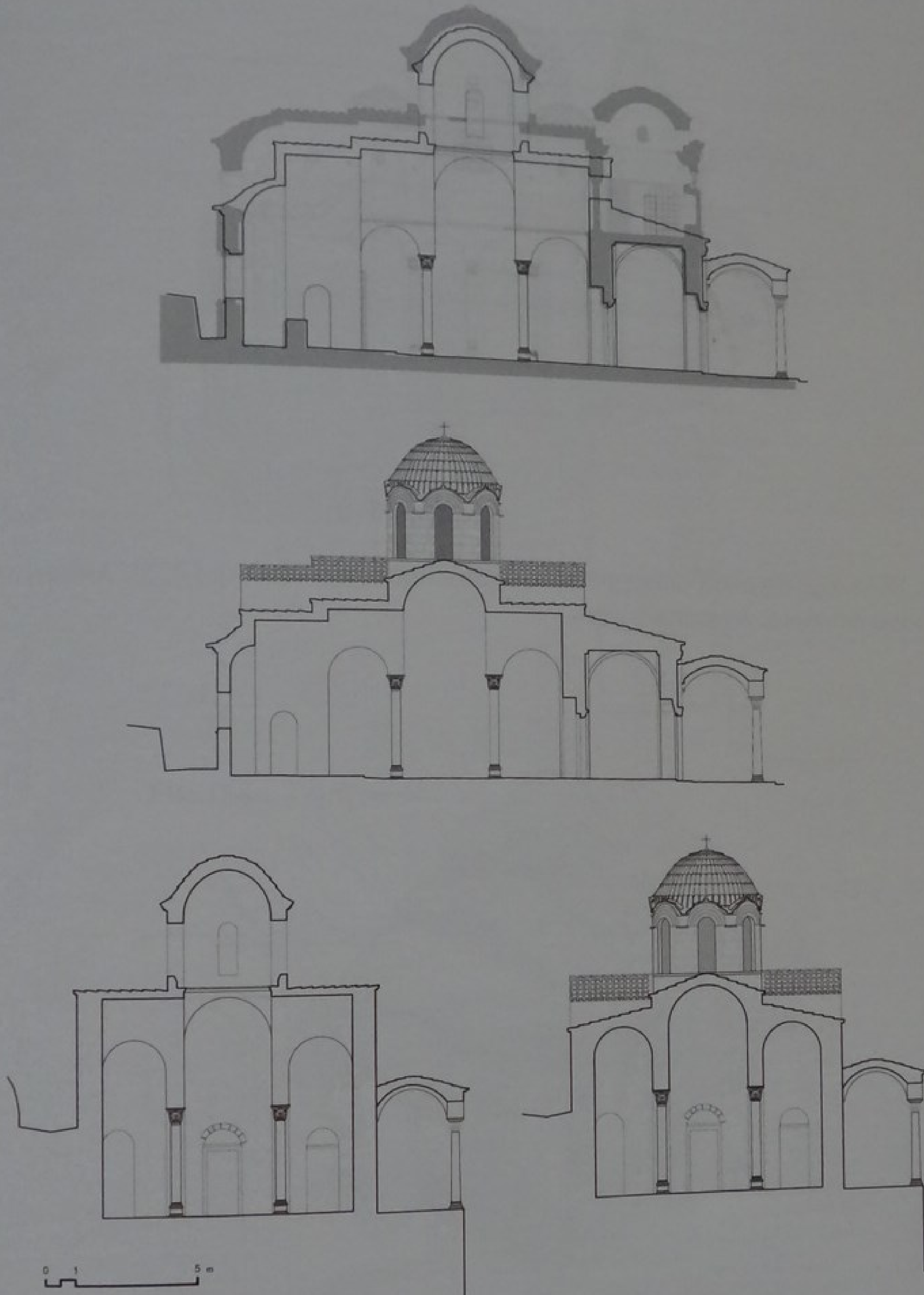
Εἰκ. 183. Χαράξεις τῆς πρώτης οἰκοδομικῆς φάσης τοῦ καθολικοῦ (ὑπόβαθρο τῆς σημερινῆς κατάστασης).

Εἰκ. 184. Χάραξη τῆς βορινῆς στοᾶς τῆς πρώτης οἰκοδομικῆς φάσης τοῦ καθολικοῦ Παντανάσσης (ὑπόβαθρο τῆς σημερινῆς κατάστασης).

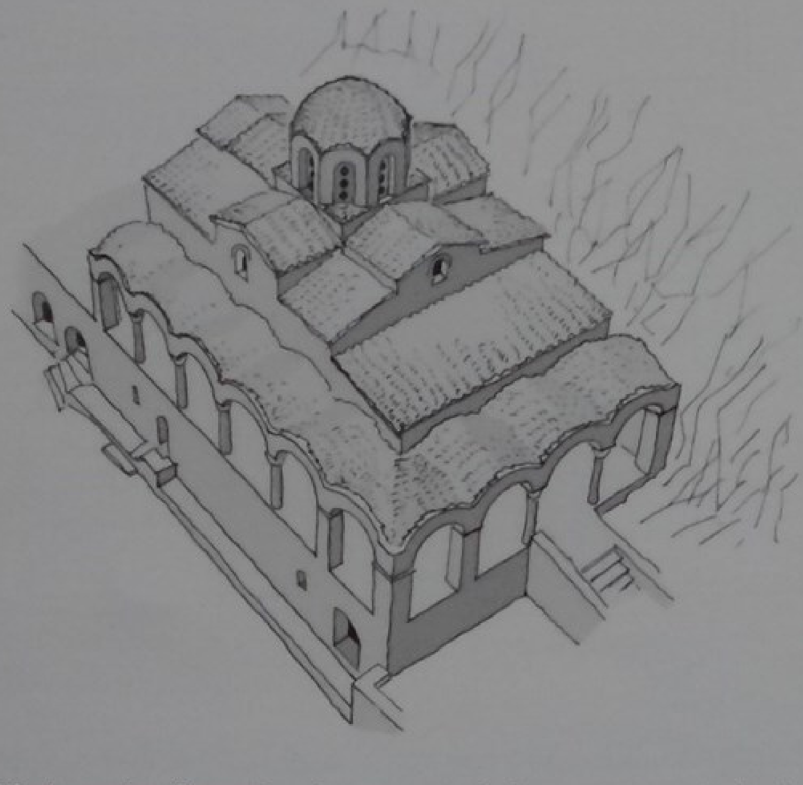

Εἰκ. 185. Πρώτη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ Παντανάσσης. Κάτοψη καὶ ἀνατολικὴ πλευρὰ (μὲ περίγραμμα τοῦ σημερινοῦ ναοῦ).

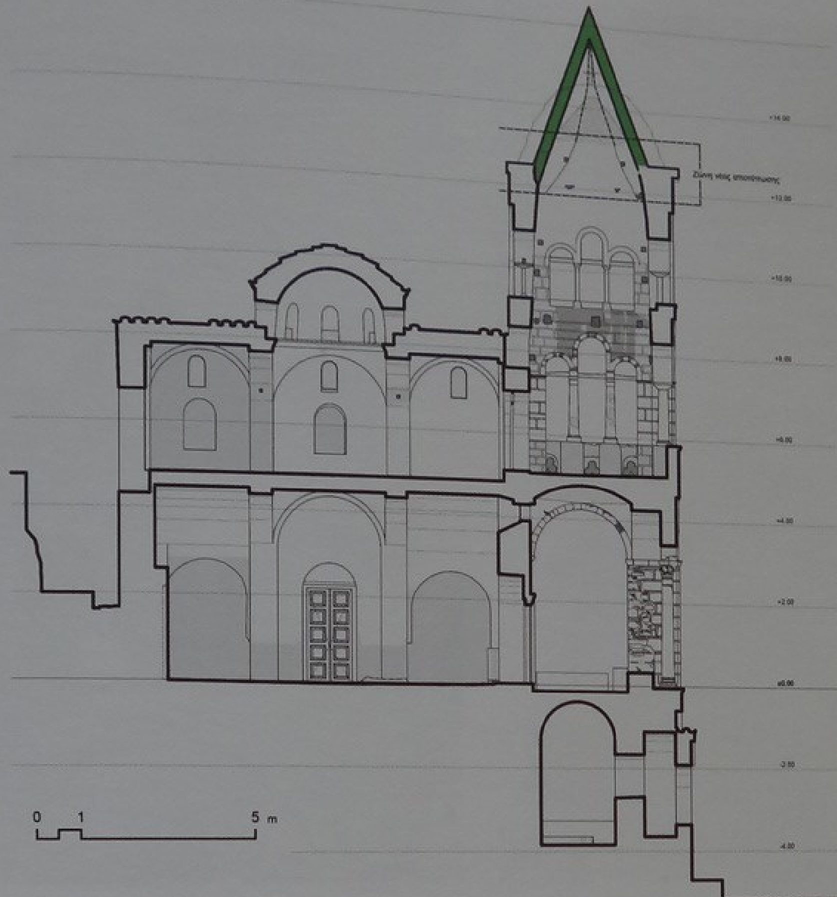

Εἰκ. 186. Πρώτη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ Παντανάσσης. Διαμήκης τομὴ στὸν ἄξονα (μὲ περίγραμμα τοῦ σημερινοῦ ναοῦ), διαμήκης τομὴ στὸ νότιο κλίτος, ἐγκάρσιες τομὲς (πιθανὴ γραφικὴ ἀποκατάσταση).

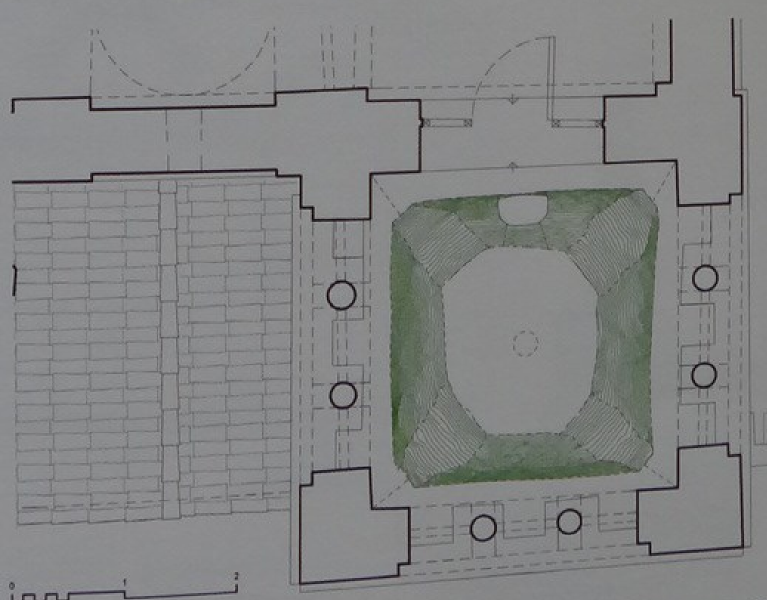
Εἰκ. 187α. Πρώτη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ (πρὶν ἀπὸ τὸ 1355). Ἄποψη ἀπὸ βορειοανατολικά. Ἀναπαράσταση.

Εἰκ. 187β. Πρώτη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ (πρὶν ἀπὸ τὸ 1355). Ἄποψη ἀπὸ νοτιοδυτικά. Ἀναπαράσταση.

Εἰκ. 188α. Τομὴ 6α-6α.

Εἰκ. 188β. Ἀποτύπωση κάτω ζώνης ἐσωραχίου καμπαναριοῦ.

Εἰκ. 189α. Ἁγία Αἰκατερίνη Λευκωσίας. Ὁμοίωμα πυργίσκου *clochetons*.

Εἰκ. 189β. Παντάνασσα, καθολικό. Τελευταία ἐκ τῶν ἄνω ζώνη μὲ τὴν στέγαση τοῦ καμπαναριοῦ.

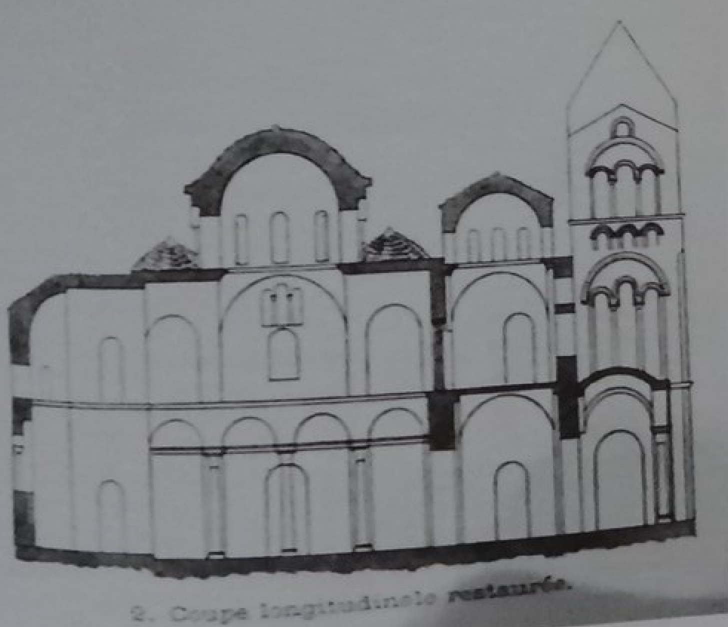
Εἰκ. 189γ. Παναγία τῶν Παρισίων. Πυργίσκος σὲ ἀντηρίδα.

Εἰκ. 190α. Μυστράς. Ναὸς Ὁδηγήτριας. Σχέδιο προπλάσματος ἀπὸ τὸ παρεκκλήσιο τοῦ Παχωμίου (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 99, 1).

Εἰκ. 190β. Λεπτομέρεια τῆς τοιχογραφίας μὲ τὸ πρόπλασμα τῆς Ὁδηγήτριας (Ἀρχεῖο Ν. Γεωργιάδη).

Εἰκ. 190γ. Σχέδιο ἀποκατάστασης Ὁδηγήτριας (σχέδιο H. Eustache, Λεύκωμα Millet, πίν. 23,2).

Εἰκ. 190δ. Ὁδηγήτρια. Τὸ καμπαναριὸ (1895, Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 24, 4).

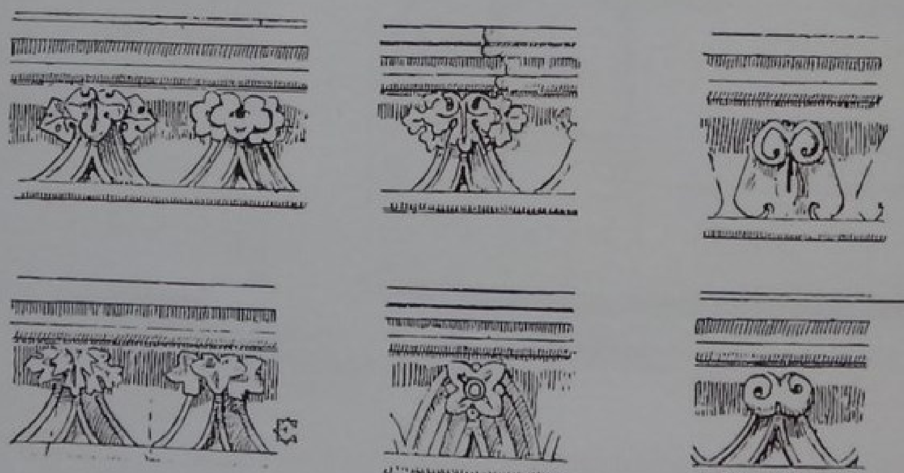

α

β

γ

Εἰκ. 191α, β, γ. Καθεδρικὸς τῆς Λευκωσίας. Λεπτομέρειες τοῦ διακόσμου στὸ γεῖσο.

δ

Εἰκ. 191δ. Σχέδια τοῦ διακόσμου τοῦ γείσου (Enlart, *Gothic Art*, fig. 51).

α

β

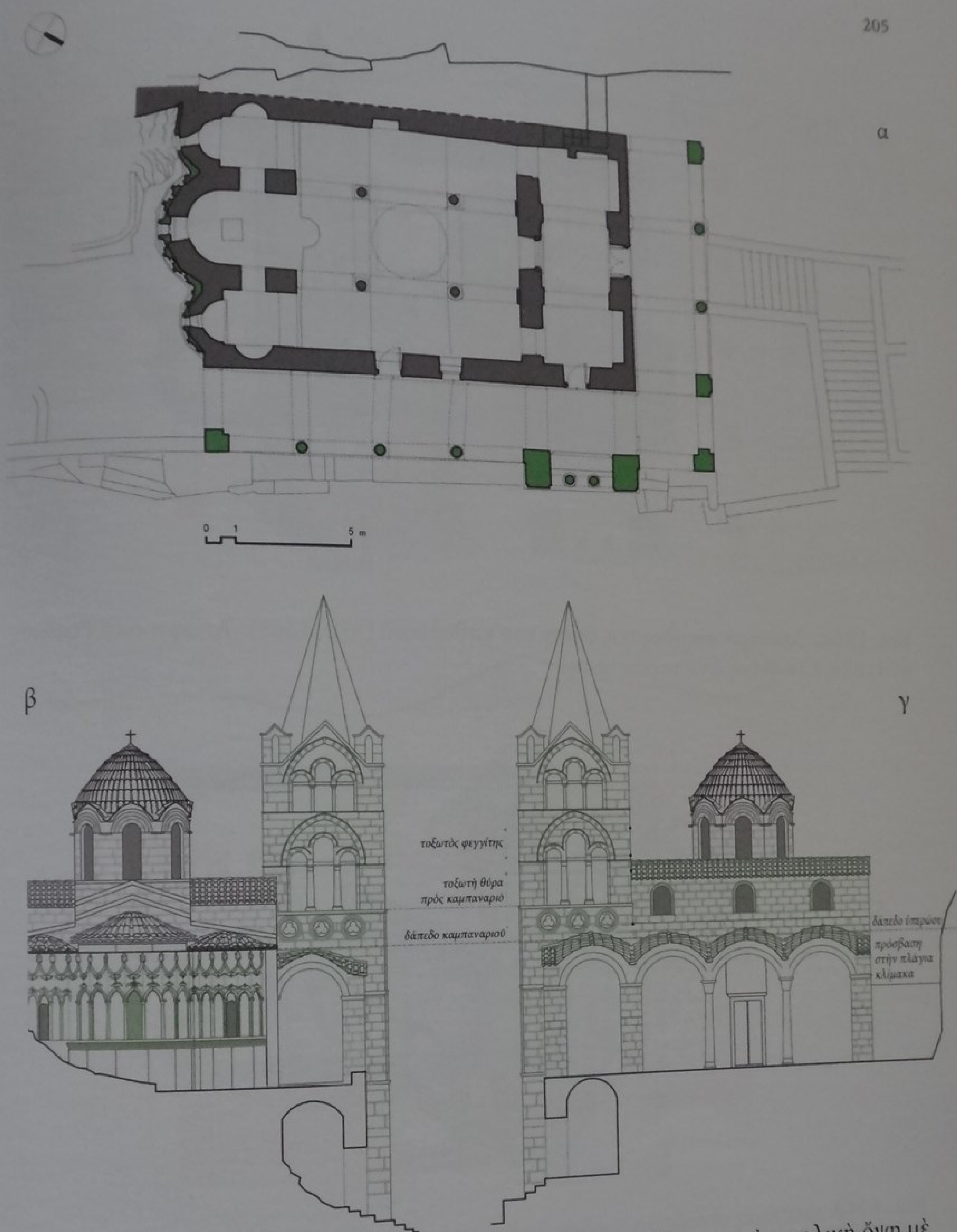
Εἰκ. 192α, β. Καθεδρικὸς ναὸς Λευκωσίας. Διακοσμητικὸ θέμα στὴν βάση τοῦ τυμπάνου τῶν εἰσόδων (Ἀρχεῖο Μ. Ὀλύμπιου).

Εἰκ. 193α. Μουσεῖο Λιθαναγλύφων Λευκωσίας. Διακοσμητικὸ θέμα στὴν ὄψη λάρνακας.

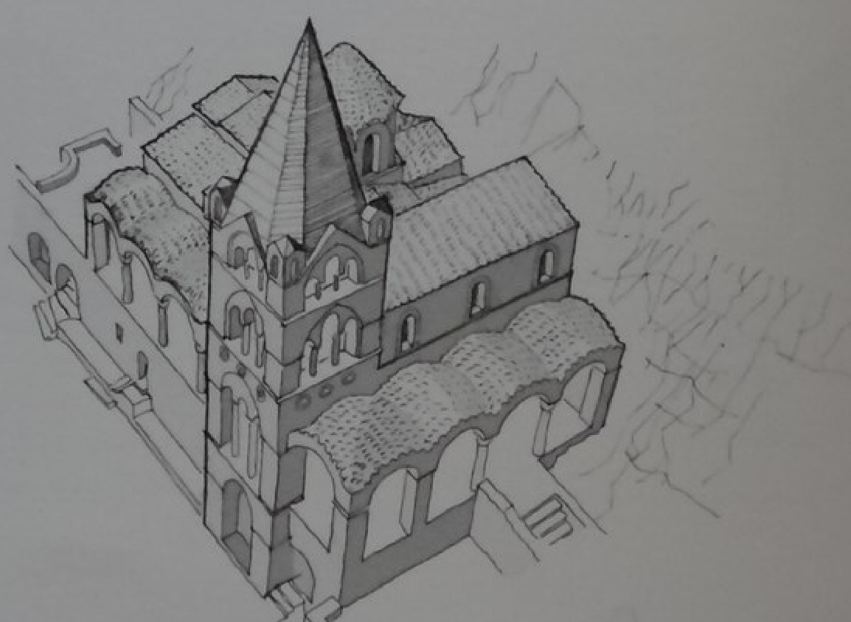
Εἰκ. 193β. Σχέδιο τοιχογραφημένου διακόσμου στὸν τροῦλλο τῆς Εὐαγγελίστριας (Φωτοθήκη Millet EPHE καὶ Λεύκωμα, πίν. 135, 1).

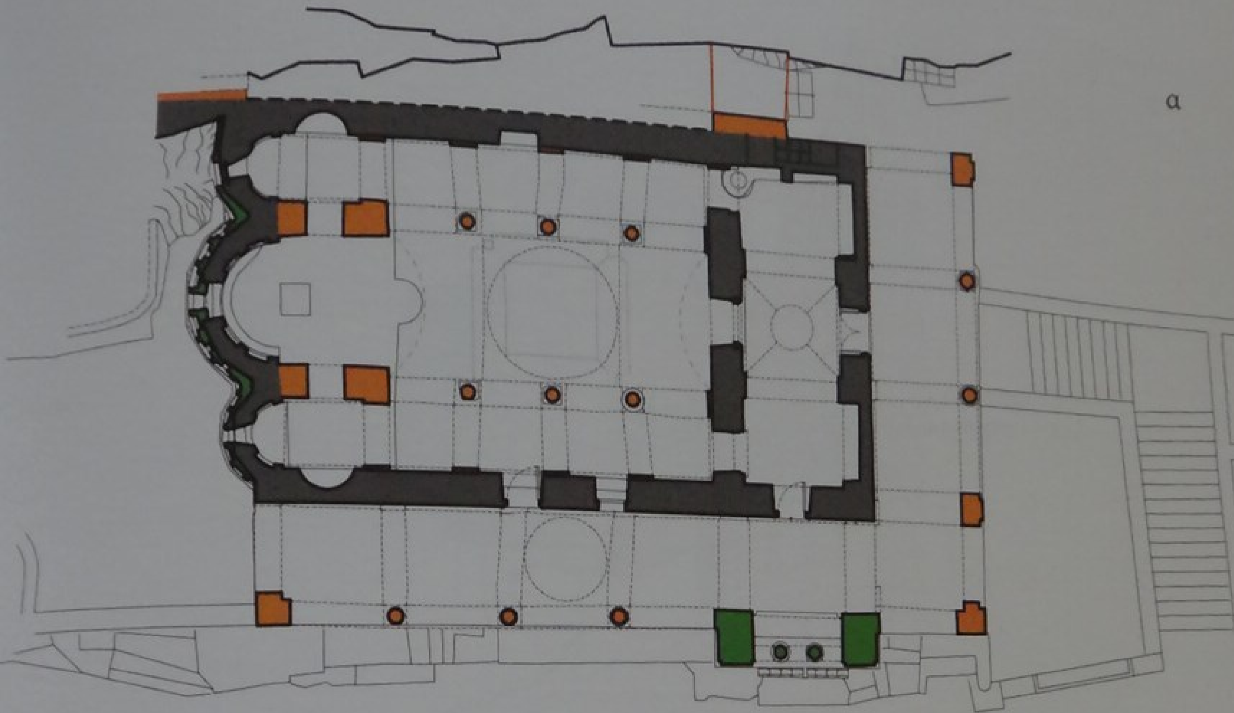

Εἰκ. 194α, β, γ. Δεύτερη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ. Κάτοψη, ἀνατολικὴ ὄψη μὲ περίγραμμα τοῦ σημερινοῦ ναοῦ (πιθανὴ γραφικὴ ἀποκατάσταση).

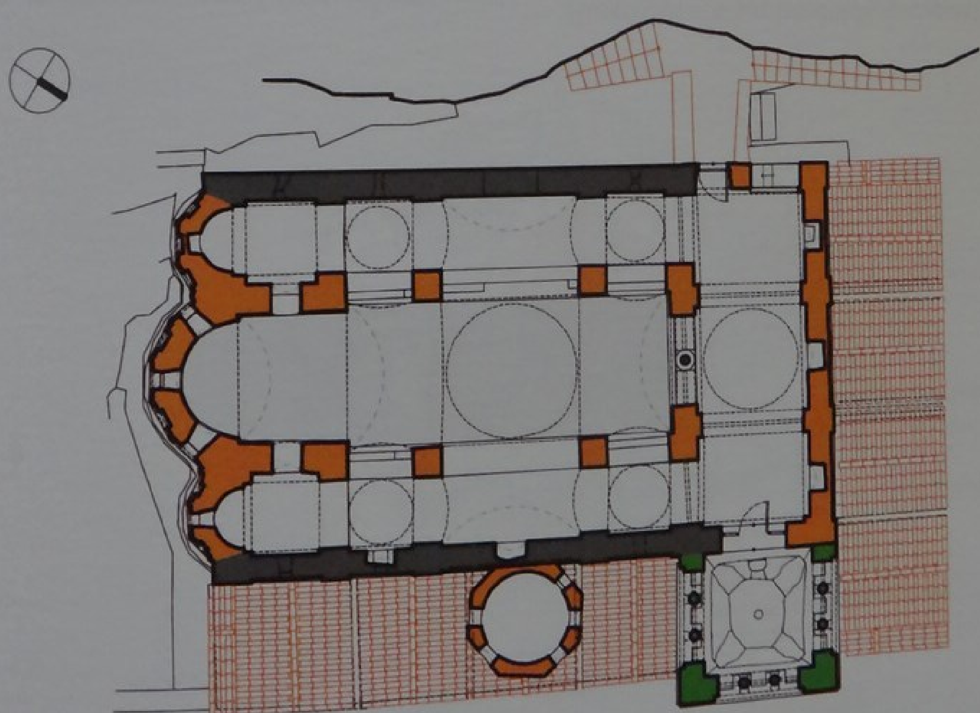

Εἰκ. 195α. Δεύτερη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ (περ. 1365). Ἄποψη ἀπὸ βορειο-ανατολικὰ (πιθανὴ ἀναπαράσταση).

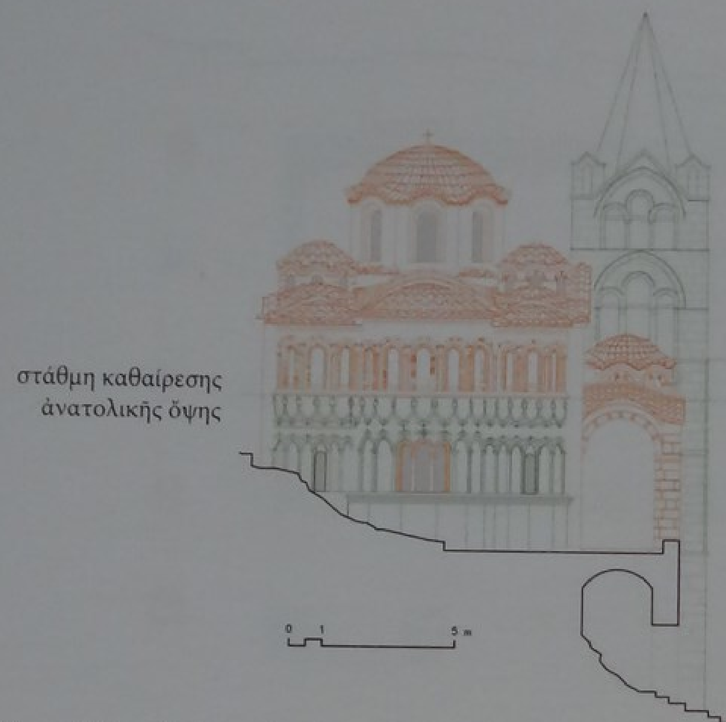

Εἰκ. 195β. Δεύτερη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ (περ. 1367). Ἄποψη ἀπὸ βορειο-ανατολικὰ (πιθανὴ ἀναπαράσταση).

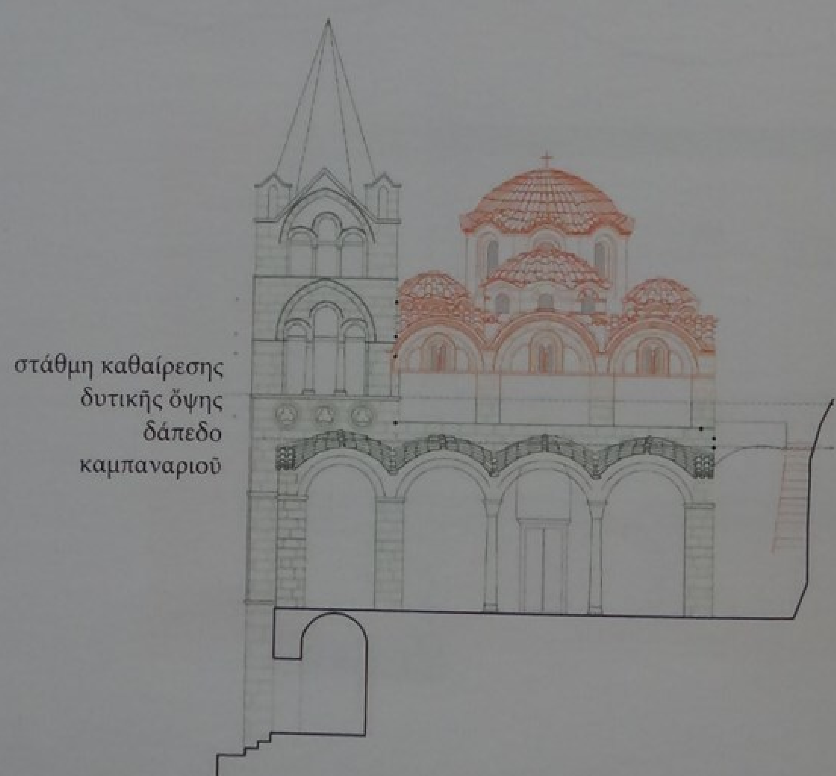

Εἰκ. 196α, β. Τρίτη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ. Κατόψεις κάτω στάθμης καὶ ὑπερώου (πιθανὴ γραφικὴ ἀποκατάσταση).

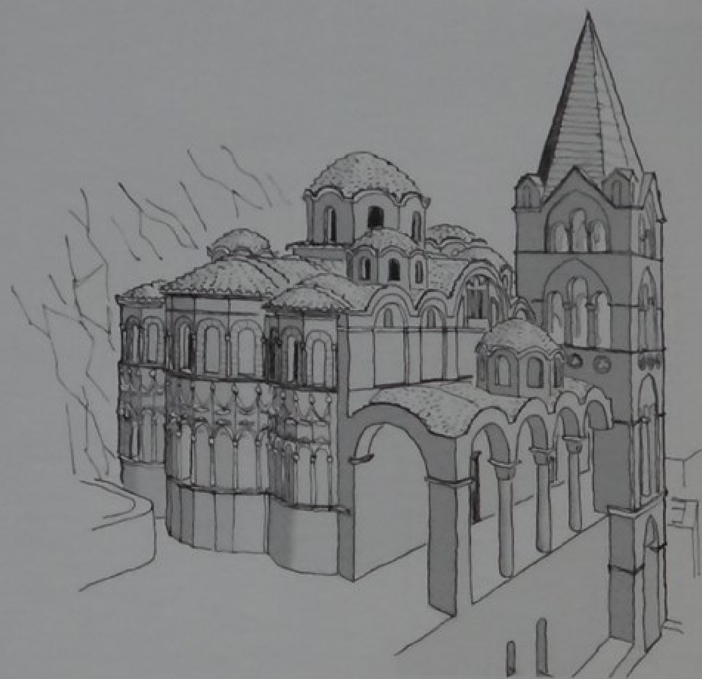

Εἰκ. 197α. Τρίτη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ. Ἀνατολικὴ πλευρὰ (πιθανὴ γραφικὴ ἀποκατάσταση).

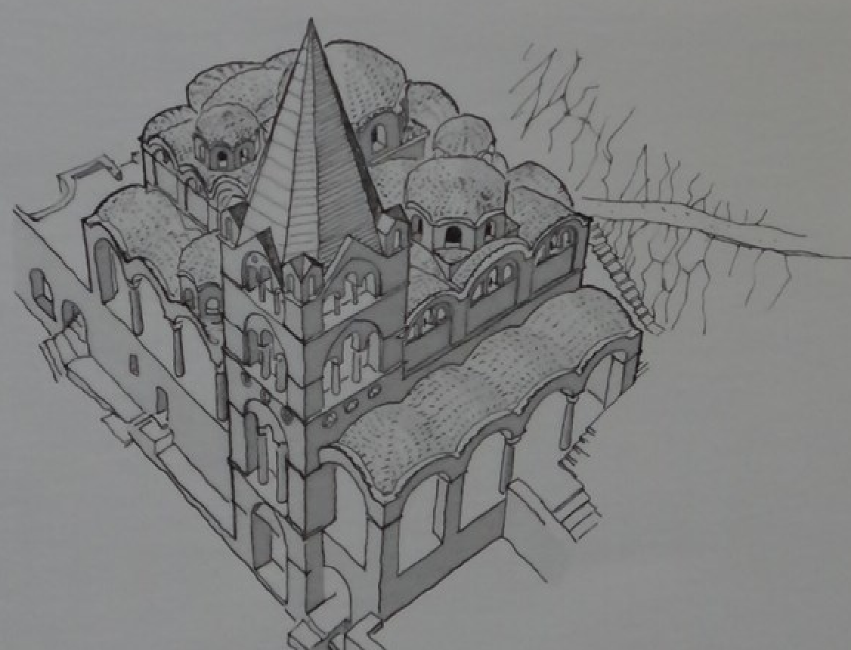

Εἰκ. 197β. Τρίτη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ. Δυτικὴ πλευρὰ (πιθανὴ γραφικὴ ἀποκατάσταση).

α

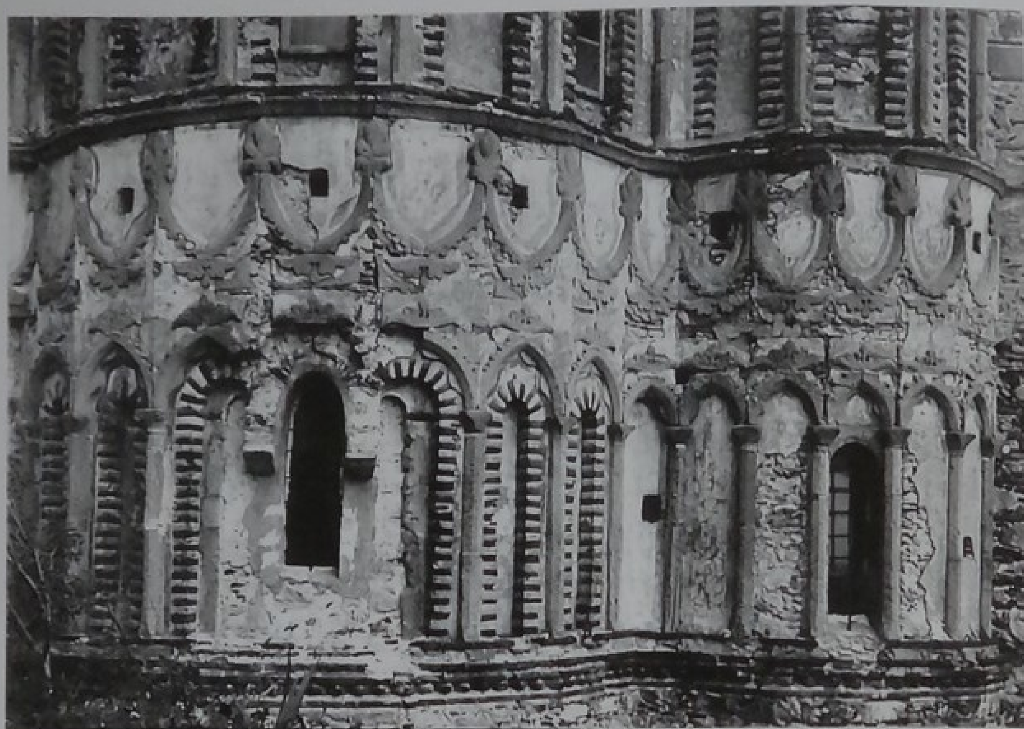

Εἰκ. 198α. Τρίτη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ (περ. 1442). Ἄποψη ἀπὸ βορειο-ανατολικὰ (πιθανὴ ἀναπαράσταση).

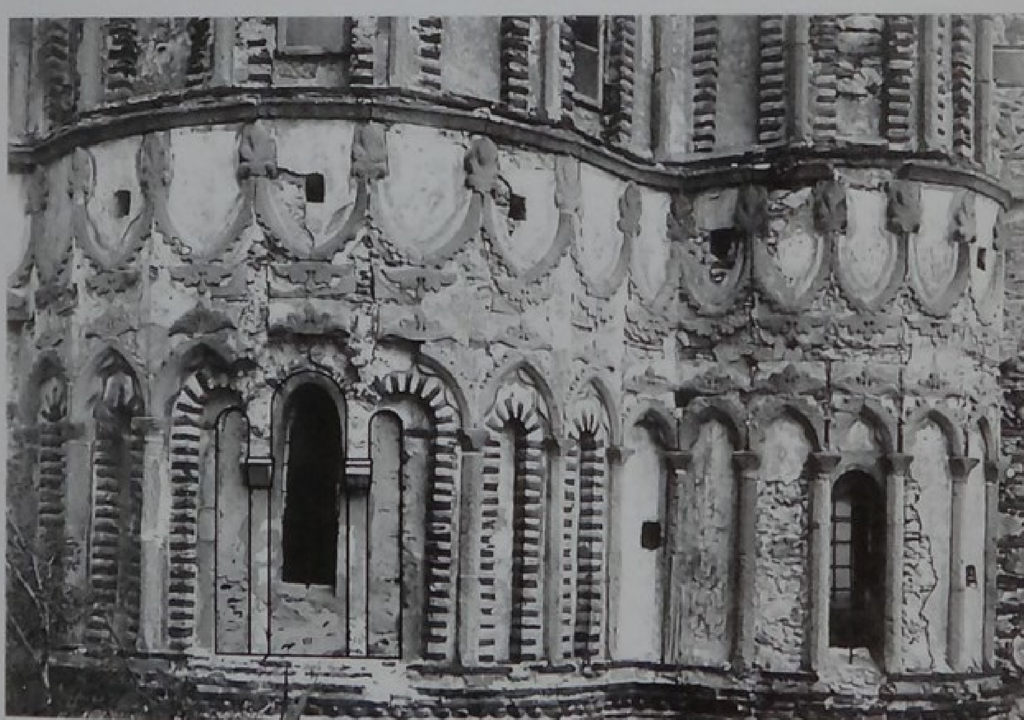
β

Εἰκ.198β. Τρίτη οἰκοδομικὴ φάση τοῦ καθολικοῦ (περ. 1442). Ἄποψη ἀπὸ βορειοδυτικὰ (πιθανὴ ἀναπαράσταση).

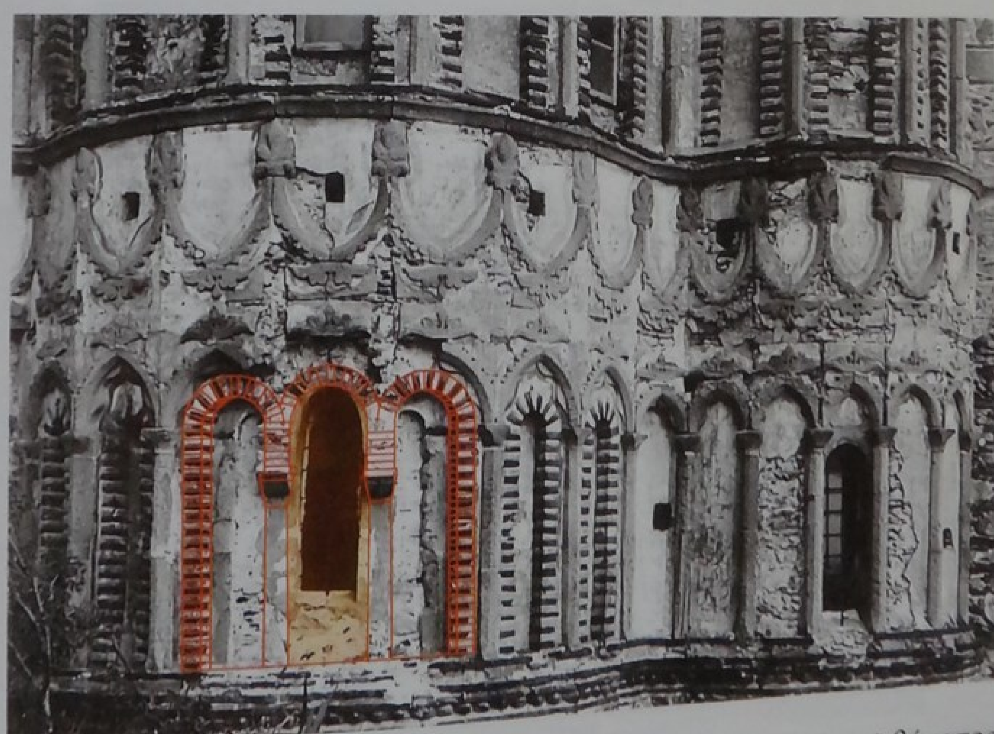
Εἰκ. 199α. Ἐπέμβαση Millet στὸ παράθυρο τοῦ ἱεροῦ βήματος (1895).

Εἰκ. 199β. Πρώτη οἰκοδομικὴ φάση (1348-1355). Παράθυρο ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 200α. Δεύτερη οἰκοδομικὴ φάση (1361-1365). Παράθυρο ἱεροῦ βήματος.

Εἰκ. 200β. Τρίτη οἰκοδομικὴ φάση (1441-1442). Παράθυρο ἱεροῦ βήματος.

α

Εἰκ. 201α. Περίβλεπτος. Ἐπίκρανο παραστάδας καὶ σχέδιο.

β

γ

Εἰκ. 201β, γ. Καθεδρικὸς ναὸς Λευκωσίας. Ἐπίκρανα παραστάδων.

Εἰκ. 202α. Καθεδρικὸς ναὸς Λευκωσίας.

Εἰκ. 202β. Ἀνάγλυφο στὴν ἀποθήκη τοῦ Μουσείου τοῦ Μυστρᾶ (Φωτοθήκη Millet EPHE).

γ

δ

Εἰκ. 202γ, δ. Καθεδρικὸς ναὸς Λευκωσίας.

Εἰκ. 203α. Παναγία στὸ Μπεντεστένι Λευκωσίας. Λεπτομέρεια ἀπὸ πύλη.

Εἰκ. 203β. Κολόσσι, πύργος. Τοιχογραφία τῆς Σταύρωσης.

Εἰκ. 203γ. Κολόσσι, πύργος. Λεπτομέρεια ἀπὸ τὴν τοιχογραφία τῆς Σταύρωσης.

Εἰκ. 204α. Μυστράς. Ναὸς Ὁδηγήτριας. Τοιχογράφηση στὸ ἐσωράχιο τῆς πύλης μεταξὺ νάρθηκα καὶ κυρίως ναοῦ.

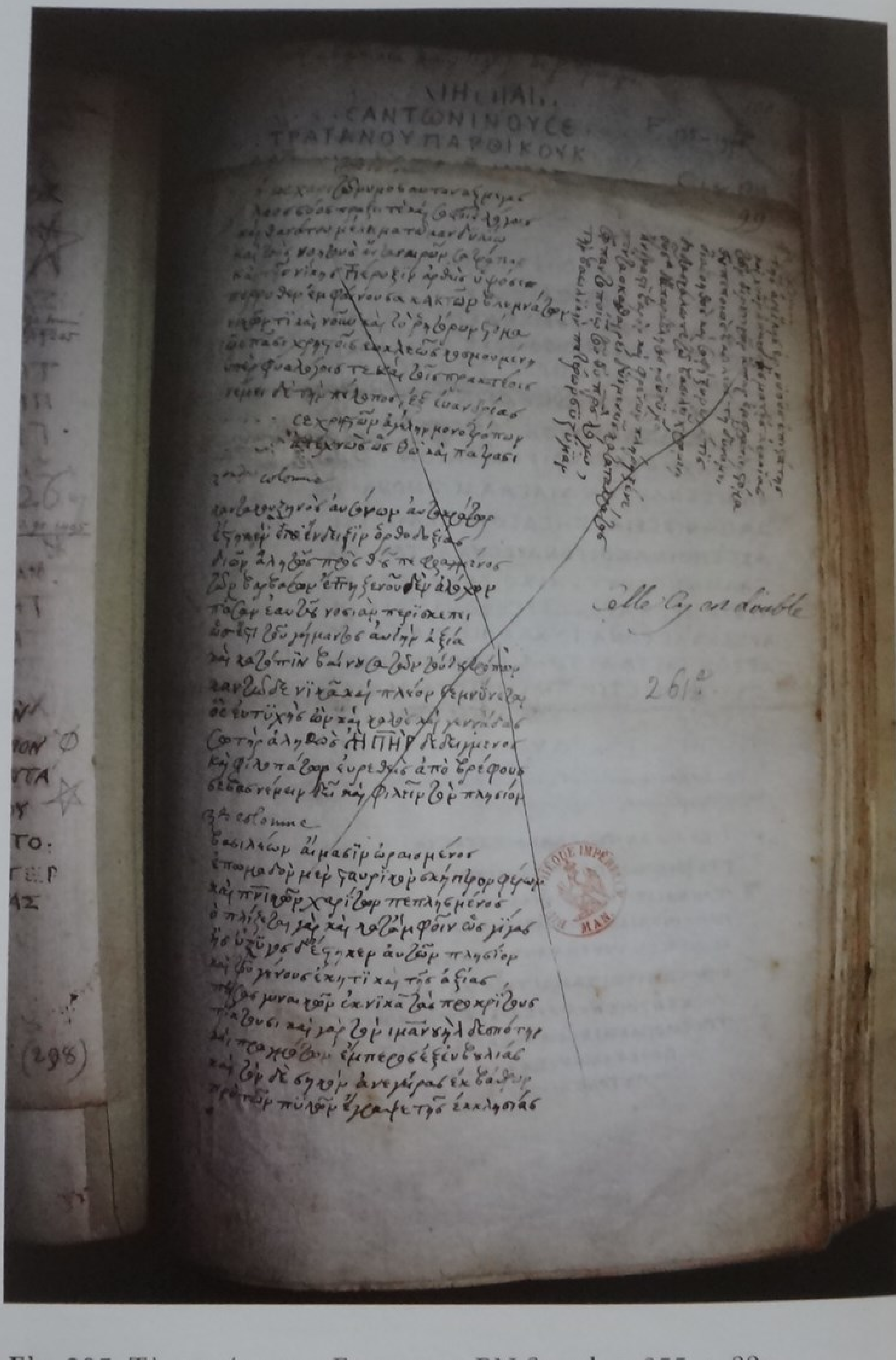
Εἰκ. 204β. Μυστράς. Ναὸς Ὁδηγήτριας. Τοιχογράφηση στὸ ἐσωράχιο τῆς πύλης μεταξὺ νάρθηκα καὶ κυρίως ναοῦ. Λεπτομέρεια.

γράφηση

Εἰκ. 205. Τὸ χειρόγραφο Fourmont, BN Suppl gr. 855, φ. 99r.

CANTΩNINOYCE
TPATANOY ΠAPΘIKOYK

ὡς χαρίτων μυμοσαυτὰ ἄναξ μέγας
λαοσσόος πρᾶξιν τε καὶ σοφοῖς λόγοις
καὶ θανάτου μελήματα πανσυλίω
καὶ τοὺς νοητοὺς ἀντιπάλων σατράπας
καὶ τῆς νίκης πτέρυξιν ἀρθεὶς ὑψόσε
πόρρωθεν ἐμφαίνουσα κακτῶν σλεμνάτων
νικῶν τι καὶ νόῳ καὶ τὸ ῥητόρων στόμα
ὡς πᾶσι χρηστοῖς εὐκλεῶς κοσμουμένη
ὑπὲρ φυλολόγοις τε καὶ τοῖς πρακτέοις
νέμει δὲ τὴν πέλοπος ἐξ εὐανδρίας
σὲ χρηστῶν ἀνεγκλημμονοτρόπων
ἀτέχνως ὡς θεῷ καὶ πατράσι

2nde colonne

χανβαγουζηνὸς αὐτόνομων αὐτοκράτωρ
ἔζηκεν ἐπ' ἔνδειξιν ὀρθοδοξίας
διὸν ἀληθῶς πρὸς θεὸν πεφραγμένος
τῶν βαρβαρῶν ἔπτηξεν οὐδὲν ἀλόχων
πᾶσαν ἑαυτοῦ νοσίαν περισκέπει
ὥστε ἐπὶ τοῦ γήματος αὐτὴν ἀξία
καὶ καλόπιν βαίνουσα τῶν τοῦ τρόπων
καν τῷ δὲ νικᾷ καὶ πλέον σεμνύνεται
ὃς εὐτυχὴς ὢν καὶ καλὸς καὶ γενναῖος
σωτὴρ ἀληθῶς ΑΠΗΡ δεδειγμένος
καὶ φιλόπατρον εὑρεθεὶς ἀπὸ βρέφους
σέβας νέμειν θεῷ καὶ φιλεῖν τὸν πλησίον

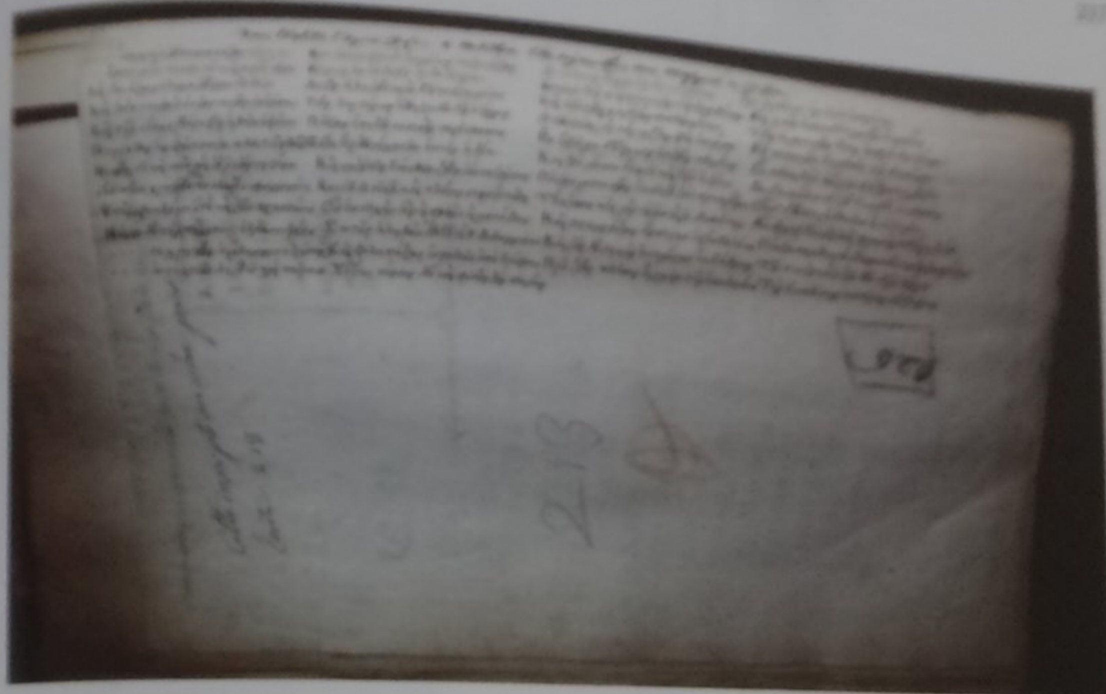
3e colonne

βασιλέων αἵμασιν ὡραισμένος
ἐπωμαδὸν μὲν σταυρικὸν σκῆπτρον φέρων
καὶ πνικῶν χαρίτων πεπλησμένος
ὃ πλέξεται γὰρ καὶ κατ' ἀμφοῖν ὡς μέγας
ἧς ὁ σύζυγος δὲ ἔζηκεν αὐτῶν πλησίον
καὶ τοῦ γένους ἐκ τι καὶ τῆς ἀξίας
πάσας γυναικῶν ἐκνικᾷ τὰς προκρίτους
τίκτουσι καὶ γὰρ τὸν Ἰμανουὴλ δεσπότην
καὶ πραγμάτων ἔμπειρος ἐξ εὐβουλίας
καὶ τὸν δὲ σηκὸν ἀνεγείρας ἐκ βάθρων
πρὸ τῶν πυλῶν ἔγραψε τῆς ἐκκλησίας

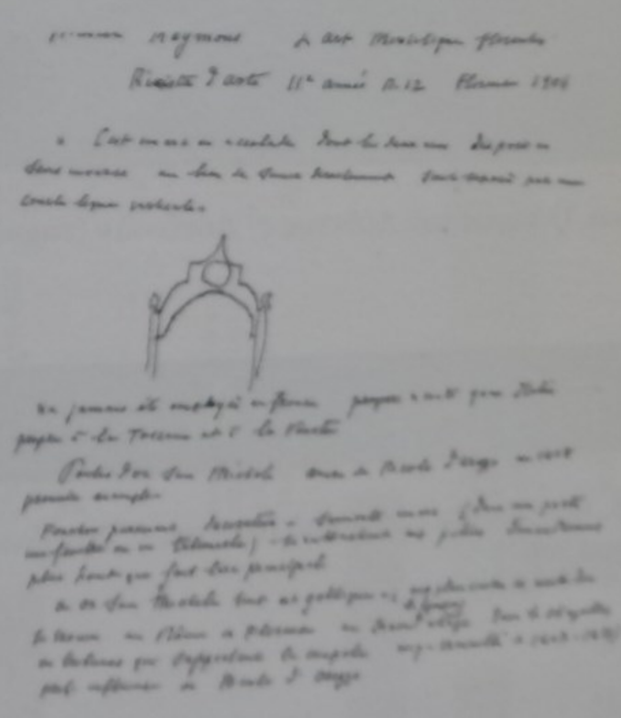
τῆς [illegible] γνώσεως ἐπιστάτης
καὶ [illegible] δόγματος [illegible]
[illegible] εὐφροσύνῃ στοὰ
σὺν πεποιθὼς [illegible] τῇ δυνάμει
[illegible] καὶ σοφὴ [illegible] τῆς
[illegible] βασιλεῖ χρωμένη
[illegible]
[illegible] πληρώσασα
σὺ παντοποιῷ σοῦ θεοῦ πρὸς τὸ ἔργον
τὴν βασιλείαν πατρῴαν σοῦ ξίφει

Mle en double

261a

Εἰκ. 206α. Τὸ χειρόγραφο Fourmont, BN Suppl gr. 855, φ. 92v.

Εἰκ. 206β. Ἀδημοσίευτες σημειώσεις τοῦ G. Millet (Ἀρχεῖο Millet, Βυζαντινὴ Βιβλιοθήκη, Collège de France).

[illegible] agia Sofia [illegible]

... ὡς χαριζόμενος [illegible] | Καὶ [illegible] | Ζ[illegible] |
... λαος [illegible] πράξει [illegible] | Εὐγενέστατον [illegible] ὀρθοδοξίας | Ἐπισκοπὸν [illegible] | Τῆς ἀρχαίας [illegible] στρατηγ[illegible]
Καὶ θανάτου μέλημα [illegible] | Δι' ὧν ἀληθῶς [illegible] | Καὶ [illegible] χαρίτων [illegible] | Καὶ χθὼν [illegible] ἀρχαίας
Καὶ [illegible] | Τῶν βαρβάρων [illegible] | Ἐπλήξατο γὰρ καὶ [illegible] | Τῶν αἱρετικῶν ἅπαν [illegible]
Καὶ τῆς νίκης [illegible] | Πᾶσαν ἑαυτοῦ [illegible] | Ἧς [illegible] πλησίον | Θεοῦ πεποιθὼς βασιλεὺς τῇ δυνάμει
Πόρρωθεν ἐμφαίνουσα [illegible] | Διὸ [illegible] αὐτὴν ἀξία | Καὶ [illegible] καὶ τῆς ἀξίας | Ὁ [illegible] καὶ σοφῇ συνεργάτις
Νικῶν τὶ καὶ νοῦς καὶ [illegible] | Καὶ [illegible] | Πάσας [illegible] | Διδάσκαλε [illegible]
[illegible] χρηστῶς [illegible] | Καὶ [illegible] καὶ πλέον [illegible] | Τίκτουσι καὶ γὰρ [illegible] δεσπότην | Ἀνδρεῖον [illegible] καὶ φρενῶν πλήρη [illegible]
Ὑπὲρ [illegible] πρακτέοις | Ὁ δ' εὐτυχὴς [illegible] | Καὶ [illegible] ἔμπειρος ἐξ εὐβουλίας | Πάντα [illegible]
Νέμει δὲ τὴν [illegible] | Σωτὴρ ἀληθῶς ΜΗΤΗΡ [illegible] | Καὶ τὸν [illegible] ἐκ βάθρων | Τῷ παντοποιῷ τοῦ θεοῦ πρὸς λόγῳ
... χρηστῶν [illegible] | Καὶ φιλοπάτωρ [illegible] ἀπὸ βρέφους | Πρὸ τῶν πυλῶν ἔγραψε τῆς ἐκκλησίας | Τὴν βασιλικὴν πατέρων [illegible]
... ἀτεχνῶς [illegible] καὶ [illegible] | Σέβας νέμειν [illegible] καὶ φίλων [illegible] πλησίον

970

213

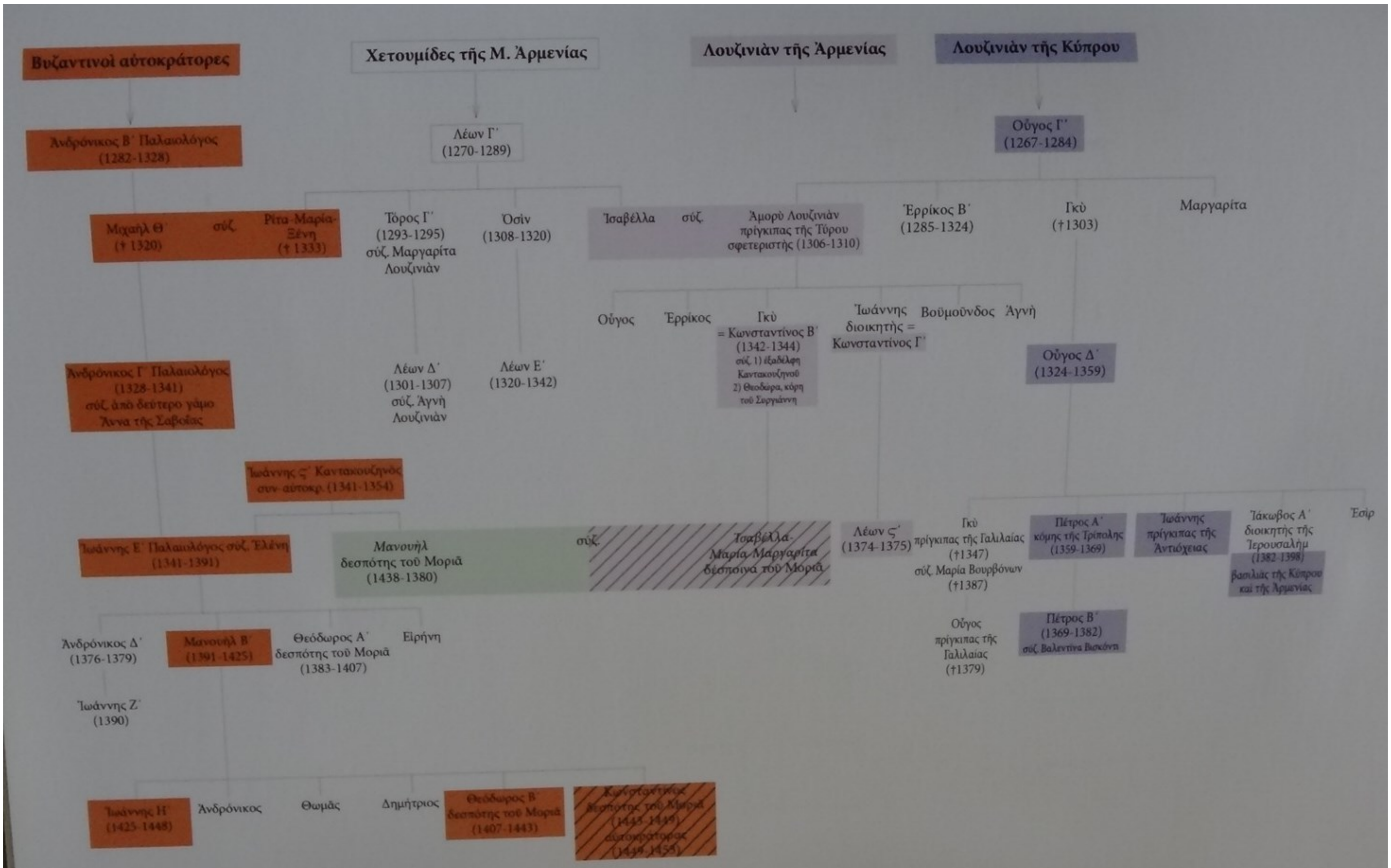

Εἰκ. 207α. Saint-Denis. Ὁ τάφος τοῦ Λέοντος ς´ Λουζινιὰν (ταχυδρομικὸ δελτάριο).

Εἰκ. 207β. Saint-Denis, τάφος τοῦ Λέοντος ς´ Λουζινιάν. Λεπτομέρεια μὲ τὸ ὄνομά του.

Εἰκ. 208. Γενεαλογικὸς πίνακας τῶν Λουζινιάν.